

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Zhodnocení podpory venkovského prostoru v České republice na regionální úrovni

Assessment of the Rural Area Aid in the Czech Republic at the Regional Level

Student: Bc. Karolína Jandová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Eva Minarčíková

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Karolína Jandová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Téma: **Zhodnocení podpory venkovského prostoru v České republice
na regionální úrovni**
**Assessment of the Rural Area Aid in the Czech Republic at the Regional
Level**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické vymezení venkovského prostoru a jeho podpory v Evropské unii
3. Politika rozvoje venkova v České republice
4. Analýza a zhodnocení podpory rozvoje venkova v krajích České republiky v období let 2007-2014
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BINEK, Jan et al. *Synergie ve venkovském prostoru. Paradoxy rozvoje venkova: kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Brno: GaREP Publishing, 2011. 64 s. ISBN 978-80-904308-6-0.

EUROPEAN COMMISSION. *Rural Development in the EU - Statistical and Economic Information - Report 2013*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. 358 s. ISBN 978-92-79-34798-6.

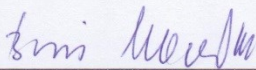
PĚLUCHA, Martin. *Venkov na prahu 21. století*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 319 s. ISBN 978-80-87197-49-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

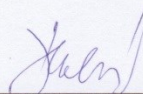
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Minarčíková**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

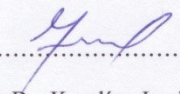
Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 2 a 7-10 jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě, 24. dubna 2015

.....
Bc. Karolína Jandová

S poděkováním za odborné vedení, cenné připomínky a veškerý věnovaný čas při tvorbě diplomové práce své vedoucí diplomové práce Ing. Evě Minarčíkové. Poděkování také patří Mgr. Jiřímu Štěpánovi z Agentury pro regionální rozvoj, a.s., Ostrava, za odbornou pomoc a praktické připomínky.

OBSAH

1 ÚVOD	5
2 TEORETICKÉ VYMEZENÍ VENKOVSKÉHO PROSTORU A JEHO PODPORY V EVROPSKÉ UNII	7
2.1 Vymezení základních pojmů	8
2.1.1 Venkov	8
2.1.2 Klasifikace NUTS	10
2.2 Používané metodologie pro vymezení venkovských regionů	11
2.2.1 Vymezení venkovských regionů dle OECD	11
2.2.2 Vymezení venkovských regionů dle Eurostatu	12
2.3 Vývoj politiky rozvoje venkova EU v kontextu SZP EU.....	14
2.3.1 Vznik a vývoj SZP EU	14
2.3.2 SZP a rozvoj venkova v 70. a 80. letech 20. století	16
2.3.3 Hlavní reformy SZP v 90. letech 20. století a po roce 2000	17
2.3.4 Formování politiky rozvoje venkova EU po roce 2000	20
2.4 Politika rozvoje venkova EU v období 2007-2013	21
2.4.1 Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD.....	22
2.4.2 Finanční rámec politiky rozvoje venkova EU 2007–2013	25
2.5 Politika rozvoje venkova EU v období 2014-2020	26
3 POLITIKA ROZVOJE VENKOVA V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	29
3.1 Charakteristika českého venkova	30
3.1.1 Přístupy k vymezení venkova.....	31
3.1.2 Charakteristika venkova dle typologie	32
3.2 Podpora rozvoje venkova ČR na národní úrovni	37
3.3 Podpora rozvoje venkova ČR na evropské úrovni	39
3.3.1 Programové dokumenty politiky rozvoje venkova pro období 2004-2006.....	40
3.3.2 Národní strategický plán rozvoje venkova ČR 2007-2013	41

3.3.3	Program rozvoje venkova ČR 2007-2013	43
3.3.4	Soulad Programu rozvoje venkova ČR se strukturálními fondy a Fondem soudržnosti v období 2007-2013	45
3.3.5	Program rozvoje venkova ČR 2014-2020	46
3.3.6	Akční plán Celostátní sítě pro venkov - Celostátní síť pro venkov	48
4	ANALÝZA A ZHODNOCENÍ PODPORY ROZVOJE VENKOVA V KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY V OBDOBÍ LET 2007-2014	49
4.1	Zhodnocení podpory rozvoje venkova v krajích ČR z národních zdrojů.....	52
4.1.1	Analýza podpory venkovského prostoru z Programu obnovy venkova 2007-2010 ...	52
4.1.2	Analýza podpory venkovského prostoru z Programu obnovy a rozvoje venkova 2011-2014.....	56
4.1.3	Analýza podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů 2007-2014	58
4.1.4	Analýza podpory venkovského prostoru z Programu Leader ČR 2007-2008.....	62
4.2	Zhodnocení podpory rozvoje venkova v krajích ČR z evropských zdrojů	64
4.3	Zhodnocení podpory rozvoje venkova v Moravskoslezském kraji.....	69
4.4	Komparace využití finanční podpory z národních a evropských zdrojů na podporu venkovského prostoru	74
4.5	Dotační možnosti podpory rozvoje venkovského prostoru v období 2014-2020.....	76
5	ZÁVĚR	78
	Seznam použité literatury.....	81
	Seznam zkratk	89
	Seznam grafů, obrázků a tabulek	91
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 ÚVOD

V roce 2004, v souvislosti s plánovaným rozšířením Evropské unie o deset států, včetně České republiky, které mají významný podíl venkovských oblastí, vznikla na evropské úrovni potřeba posílit oblast rozvoje venkova. Na základě Salzburské deklarace z roku 2003 se politika rozvoje venkova stala integrovanou součástí Společné zemědělské politiky EU a jejího druhého pilíře, díky kterému došlo k hlubšímu propojení se zemědělstvím. V programovacím období 2007-2013 vznikla samostatná politika rozvoje venkova a došlo k synchronizaci strukturálních podpor pro rozvoj zemědělství a venkova spolu s dalšími oblastmi strukturálních podpor EU.

Český venkov byl do 90. let 20. století podporován především v rámci zemědělství. Potřeba více se zabírat problematikou rozvoje venkova nastala až v souvislosti s přípravou na vstup do Evropské unie. Prvním významným nástrojem té doby byl Národní program obnovy venkova. Česká republika poté v předvstupním období mohla využít programu SAPARD a po vstupu do Evropské unie vznikly dva nástroje pro oblast zemědělství a venkova, byl jím Operační program rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a Horizontální plán rozvoje venkova. V programovacím období 2007-2013 vznikl nový nástroj pro získání podpory poskytovaný Evropskou unií, a to Program rozvoje venkova ČR 2007-2013.

Téma diplomové práce bylo vybráno a zpracováno ve spolupráci s Agenturou pro regionální rozvoj, a. s., která sídlí v Ostravě, jejímž hlavním cílem je podpořit rozvoj v Moravskoslezském kraji. Činnost agentury je spojena se zpracováváním projektových žádostí a tvorbou strategických plánů či dokumentů pro Moravskoslezský kraj.

Cílem diplomové práce je komparace a zhodnocení podpory rozvoje venkovského prostoru na úrovni krajů České republiky v období 2007-2014. Práce se zaměřuje na analýzu podpory rozvoje venkova plynoucí z národních a evropských dotačních zdrojů, a to především z Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013. Součástí analýzy je také zhodnocení čerpání dotačních prostředků na podporu rozvoje venkovského prostoru v Moravskoslezském kraji.

V souvislosti se stanoveným cílem diplomové práce byly zformulovány **dvě hypotézy**. První hypotézou je, že v období let 2007-2014 byla podpora rozvoje venkovského prostoru v krajích České republiky z evropských dotačních zdrojů vyšší než z národních zdrojů. Druhá hypotéza říká, že Moravskoslezský kraj je, na základě čerpání dotačních prostředků, krajem s nejvyšší podporou rozvoje venkovského prostoru.

Pro zpracování teoretické části práce byl využit deskriptivní přístup. Pro zpracování praktické části diplomové práce byly využity metody analýzy, syntézy a komparativní metoda, prostřednictvím nichž lze zhodnotit podporu venkova v České republice na regionální úrovni. Zvolené metody práce byly vybrány tak, aby odpovídaly zaměření diplomové práce a současně optimálně naplnily její cíl.

Práce je rozdělena do pěti kapitol, z nichž první kapitolou je úvod a pátou kapitolou je závěr diplomové práce.

Druhá kapitola diplomové práce se zabývá vymezením venkova a představuje přístupy zabývající se typologií venkovských oblastí. Obsahem této kapitoly je rovněž popis vývoje politiky rozvoje venkova Evropské unie v kontextu Společné zemědělské politiky Evropské unie, samotná realizace politiky rozvoje venkova v programovacím období 2007-2013, včetně směřování politiky rozvoje venkova Evropské unie po roce 2014.

Třetí kapitola diplomové práce je věnována politice rozvoje venkova v České republice. První část kapitoly se zaměřuje na charakteristiku českého venkova před vstupem a po vstupu do Evropské unie. Poté je v kapitole vymezena podpora rozvoje venkova v České republice na národní a evropské úrovni, včetně popisu strategických dokumentů nezbytných pro implementaci politiky rozvoje venkova v České republice.

Čtvrtá kapitola diplomové práce je zaměřena na analýzu a zhodnocení čerpání dotačních prostředků na podporu rozvoje venkovského prostoru na úrovni krajů České republiky (s výjimkou hl. města Prahy) v období 2007-2014. Finanční podpora venkovského prostoru na regionální úrovni je analyzována v rámci národních a evropských dotačních programů.

Teoretická část práce je zpracována na základě tematicky zaměřené odborné české i zahraniční literatury. Dále bylo čerpáno z programových dokumentů vydaných Ministerstvem zemědělství, z legislativních zdrojů, jakožto ze sekundární legislativy Evropské unie a také ze zákonů a vyhlášek České republiky, dále z příspěvků ve sborníku. Data potřebná pro zpracování praktické části diplomové práce byla čerpána z veřejně dostupných zdrojů a závěrečných zpráv Ministerstva zemědělství a Ministerstva pro místní rozvoj, z internetových stran a interních zdrojů krajů a statistiky Českého statistického úřadu.

2 TEORETICKÉ VYMEZENÍ VENKOVSKÉHO PROSTORU A JEHO PODPORY V EVROPSKÉ UNII

Rozvoj venkovského prostoru nabývá na významu a představuje důležitou roli, jelikož se jedná o venkovské oblasti strukturálně postižené a hospodářsky slabé, potýkající se s řadou pro venkov specifických problémů, které zaujímají největší územní rozlohu všech 28 členských států *Evropské unie* (European Union, EU). Proto se jedním z nástrojů EU pro řešení problémů venkova a jejich obyvatel stala **politika rozvoje venkova**.

Podle Pěluchy et al. (2006) nebyla pozice *politiky rozvoje venkova* mezi ostatními politikami vždy zcela jasná a vedly se spory týkající se kompetencí jednotlivých subjektů veřejné správy, jak na úrovni EU, tak úrovni České republiky (ČR). Problematika rozvoje venkova mnohdy přesahuje hranice státu a je potřeba, aby byla tato politika prováděna na úrovni EU také z důvodů rozdílů mezi venkovskými oblastmi jednotlivých členských států, anebo také kvůli nedostatku finančních zdrojů na jejich rozvoj.

V posledních letech procházelo zemědělství a rozvoj venkova četnými změnami ve všech členských státech EU. Významným krokem bylo přijetí *Agendy 2000*, v rámci které se **politika rozvoje venkova** stala **II. pilířem Společné zemědělské politiky EU** (SZP EU). Význam politiky rozvoje venkova vzrostl v důsledku rozšíření EU v letech 2004 a 2007 o státy mající významný podíl venkovských oblastí a méně rozvinutých regionů. Politika rozvoje venkova se neustále vyvíjí a nabývá tak stále nových dimenzí. Současná *politika rozvoje venkova EU* hodlá zvýšit konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, ochranu životního prostředí a zlepšovat kvalitu života ve venkovských oblastech. Hnacím motorem pro hospodářskou změnu venkovských oblastí mohou být jevy jako rostoucí globalizace či zlepšování infrastruktury a komunikace. (European Commission, 2013).

2.1 Vymezení základních pojmů

V souvislosti s problematikou venkovského prostoru a jeho rozvoje je zapotřebí teoretické vysvětlení základních pojmů.

2.1.1 Venkov

Jednotná definice pro venkov neexistuje a názory na vymezení venkova se autory různí s ohledem na odlišné vnímání, ať už v jednotlivých státech či regionech.

Například Binek et al. (2009, s. 11) uvádí, že: „*venkov je neurčité a do jisté míry abstraktní označení osídlené kulturní krajiny se specifickými charakteristikami.*“ Kdežto Majerová et al. (2011, s. 109) přímo definuje venkov jako: „*Řídce osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství, bydlení a rekreace.*“

Dle sociologického slovníku je venkov vymezen jako: „*obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem...*“, (Velký sociologický slovník, 1996, s. 1 380).

Pojmy jako venkovský prostor, venkovský region a venkovská obec jsou některými autory pojímána jako synonyma (např. Pělucha).

Podle Maříkové (2006, s. 423) se jako **venkovský prostor** obvykle označují: „*vesnice (venkovské osídlení) a krajina v jejich okolí, jiné pojetí říká, že to je souhrn katastrů venkovských obcí nebo podrobněji souhrn ploch zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, intravilánů, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací. Stejně tak můžeme jako venkov označit celé území mimo plochy měst.*“

Pojem **venkovský region** je především využíván pro statistické účely. V EU je hojně využívanou metodou definování regionů podle *Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* (Organisation for Economic Co-operation and development, OECD), která hodnotí regiony podle podílu obyvatelstva, žijícího ve venkovských obcích, které jsou pro tyto záměry stanoveny danou

maximální hustotou obyvatel (tj. počtem obyvatel na 1 km²) a dále podle podílu těchto obcí v regionu, který může být na různé velikostní úrovni (okres, kraj), (Pělucha, 2012).¹

Maříková (2006, 423) dále rozlišuje pojem **venkovská obec** a označuje ji jako „*sídlištní jednotku ve venkovském prostoru*“, kdy z historického hlediska jde o příznačné seskupení obytných a hospodářských stavení, plnících různé funkce, z nichž nejdůležitější byla funkce zemědělská.

Pělucha (2012) upozorňuje na nejednoznačné používání pojmu obec, která je dle zákona 128/2000 Sb., o obcích interpretována jako: „*základní územní samosprávné společenství občanů, tvoří územní celek, který je vymezený hranicí obce*“. Autor poukazuje na skutečnost, že v této interpretaci je obcí považované každé sídlo s vlastní samosprávou bez ohledu na velikost.

V Malém sociologickém slovníku (1970, s. 252) je uvedeno, že: „*původně se pojmu obec ve společenských vědách užívalo pro označení území s právně vymezenými hranicemi, obydleného obyvatelstvem, jež se zabývá hospodářskými činnostmi navzájem závislými a pro označení území tvořícího politicky samosprávnou jednotku. Za obce byly proto považovány vesnice, městyse, města i velkoměsta.*“

U venkovských obcí dle Binka et al. (2009), lze vymezit následující znaky typické pro tradiční venkov:

- *urbanistické znaky* – vysoký podíl rodinných domů a zeleně, málo vyvinutá uliční síť, součástí venkovské obce je společenské a kulturní centrum ve středu obce,
- *architektonické znaky* – absence bydlení ve formě nájmu, součástí domů je hospodářské zázemí („grunt“), zahrada, dvůr s výrazně oddělenými funkcemi,
- *sociální znaky* – tradicionalismus, konzervatismus, participace, familiárnost,
- *ekonomické znaky* – vyšší podíl zemědělské činnosti, primární výroba potravin, vysoký podíl ekonomicky aktivních osob dojíždějících do zaměstnání mimo místa bydliště, vyšší podíl samozásobitelství, kutilství,
- *administrativní znaky* – resp. status sídla (sídlo, které se stalo městem, ostatní sídla jsou považována za vesnice),

¹ Regiony se pomocí definice rozdělují na 3 typy (obvykle na úrovni NUTS 3): venkovský region – více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích; přechodný region – 15-50 % obyvatel žije ve venkovských obcích; městský region – méně než 15 % obyvatel žije ve venkovských obcích.

- *velikostní znaky* – počet obyvatel pod konvenčně stanovenou hranicí, hustota zalidnění, podíl zastavěné plochy apod.

„*Jednoznačné vymezení venkova či venkovské obce není možné*“, jelikož je venkov pojmem abstraktním a mnohdy i pocitovým (Binek et al., 2011, s. 57). Problémem zde může být skutečnost, že existuje více typů venkovů s různými znaky, z nichž některé v posledním desetiletí jsou potlačovány, ať už negativně či pozitivně. Dokonce i *Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova* uvádí úskalí spjatá s problémem definovat venkov, čímž jsou různá vnímání toho, co jsou nebo nejsou znaky venkova (přírodní, ekonomické apod.) nebo dochází k problému shromáždit relevantní data na úrovni základních geografických celků (European Commission, 2013). EU v současnosti aplikuje v praxi dvě metodologie pro vymezení venkova, které jsou blíže vysvětleny v rámci kapitoly 2.2. Jedná se o metodiku vytvořenou *OECD a Statistickým úřadem EU (Eurostat)*.

2.1.2 Klasifikace NUTS

Základem pro vymezení venkovských a městských oblastí se stala klasifikace *NUTS* (Nomenclature Unit of Territorial Statistic, NUTS), která byla vytvořena v roce 1988 Eurostatem na základě *nařízení Rady (ES) č. 2052/88 o úloze strukturálních fondů* především pro potřeby čerpání prostředků ze strukturálních fondů, ale také pro statistické účely, a rovněž i pro ekonomické a sociální analýzy úrovně regionů.

Z důvodu potřeby harmonizovat data v rámci celé EU bylo přijato *nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 z 26. 5. 2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek*. Kde každá z územních jednotek má přidělený svůj kód a název. NUTS má sníženou hierarchickou podobu, přičemž rozhodujícím kritériem pro zařazení je počet obyvatel, od něhož rozlišujeme tuto třístupňovou úroveň:

- *NUTS 1 – 3 000 000 – 7 000 000 obyvatel,*
- *NUTS 2 – 800 000 – 3 000 000 obyvatel,*
- *NUTS 3 – 150 000 – 800 000 obyvatel.*

NUTS 4 a 5 bylo nařízením č. 1059/2003 zrušeno a místo něj mohou členské státy používat další úrovně členění tzv. *LAU* (Local administrative unit, LAU), respektive místní samosprávné jednotky (Boháčková, Hrabánková, 2009). LAU označuje úroveň územní státní správy.²

2.2 Používané metodologie pro vymezení venkovských regionů

V praxi EU používají dvě metodologie definování venkovských oblastí, jedna vyvinutá *OECD* a druhá *Eurostatem*. Od roku 2010 nově využívá novou metodu vymezení venkovských oblastí pomocí gridů, založenou za účelem vytvoření jednotné metodiky ve zprávách a publikacích Evropské komise (European Commission, EC).

2.2.1 Vymezení venkovských regionů dle OECD

Mezi mezinárodně uznávanou metodologií podle Pěluchy (2012, s. 49) patří definice OECD, která definuje venkovské oblasti na základě jednoho kritéria – **hustoty osídlení**. Tato původní typologie OECD rozlišuje dvě úrovně lokální a regionální. Na místní úrovni (LAU 2/NUTS 5) jsou považovány za venkovské ty obce, kde *hustota osídlení je nižší než 150 obyv./1 km²*. Na regionální úrovni (NUTS 2, NUTS 3) jsou diferencovány do tří základních kategorií. Podle podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích se jedná o:

- *převážně venkovské oblasti*, ve kterých žije více než 50 % obyvatelstva ve venkovských obcích,
- *významně venkovské oblasti* s 15–50 % podílem obyvatel žijících ve venkovských obcích,
- *a převážně městské oblasti*, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatelstva.

Pělucha (2012) vidí výhody této metodiky v tom, že je jednak všeobecně uznávána, ale také jednoduchá v souvislosti s aplikací jednoduchých statistických výpočtů získávaných z pravidelně sledovaných dat na úrovni stejnorodých územních jednotek. Naopak nevýhodu spatřuje ve velikosti regionu, kdy dochází k situaci, že nemohou být brána v úvahu regionální specifika uvnitř sledované jednotky.

² Nižší než provincie nebo kraje a podobné velké správní jednotky. Například v ČR se při vymezení územních jednotek postupovalo podle požadavků EU (Nařízení Evropského parlamentu (EP) a Rady (ES) č. 1888/2005) a vycházelo se z *ústavního zákona č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků* (Boháčková, Hrabánková, 2009). V rámci něhož celé území ČR je pokládáno za NUTS 0 (stát) i NUTS 1 (území). Dále pod úroveň NUTS 2 spadají regiony, ve kterých je v ČR 8 a mezi nižší územní jednotky na úrovni NUTS 3 patří kraje, kterých je 14 na území Česka. Regiony jsou dále děleny z území 76 okresů, patří do tzv. LAU 1 (dříve NUTS 4) a na nejnižší úrovni LAU 2 (dříve NUTS 5) jsou obce s počtem cca 6 246.

Tomšík (2009, s. 36) ve své publikaci uvádí, že v roce 2005 došlo ke změnám v rámci s původním vymezením, které ovlivňuje **velikost městských center**:

- *z převážně venkovského regionu se stane region významně venkovský* - pokud město, které má více než 200 000 obyvatel, a to je zároveň více než 25 % obyvatel regionů,
- *z významně venkovského regionu se stane převážně městský* - pokud město, které má více než 500 000 obyvatel, a to je zároveň více než 25 % obyvatel regionu.

2.2.2 Vymezení venkovských regionů dle Eurostatu

Naproti tomu popisuje Pělucha (2012, s. 51) rovněž definici Eurostatu, která je založena na kritériu hustoty osídlení, tzv. **vymezení podle stupně urbanizace**, kde se rozlišují tři skupiny:

- *hustě zalidněné oblasti* - s hustotou zalidnění nad 500 obyv./km² a s celkovým počtem populace pod 50 000 obyvatel,
- *pro střední oblasti* - je charakteristická hustota zalidnění větší než 100 obyv./km², jejichž hustota obyvatel je alespoň 50 000 obyvatel,
- *a méně zalidněné oblasti* - které zahrnují ostatní obce, které nesplňují výše uvedená kritéria.

Pělucha (2012, s. 51) uvádí také doplňkovou metodu vymezení venkovské oblasti, která rozlišuje venkovské oblasti na základě **demograficko-ekonomických indikátorů** do tří kategorií:

- *integrované venkovské oblasti* - jsou charakteristické rostoucí populací a zaměstnaností v sekundárním a terciárním sektoru, avšak zemědělská činnost je klíčová při využití půdy,
- *pro středně pokročilé venkovské oblasti* - je typická převaha primárního a sekundárního sektoru a velký podíl zemědělských aktivit,
- *odlehle venkovské oblasti* - se vyznačují nejnižší hustotou obyvatelstva s velmi nízkými příjmy a starší obyvatelstvo je převážně zaměstnáno v zemědělství.

Městsko-venkovská typologie aplikovaná na regiony NUTS 3

Evropská komise (Eurostat, 2010) v roce 2010 rozhodla o používání nové typologie městských a venkovských oblastí, založenou na základě **podílu obyvatelstva ve venkovských rastrových buňkách na úrovni NUTS 3**. Jedná se o tyto tři úrovně regionů:

- *převážně venkovské regiony* - ve kterých podíl obyvatelstva je vyšší než 50 %,
- *středně pokročilé regiony* - podíl obyvatelstva je mezi 20 % – 50 % z celkového počtu obyvatel,
- *převážně městské regiony* - kdy v tomto případě je podíl obyvatelstva menší než 20 %.

Tato nová typologie je založená na populační mřížce o rozloze 1 km² a staví na jednoduchém přístupu k vytváření klastrů, kde městské buňky musí splňovat dvě podmínky: *hustota obyvatelstva nejméně 300 obyvatel/km² a minimální osídlení v počtu 5 000 obyvatel*. S těmito kritérii jsou všechny buňky mimo těchto městských uskupení považovány za venkovské (Eurostat, 2010).

Nová typologie vychází z dříve používané variace metodiky OECD, která vznikla z důvodu zkrácení původně používané metody OECD na úrovni NUTS 3, která jsou zapříčiněna velkými rozdíly v rozloze regionů NUTS 3 a také na úrovni LAU 2. V příloze 1 jsou znázorněny obě tyto metodiky. Cílem této nové typologie je především poskytnout konzistentní základ pro popis převážně venkovských, středně pokročilých a převážně městských regionů NUTS 3 ve všech publikacích vydávaných EC (Eurostat, 2010).

Mezi mezinárodně uznávanou typologií venkova patří především metodologie dle OECD, které se snaží o zlepšení vymezení venkovského prostoru, které by lépe reflektovalo současnou podobu venkova. Nejpoužívanější vymezením je stále hustota zalidnění, avšak tato metoda může být mnohdy zavádějící. Kritika vychází z argumentů, že sledování oblastí venkova v rámci NUTS 3 je do jisté míry nesmyslné, jelikož tato úroveň představuje velké územní jednotky, které mohou zahrnovat i městské oblasti (Pělucha, 2012).

2.3 Vývoj politiky rozvoje venkova EU v kontextu SZP EU

Výzvy postupujících reforem SZP EU jsou jedním z hlavních důvodů, proč je nezbytné si uvést souvislosti a historické mezníky, které politiku rozvoje venkova v minulosti ovlivňovaly a formulovaly do dnešní podoby.

2.3.1 Vznik a vývoj SZP EU

Politika rozvoje venkova má kořeny ve SZP EU, která měla od počátku evropské integrace silné postavení, o čemž svědčí i výdaje *Evropského hospodářského společenství* (EHS).³ Důvodem jejího vzniku byla skutečnost, že státy po druhé světové válce nebyly schopny zajistit zemědělskou produkci a potřebovaly zabezpečit dodávky potravin, čímž se SZP stala jedním z nástrojů EHS a byla tak zakotvena v *Římské smlouvě* v roce 1957. Hlavní cíle SZP EU jsou definovány konkrétně v článku 39 Hlavy II (dnes v *Lisabonské smlouvě* Hlava III Zemědělství a rybolov, článek 39). Konkrétně se jedná o tyto cíle:

- podpora zvýšení produktivity v potravinovém řetězci,
- zajištění adekvátní životní úrovně zemědělského obyvatelstva,
- stabilizace trhů,
- zaručit plynulé zásobování,
- zajištění dostupnosti dodávek potravin pro spotřebitele v EU za rozumnou cenu.

Jak uvádí Fojtíková a Lebiezík (2008), aby bylo naplněno výše zmíněných cílů, bylo zapotřebí zpracovat mechanismus regulace produkce i odbytu s podmínkou zohledňující kurzových výkyvů národních měn členských států EHS. Mechanismus vznikl na třech hlavních zásadách:

- *zásada společného trhu*, kde jde o volný pohyb zemědělských výrobků mezi členskými státy EHS, ve kterém se zavedly společné ceny⁴ a byla odstraněna cla, kvóty a další opatření,
- *zásada preference Společenství* staví na principu upřednostňování „vlastních“ zemědělských výrobků, tedy výrobků, vyprodukovaných v zemích EHS, s cílem omezit import ze třetích zemí, které nabízely za výrobky nižší ceny, tudíž se staly konkurencí pro členské země EHS,

³ V roce 1975 výdaje na zemědělství dosahovaly 75 % rozpočtu EHS (Pělucha, 2012).

⁴ Společné ceny každoročně stanovuje Rada ministrů na základě návrhů EC.

- *zásada finanční solidarity* spočívala v rozložení nákladů politiky mezi členské státy, resp. na financování dotačních mechanismů jako např. vyplácení dotací domácím výrobcům či dotace poskytované při vývozu zemědělské produkce na trhy třetích zemí se podílely členské země EHS společně, prostřednictvím svých příspěvků do rozpočtu bez ohledu na jejich individuální výkonnost v zemědělství.

Pro financování SZP byl v roce 1962 vytvořen zvláštní fond – *Evropský zemědělský záruční a orientační fond* (European agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF), prostřednictvím kterého měla být podpořena restrukturalizace zemědělství v *Evropském společenství* (ES). Fojtíková a Lebiezík (2008) dále uvádějí, že financování SZP prostředků tohoto fondu bylo realizováno v letech 1970-2006 a prostředky plynoucí do EAGGF pocházely z variabilních poplatků, daní z cukru a glukózy a odvodů zemědělců za spoluodpovědnost. Od roku 1964 byla výdajová část fondu tvořena dvěma sekcemi:

- *záruční sekce* - pokrývala zhruba 90 % výdajů na SZP a tyto prostředky měly sloužit k úhradě intervenčních opatření, vývozních subvencí, k úhradě přímých plateb a k financování programů na podporu rozvoje venkova,
- *orientační sekce* - tvořila 10 % podíl, prostřednictvím níž byly financovány dlouhodobé strukturální změny v zemědělství (např. modernizace zemědělství a přestavba venkova, zvýšení kvalifikace zejména mladých zemědělců, podpora zpracování a odbytu zemědělských výrobků).

Výše zmíněné zásady SZP dle Fojtíkové a Lebiezika (2008), přijaté před padesáti lety přetrvávají dodnes s jistými úpravami, i přesto, že SZP prošla řadou reforem. Dle Fojtíkové et al. (2014) se hovoří o časté kritice EU ze strany *Světové obchodní organizace* (World Trade Organization, WTO) a je obviňována z protekcionismu nebo nekalých obchodních praktik právě v sektoru zemědělství, k nimž dochází právě kvůli cenovým i jiným mechanismům, při kterých zvýhodňuje domácí producenty před zahraničními.

Jde o paradox, kdy na jedné straně EU podporuje liberalismus, nabádá ostatní státy světa, aby se nevracely k protekcionismu a liberalizovaly obchod co nejvíce. Na druhé straně se EU chová sama protekcionisticky a staví na zásadách⁵, které byly ustanoveny před padesáti lety,

⁵ Viz zásady preference Společenství a finanční solidarity.

příčemž dochází k neefektivnosti se zemědělskými produkty v EU, a v konečné fázi na ně spotřebitel doplácí.

2.3.2 SZP a rozvoj venkova v 70. a 80. letech 20. století

V 70. letech 20. století se stala SZP častým předmětem kritiky vycházející z krize nadvýroby a podpurného cenového systému. Prvním pokusem uskutečnit zásadnější reformu v tomto směru je *Mansholtův plán* z roku 1968, pojmenovaný po tehdejšími komisaři pro zemědělství Siccu Mansholtovi, jehož cílem bylo zefektivnit evropské zemědělství. Jednalo se o radikální plán, který navrhoval **restrukturalizaci zemědělství**, s cílem snížit počet zemědělců (uspíšit odchod do důchodu u starších zemědělců prostřednictvím podpor) a snížit cenovou hladinu tak, aby se docílilo odchodu méně výkonných farmářů ze zemědělství. Předložený plán se setkal s obrovskými protesty, především ze strany Francie a Spolkové republiky Německa. Členské státy nepocit'ovaly dopady krize SZP natolik, aby se uchýlily k tak radikální reformě. Nakonec v roce 1972 byla do SZP implementována strukturální opatření, opět se záměrem modernizovat zemědělství. Avšak zemědělství se potýkalo dále s přebytky z produkce a problémy v zemědělském odvětví přetrvávaly (Fojtíkové a Lebiezika, 2008).

Na konci 80. let 20. století bylo potřeba reformovat SZP nejen kvůli zastaralosti některých opatření, ale i z důvodu probíhajícího *Uruguayského kola rozhovorů* v rámci *Všeobecné dohody o clech a obchodu* (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT) o liberalizaci světového obchodu v letech 1986 až 1994.

V důsledku reformy regionální politiky v roce 1988 došlo **ke sloučení regionální politiky z části se zemědělskou politikou a z části se sociální politikou**. Cílem reformy bylo zejména přispívat k dosažení soudržnosti a snižování sociálně-ekonomických disparit mezi evropskými regiony. V rámci reformy bylo vymezeno pět cílů⁶ za účelem odstranit meziregionální diference a podpořit evropský venkov, ze kterých mezi nejvýznamnější pro tuto oblast se stal

⁶ Cíl 1 - Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů, Cíl 2 - Přeměna regionů nebo jejich částí, které jsou vážně ohroženy hospodářským úpadkem, Cíl 3 - Boj s dlouhodobou nezaměstnaností a podpora integrace mladých lidí a osob vyřazených z trhu práce do pracovního procesu, Cíl 4 - Podpora adaptace pracovníků na hospodářské změny a na změny ve výrobě, Cíl 5a - Podpora rozvoje venkovských regionů urychlením strukturálních změn v zemědělství v rámci reformy společné zemědělské politiky a podpora modernizace a restrukturalizace rybolovu. Cíle 1, 2 a 5b byly regionálně vymezeny a cíle 3, 4 a 5a se týkaly horizontálních opatření, která neměla prostorově omezenou působnost (Tomšík, 2009, s. 58).

Cíl 5b – Podpora venkovských regionů pomocí rozvoje a strukturálních změn venkovských oblastí (Tomšík, 2009, s. 58).

Definované cíle byly financovány v rámci tří strukturálních fondů: *Evropský sociální fond* (European Social Fund, ESF), *Evropský fond pro regionální rozvoj* (European Regional Development Fund, ERDF) a EAGGF.⁷ Mezi tyto strukturální fondy také spadala iniciativa LEADER⁸, jako alternativní možnost financovat projekty právě v oblasti rozvoje venkova⁹ (Tomšík, 2009).

Tomšík (2009) podotýká, že rozdělení cílů na 5a a 5b se stalo důležitým mezníkem v přístupu k rozvoji venkova. SZP už přestala být chápána jako politika sama pro sebe a stala se spíše prostředkem k dosažení mnohem širšího cíle, který zahrnoval rozvoj venkova jako celek.

2.3.3 Hlavní reformy SZP v 90. letech 20. století a po roce 2000

Mezi další reformu, která se zásadním způsobem dotkla SZP EU, patří *McSharryho reforma*¹⁰ přijata roku 1992. Hlavní změnu, kterou reforma přinesla, byl **přechod plošně vyplácené finanční podpory na přímé platby**. Pělucha (2012) uvádí, že mezi zásadní opatření přijaté reformou patřilo snižování intervenčních cen (cílem bylo zvýšit konkurenceschopnost zemědělské produkce EU na světových trzích), snižování exportních subvencí, omezování výrobních faktorů prostřednictvím uvádění půdy do klidu a změny ve využívání zemědělské půdy pro jiné účely, než na výrobu potravin. Reforma zásadně ovlivnila pěstování obilnin a produkci hovězího masa, které vytvářely největší přebytky produkce. Přestože dopad McSharryho reformy je považován za významný, tak hlavní problémy ve SZP stále přetrvávaly a finanční náročnost se nepodařilo snížit.

V programovém období 1994–1999 došlo k posílení prostředků ze strukturálních fondů vzhledem k přístupu nových zemí Švédska a Finska do Společenství. V roce 1995 byly původní cíle doplněny o další cíl, respektive *Cíl 6 Podpora rozvoje a strukturálních změn regionů s extrémně*

⁷ Pod Cíl 5a spadala oblast zemědělského průmyslu a zemědělských investic a naopak oblasti s ekonomickými problémy, mezi které spadaly zejména venkovské oblasti a oblasti, jejichž HDP (Hrubý domácí produkt) nedosahoval 75 % průměru Společenství, spadaly pod Cíl 1.

⁸ Společná iniciativa EU v rámci podpory rozvoje venkova původně spadala mezi strukturální fondy. Od roku 2007 je tato forma podpory konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a rozvoje venkova součástí SZP (Navrátil, B., R. Kaňa a B. Zlý, 2012, s. 54).

⁹ Na základě *nařízení č. 2052/88 a č. 4526/88* byla podpora pro rozvoj venkova zařazena do rámce pravidel strukturálních fondů a začala být realizována pomocí víceletých programů (Tomšík, 2009).

¹⁰ Pojmenovaná podle komisaře pro zemědělství Raye MacSharryho (Navrátil, B., R. Kaňa a B. Zlý, 2012).

nízkým zalidněním, který lépe odpovídal specifickým podmínkám charakteristickým pro severské země. Dále v roce 1994 byl zřízen *Finanční nástroj na podporu rybolovu* (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIFG), jehož účelem byla podpora rybářského sektoru, zpracovatelského průmyslu a marketingu pro výrobky rybářského průmyslu v rámci Cíle 5a (Tomšík, 2009).

Mezi další významný dokument, který přinesl změnu v oblasti SZP patří *Amsterdamská smlouva* z roku 1997¹¹, ve které byly definovány nové cíle SZP (Tomšík, 2009, s. 78 a 79):

- *zvýšit produktivitu zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimálního využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly,*
- *zajistit tak odpovídající životní úroveň zemědělského obyvatelstva, a to zejména zvýšením individuálních příjmů osob zaměstnaných v zemědělství,*
- *stabilizovat trhy,*
- *zajistit plynulé zásobování,*
- *zajistit spotřebitelům dodávky za rozumné ceny.*

Nově nastavené cíle SZP jsou téměř shodné s cíli, které byly vytyčeny v Římské smlouvě. Nicméně co se komplexnosti pojmání problematiky rozvoje venkova týče, je nutné, aby budoucí přístup k této problematice byl rozdílný, než jaký byl na počátku budování SZP.

V roce 1997¹² byl také přijat EC komplexní materiál, nazvaný *Agenda 2000*. Jednalo se o akční program, který se zabýval rozšířením EU¹³ po roce 2000 a reformou společných politik. Součástí dokumentu byla zpráva o finančním rámci EU na období 2000-2006 a posudky zemí, ucházejících se o členství do EU. Z hlediska SZP nejvýznamnější částí byla první, která se zaměřila především na reformu SZP a politiky sociální a hospodářské soudržnosti. Dle Tomšíka (2009) Agenda 2000 zavedla nový koncept, založený na **dvou pilířích SZP**. První pilíř reprezentoval *tradiční tržní opatření* a druhý zahrnoval komplexní *politiky rozvoje venkova a agroenvironmentální opatření*. Opatření reformy SZP se dotýkala hlavních zemědělských

¹¹ Vstoupila v platnost v roce 1999.

¹² Schválen Evropskou radou v roce 1999.

¹³ EU pro kandidátské země vytvořila dva předvstupní finanční nástroje, které měly usnadnit adaptaci na relevantní mechanismy po vstupu do EU. Jedním z nástrojů byl *Nástroj předvstupních strukturálních politik* (Instrument for Structural Policies for Pre-accession, ISPA) podporující projekty v oblasti životního prostředí a dopravní infrastruktury a druhým byl *Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova* (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development, SAPARD), který se zabýval restrukturalizací zemědělství a venkova.

plodin (hovězí maso, obiloviny apod.), zemědělců (závazek přímých plateb zemědělcům), zjednodušení předpisů, potravinové bezpečnosti a kvality potravin a posílení konkurenceschopnosti v zemědělství, životního prostředí a zacházení se zvířaty a v neposlední řadě rozvoje venkova.

V rámci Agendy 2000 bylo stanoveno, že v roce 2003 bude průběh této reformy SZP zhodnocen a případně bude navržena její úprava. V červenci 2002 EC předložila zprávu, tzv. *Mid – Term Review about CAP (Střednědobá zpráva o SZP)*, z níž vycházela další reforma SZP z roku 2003 tzv. *Fischlerova reforma*¹⁴, jejíž cílem bylo **zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství**, přechod z podpor poskytovaných na výrobek, na podpory poskytované producentovi, zaměření na ochranu životního prostředí, jakost a bezpečnost potravin a pohodu zvířat (welfare).

Mezi hlavní prvky reformované SZP patří (Fojtíková a Lebiezík, 2008):

- *decoupling* - odstranění vazby podpor na zemědělskou produkci,
- *single farm payment* - jednotná platba zemědělským podnikům nezávislá na produkci,
- *cross – compliance* - respektování standardů na úrovni farmy s důrazem na ochranu životního prostředí, kvality a bezpečnosti potravin, řádné zacházení se zvířaty, vytvářet dobré zemědělské a ekologické podmínky,
- *modulace* – přesun přímých podpor zemědělcům na rozvoj venkova,
- *finanční disciplína (degresivita)* – degresivita měla být uplatňována u farem s platbami nad 5 000 EUR¹⁵,
- *posílení rozvoje venkova* - prostřednictvím navýšení finančních prostředků v této oblasti, zavedením nových technologií pro zpracování potravin, podporou mladých farmářů a vytvořením nových opatření na zvýšení kvality a na ochranu životního prostředí,
- *poradenský systém* – poradenství zemědělským producentům při aplikaci standardů v agroenvironmentální oblasti, v oblasti kvality a bezpečnosti potravin a pohody zvířat,

¹⁴ Pojmenována podle tehdejšího komisaře pro zemědělství Franze Fischlera.

¹⁵ Farmy s platbami do 5 000 EUR byly z tohoto opatření vyjmuty.

- rozdělení *EAGGF* na *Evropský zemědělský záruční fond* (European Agricultural Guarantee Fund, EAGF) pro přímé platby a na *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova* (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD).

2.3.4 Formování politiky rozvoje venkova EU po roce 2000

Na konci 90. let proběhla řada nových událostí, které EU významně ovlivnily, patří mezi ně také nastolení nové hospodářské a obchodní spolupráce se zeměmi střední a východní Evropy. Vznikla tak nová potřeba komplexnějšího pohledu na problematiku venkovských oblastí, která byla zaznamenána na *Evropské konferenci o rozvoji venkova*¹⁶, z níž vzešla tzv. *Corksá deklarace*, díky níž byly **položeny první základy dnešní politiky rozvoje venkova**. Cílem deklarace bylo začlenit problematiku venkova do národních politik a řešit tak problémy jako je chudoba, nezaměstnanost, kvalita života apod. Na základě přijetí deklarace byl vyhlášen program rozvoje venkova v následujících deseti bodech: *preferenze venkova; integrovaný přístup; diverzifikace; trvalá udržitelnost; subsidiarita; programování* a další (Tomšík, 2009).

Mezi další významné mezníky po roce 2000, které ovlivnily podobu SZP patřil summit v Göteborgu, kde byla přijata strategie trvale udržitelného rozvoje a dále *Evropská konference o rozvoji venkova*, na které byla přijata tzv. *Salzburská deklarace*. Díky Salzburské deklaraci **se politika rozvoje venkova stala integrovanou součástí SZP EU**, a v rámci ní byla přijata řada principů rozvoje venkovského prostoru zaměřené na živoucí venkov, zjednodušení politiky EU zaměřené na rozvoj venkova, dále také na potřebu komplexnějšího pojetí venkova nebo uplatňování principu partnerství mezi obyvatelstvem a veřejnými a soukromými organizacemi s využitím zkušeností z iniciativy LEADER, včetně nových a inovačních metod a přístupu „zdola“.

V důsledku blížícího rozšíření EU o země střední a východní Evropy mající významný podíl venkovských, ale také i zaostalých oblastí, bylo nutné diskutovat o fungování politiky rozvoje venkova. V červnu roku 2004 byla přijata *Deklarace z Cáceres*, která vychází ze závěrů konference konané ve španělském Cáceresu a věnující se tomuto tématu. Na konferenci se představitelé shodli, že je důležité **upevnit význam venkova**, zejména pokud jde o nové členské státy EU. Dále bylo navrženo zavedení indikátorů rozvoje venkova a typologie venkovských oblastí a lépe využívat prostředky ze zdrojů (z EAFRD, Fondu soudržnosti,

¹⁶ Konaná ve dnech 7. - 9. 11. 1996 v irském Corku (Tomšík, 2009).

strukturální fondy a národní programy). Doporučením deklarace pro nové členy EU je **pokračovat v metodách iniciativy LEADER i LEADER I, II a LEADER+** (Brustmanová, 2008).

2.4 Politika rozvoje venkova EU v období 2007-2013

Politika hospodářské a sociální soudržnosti (dále jen politika soudržnosti) doznala značné modifikace v programovacím období 2007-2013, v níž se *politika rozvoje venkova* vyčlenila a kompletně přešla pod nově ustanovený **II. pilíř SZP** a vytvořila se tak samostatná, jednotně financovaná politika spadající do obecného rámce SZP.

„Tento pilíř akcentuje multifunkční úlohu zemědělství a jeho orientaci na údržbu a aktivní tvorbu venkovské krajiny a podporu kulturního dědictví jednotlivých členských států“ (Pělucha, 2006, s. 85). Stěžejní myšlenkou SZP je, že zemědělec už nebyl pojmán jako producent zemědělských komodit, nýbrž jako správce krajiny s cílem ji udržovat a zvyšovat její atraktivitu pro život (Pělucha, 2006).

Na základě *nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 ze dne 21. června 2005 o financování SZP* pro období let 2007-2013 vznikly dva evropské fondy, a to:

- *Evropský zemědělský garanční fond* (European Agricultural Guarantee Fund, EAGF) – který financuje přímé platby zemědělcům a opatření k regulaci zemědělských trhů,
- *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova* (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) – který se podílí na financování programů rozvoje venkova členských států.

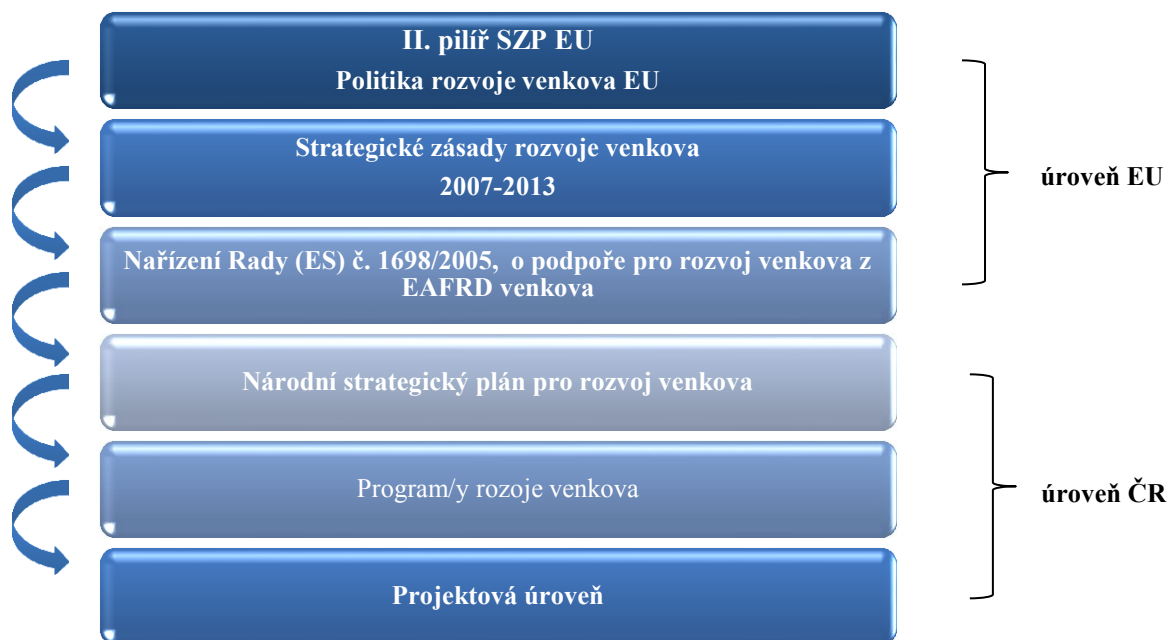
S problematikou SZP je spojována oblast rybnářství (Společná rybnářská politika EU), v rámci níž vznikl pro období let 2007-2013 samostatný fond *Evropský rybnářský fond* (European Fisheries Fund, EFF)¹⁷, jehož **cílem je zajišťovat trvale udržitelný rozvoj evropského rybnářství a akvakultury.**

Mezi základní strategické dokumenty v rámci programování politiky rozvoje venkova EU patří obecné *Strategické zásady rozvoje venkova*, vytvářejí platformu, podle které každý členský stát vypracuje svůj *Národní strategický plán pro rozvoj venkova* a v tomto dokument také definuje

¹⁷ Do roku 2006 se mezi strukturální fondy řadil FIG, který byl pro období 2007-2013 nahrazen novým EFF na základě *nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. července o EFF.*

obecný rámec a záměry této politiky. V září 2005 Rada ministrů přijala nařízení¹⁸ o rozvoji venkova pro období 2007-2013, kde byly tyto zásady dále upřesněny a vymezuje zde konkrétní podmínky realizace jednotlivých opatření II. pilíře SZP EU. Na úrovni ČR je vytvořen *Národní strategický plán pro rozvoj venkova*, který je dále rozpracován v *Programu rozvoje venkova*, jak dokládá obrázek 2.1 (Pělucha, 2006).

Obr. 2.1: Programování politiky rozvoje venkova EU v období 2007–2013

Zdroj: Pělucha, 2006, s. 88; vlastní úprava, 2015

2.4.1 Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD

Stanovený postup pro realizace politiky rozvoje venkova EU na období let 2007-2013 legislativně upravuje *nařízení Rady č. 1698/2005*, které určuje obecná pravidla pro podporu poskytovanou ES pro rozvoj venkova prostřednictvím EAFRD, vymezuje cíle, priority a konkrétní pravidla partnerství, programování, kontroly a monitoringu a v neposlední řadě vymezuje také strategický kontext politiky rozvoje venkova včetně metody stanovení strategických hlavních směrů Společenství pro politiku rozvoje venkova a národní strategický plán (Pělucha, 2006).

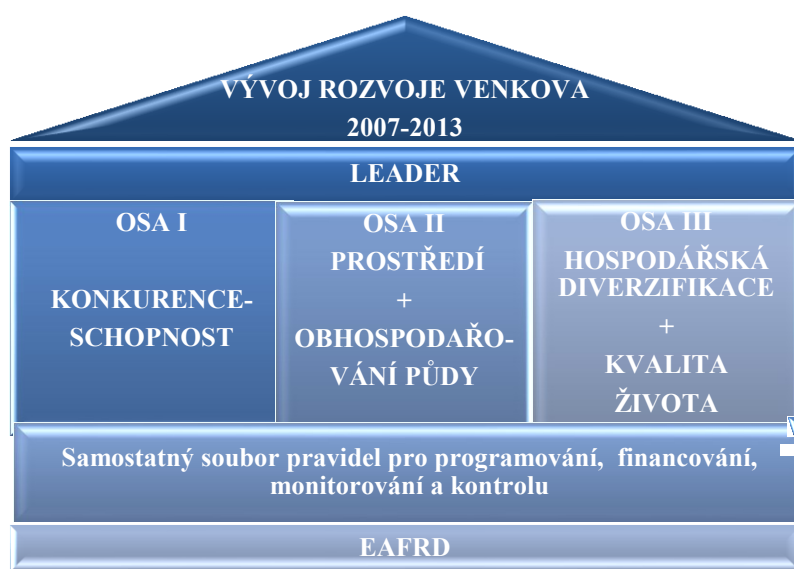
¹⁸ *Nařízení Rady (ES) č 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD.*

V nařízení č. 1698/2005 je politika rozvoje venkova na období 2007-2013 rozdělena podle tří jasně definovaných ekonomických, environmentálních a teritoriálních cílů, a to:

- *zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví,*
- *zlepšování životního prostředí a krajiny,*
- *zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a povzbuzení diverzifikace hospodářské činnosti.*

Každému z těchto cílů odpovídá určitá tematická osa, doplněná o osu LEADER, které tak tvoří strukturu politiky rozvoje venkova na období 2007-2013, jak zobrazuje obrázek 2.2.

Obr. 2.2: Struktura politiky rozvoje venkova EU 2007–2013

Zdroj: Evropská síť rozvoje venkova, 2015a; vlastní úprava, 2015

Nařízení č. 1698/2005¹⁹ stanovilo rovnováhu mezi jednotlivými definovanými cíli (Evropská síť rozvoje venkova, 2015a):

- *osa 1:* 10 % finančního rámce EAFRD je určeno na financování ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického sektoru. Řada opatření se zaměřují na lidský a fyzický kapitál v zemědělském, potravinářském a lesnickém odvětví a kvalitní výrobu,

¹⁹ Čl. 17, odst. 2 uvedeného nařízení specifikuje minimální finanční příspěvek EAFRD ve výši 5% v případě ČR, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska lze minimální finanční příspěvek Společenství pro osu 4 ve výši 5 % zavádět postupně v průběhu programového období tak, že je pro osu 4 vyhrazeno v průměru nejméně 2,5 % z celkového příspěvku z EZFRV.

- *osa 2*: 25 % finančního rámce EAFRD je věnováno na zlepšení životního prostředí a krajiny. Nabízí podporu na ochranu a rozšiřování přírodních zdrojů (zachování vysoce hodnotných zemědělských a lesnických systémů a kulturních krajín ve venkovských oblastech Evropy),
- *osa 3*: 10 % finančního rámce EAFRD je poskytováno pro financování ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Podporu směřována pro vytvoření místní infrastruktury a lidského kapitálu ve venkovských oblastech. Cílem je zlepšení podmínek v podnikatelském prostředí a vytvoření nových pracovních míst ve všech odvětvích a podpořit diverzifikaci hospodářských činností,
- *osa 4*: 5 % prostředků je věnováno ose LEADER.

Členské státy díky nařízení z roku 2005 realizují rozvoj venkova prostřednictvím programů pro rozvoj venkova stanovující soubor opatření seskupených do čtyř os. Pro zajištění vyvážené strategie je nutné minimální financování každé tematické osy. Přiřazená procenta jsou dostatečně nízká na to, aby členské státy a regiony měly dostatečně velký podíl flexibility (až do výše 55 % financování z EU) pro zdůraznění politické osy, kterou považují za nejdůležitější vzhledem ke své situaci (Evropská síť rozvoje venkova, 2015a).

V únoru 2006 rozhodla Rada²⁰ přijmout dokument *Strategické směry Společenství pro rozvoj venkova* stanovující priority pro evropský venkov v letech 2007–2013. Hlavním účelem dokumentu je propojit hlavní priority EU a promítnout je do politiky rozvoje venkova. Tyto strategické směry vymezují zaměření politiky pro rozvoj venkova ve třech hlavních oblastech, a to v oblastech zemědělskopotravinářského hospodářství, životního prostředí a soudržnosti, hospodářství a obyvatelstva venkova v širším smyslu. Strategické směrnice přispívají k podpoře rozvoje venkova v těchto odvětvích (Evropská síť pro rozvoj venkova, 2015b):

- *zlepšení konkurenceschopnosti v oblasti zemědělství a lesnictví,*
- *zlepšování životního prostředí a krajiny,*
- *zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace,*
- *budování místních zdrojů pro zaměstnanost a diverzifikaci,*
- *zajištění konzistence v programování,*
- *doplňkovost nástrojů EU.*

²⁰ Rozhodnutí Rady 2006/144/ES.

Na základě těchto hlavních strategických priorit Společenství vytváří každý členský stát svůj *Národní strategický plán rozvoje venkova*, který bude zajišťovat vazby mezi obecnými cíli rozvoje evropského venkova a cíli rozvoje venkova členského státu, tak aby odpovídaly evropským strategickým směrům. A Národní strategický plán rozvoje venkova bude realizován prostřednictvím Programu rozvoje venkova.

V souladu s *nařízením Rady (ES) č. 1698/2005* bude zpracován i dokument *Program rozvoje venkova* prostřednictvím kterého, je zajištěno působení EAFRD a jeho úlohou je blíže specifikovat strategie stanovené v Národním strategickém plánu rozvoje venkova.

Ve srovnání s programovacím obdobím 2000–2006 došlo k zjednodušení pravidel v oblasti programování, kontroly a financování. Mezi významný prvek v programování problematiky rozvoje venkova 2007-2013 patří vznik EAFRD, který **nebude ani částí nebo součástí strukturálních fondů**. *Nástroj předvstupní pomoci* (Instrument for Pre-accession Assistance, IPA) pro kandidátské země byl zřízen s konkrétní složkou věnované na rozvoj venkova – *Nástroj předvstupní pomoci na rozvoj venkova* (Instrument for Pre-Accession Assistance in Rural Development, IPARD). Jedna část finančních prostředků pochází tedy z EAFRD a druhá část ze státních, regionálních a někdy i soukromých zdrojů (European Commission, 2013).

2.4.2 Finanční rámec politiky rozvoje venkova EU 2007–2013

Jednání ohledně finanční perspektivy trvala od 10. února 2004 do 17. května 2006. Celková výše finančního rámce EU na období let 2007-2013 činila **864,3 mld. EUR** v cenách roku 2004 (Dušek, Skořepa, 2008). Alokace EAFRD na období 2007-2013 dosahovala výše **96,319 mld. EUR** (v běžných cenách), tj. 20 % finančních prostředků věnovaných na SZP (Bydžovská, 2015). Na podnět členských států může EAFRD, v rámci limitu ve výši 4 % celkové částky na každý program financovat činnosti související s přípravou, řízením, sledováním, informováním a kontrolou týkající se pomoci programu.

2.5 Politika rozvoje venkova EU v období 2014-2020

Politika rozvoje venkova na evropské úrovni musí být schopna reagovat na vznikající problémy ve venkovském prostoru a účinně se změnám přizpůsobit. Nejnovější reformy, které doprovázejí rozsáhlejší přepracování SZP, byly z velké části dokončeny v prosinci 2013, kdy byly přijaty základní legislativní akty pro období 2014–2020 (European Commission, 2014).

Stejně jako v minulém období je v **nové SZP zachována oblast politiky rozvoje venkova v rámci II. pilíře**. Úpravy v reformované SZP jsou více koncentrovány na ochranu životního prostředí a aktivity na posílení boje s klimatickými změnami. Očekává se, že SZP bude transparentnější, efektivnější, spravedlivější a více koncentrovaná na stanovené cíle. V rámci reformy konkrétně došlo k vytvoření nové architektury přímých plateb, k zlepšení strategického přístupu k vytváření politiky rozvoje venkova, k posílení opatření v oblasti rozvoje venkova, k lepšímu zacílení, k zjednodušení pravidel a snížení administrativní zátěže všude tam, kde je to možné.

Součástí *nařízení č. 1303/2013 o Evropských strukturálních a investičních fondech* jsou stanoveny **tři dlouhodobé strategické cíle politiky rozvoje venkova EU**, které jsou v souladu se *Strategií Evropa 2020*. Politika rozvoje venkova 2014-2020 by měla přispívat ke konkurenceschopnosti zemědělství, udržitelnému hospodaření s přírodními zdroji a k opatřením v oblasti klimatu a dále také k vyváženému územnímu rozvoji venkovských oblastí (European Commission, 2014).

Při vytváření politiky rozvoje venkova budou muset členské státy vycházet alespoň ze čtyř z následujících **šesti společných priorit EU** (European Commission, 2013):

- podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech,
- posílení životaschopnosti/konkurenceschopnosti všech typů zemědělství a prosazování inovativních zemědělských technologií a trvale udržitelného lesního hospodářství,
- podpora organizace potravinového řetězce, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství,
- obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím,
- propagace účinného využívání zdrojů a přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, která je odolná vůči změně klimatu, v zemědělství, potravinářství a lesnictví,

- podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

Každá z těchto priorit také určuje detailnější oblasti intervence tzv. „oblasti zájmu“. Členské státy či regiony na základě analýzy potřeb území spadajících pod Program rozvoje venkova stanoví kvantifikované cíle vycházející z těchto oblastí zájmu, v rámci svých programů rozvoje venkova. Posléze určí, jaká opatření k dosažení těchto cílů použijí a kolik finančních prostředků bude na každé opatření vyčleněno (European Commission, 2014).

Oproti minulému období se programování politiky rozvoje venkova 2014–2020 podstatně liší, co se struktury týče, jak dokládá následující obrázek 2.3.

Obr. 2.3: Programování politiky rozvoje venkova EU 2014–2020

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2015a; vlastní úprava, 2015

Hlavním dokumentem pro programovací období 2014-2020 je Strategie Evropy 2020, která představuje dlouhodobou vizi rozvoje EU. Cílem EU je tedy zajistit větší přidanou hodnotu a maximalizovat součinnost, prostřednictvím všech ESI fondů, tak aby přispívaly k naplňování hlavních cílů strategie Evropy 2020 v rámci *Společného strategického rámce*. Každý stát zpracoval v souvislosti se Strategií EU 2020 *Dohodu o partnerství*²¹, která definovala hlavní oblasti podpor a priority členských států napříč všemi dotčenými fondy. Tuto dohodu posoudila a schválila EC.

²¹ Dohoda o partnerství ČR byla definitivně schválena EC dne 26. srpna 2014, čímž byl ukončen téměř tříletý proces vyjednávání o tomto dokumentu.

V novém programovacím období jsou hlavním nástrojem kohezní politiky EU *Evropské strukturální a investiční fondy* (European Structural and Investment Fund, ESIF), mezi něž patří strukturální fondy *ERDF, ESF a Fond soudržnosti* (Cohesion Fund, CF), a nově přibyly fondy pro oblast politiky rozvoje venkova a rybnářství - *EAFRD a Evropský námořní a rybářský fond* (European Marine and Fisheries Fund, EMFF).

Začleněním do společného strategického rámce je programování rozvoje venkova podřízeno nařízením Evropského parlamentu a Rady²²:

- nařízení č. 1303/2013 o společných ustanoveních pro fondy společného strategického rámce (ESIF),
- nařízení č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova,
- nařízení č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování SZP.

Vyjednávání ohledně víceletého finančního rámce na období let 2014-2020 začalo v červnu roku 2011 a bylo ukončeno přijetím nařízení²³ k víceletému finančnímu rámci EU. **Celkový rozpočet EU činí 960 mld. EUR**, což ve srovnání s minulým rozpočtovým obdobím 2007-2013, představuje o 3,4 % méně. Na položku udržitelného růstu je alokováno zhruba 40 % finančních prostředků rozpočtu, z toho značná část peněz je zde koncentrována do SZP, a to na přímé platby zemědělcům a rozvoj venkova, zbylé finanční prostředky jsou určeny pro společnou rybářskou politiku, životní prostředí a oblast klimatu (Česká spořitelna, 2013).

V rámci víceletého finančního rámce **pro SZP byla celková alokace stanovena ve výši 321,74 mld. EUR²⁴**. Finanční prostředky pro výdaje související s trhem a přímými platbami (I. pilíř) činí 298,44 mld. EUR a pro rozvoj venkova (II. pilíř) činí 95,6 mld. EUR (European Commission, 2015).

²² Tato nařízení jsou součástí balíčku šesti nových nařízení zveřejněných dne 6. října 2011. Pro programovací období 2014–2020 tento balíček tvoří legislativní základ pro podporu z ESIF. Soubor těchto nařízení má zajistit jednotná pravidla v rámci celé EU a zlepšit koordinaci mezi jednotlivými fondy, potažmo i programy na národní úrovni.

²³ Nařízení Rady (EU, Euratom) č. 1311/2013 ze dne 2. prosince 2013, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014-2020.

²⁴ Následující částky jsou uváděny v běžných cenách.

3 POLITIKA ROZVOJE VENKOVA V ČESKÉ REPUBLICE

Problematika rozvoje venkova nebyla do 90. let 20. století nijak formulována, spíše byla řešena se značnou podporou zemědělství, v rámci které byla vytvářena zemědělská družstva s přidruženou výrobou nabízející pracovní příležitosti. Po převratu byla většina těchto přidružených výrobníh privatizována nebo zanikla. ČR se problematikou politiky rozvoje venkova začala více zabírat, až kdy bylo zřejmé, že bude usilovat o vstup do EU, s čímž byla spojena i povinnost přijímat opatření, které byly v členských státech EU běžně realizována.

V předvstupním období ČR do EU vznikla potřeba sladění rozvoje venkova se SZP EU, přičemž SZP měla podobu daleko komplexnější, zahrnující cíle týkající se trvalé udržitelnosti, uchování přírodního a kulturního dědictví, uspokojení spotřebitelské poptávky po kvalitnějších a potravinově bezpečnějších výrobcích a zmírnění sociálních rozdílů v EU. Dalším problémem byl fakt, že problematika rozvoje venkova spadala do několika resortů, a to Ministerstva zemědělství, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva životního prostředí, což mělo za následek neefektivnost, nedostatek finančních prostředků a roztržitost v odpovědnosti.

V důsledku plánovaného rozšíření EU v roce 2004 o deset států, včetně ČR, které mají významný podíl venkovských oblastí, vznikla potřeba posílit oblast rozvoje venkova. Ačkoliv se politika rozvoje venkova stala od roku 2000 obsahem II. pilíře SZP a došlo tak k hlubšímu propojení se zemědělstvím, do roku 2006 v podstatě neexistoval samostatný přístup zabývající se problematikou rozvoje venkova. Rozvoj venkova byl stále součástí regionální politiky.²⁵ Po vstupu ČR do EU vznikly pro oblast podpory zemědělství a venkova z prostředků EU dva strategické dokumenty. Jednalo se o *Operační program rozvoj venkova a multifunkční zemědělství* (OPRVMZ) a *Horizontální plán rozvoje venkova* (HPRV). Ve vstupní etapě 2004-2006 bylo hlavním úkolem ČR se připravit na změny, které nastanou po roce 2006.

V programovacím období 2007-2013 došlo k řadě změn, konkrétně vznikla samostatná politika rozvoje venkova a došlo k synchronizaci strukturálních podpor pro rozvoj zemědělství i venkova s dalšími oblastmi strukturálních podpor EU. Rozvoj venkova ČR řídí *Ministerstvo zemědělství* a čerpání finančních podpor z EAFRD bylo podmíněno vytvořením programových dokumentů

²⁵ Na úrovni ČR byla zajišťována finanční podpora rozvoje venkova v rámci regionální politiky, kterou zajišťovalo Ministerstvo pro místní rozvoj prostřednictvím Programu obnovy vesnice a následně úspěšným Programem obnovy venkova. EC připravila pro přistupující země řadu podpůrných programů financovaných ze strukturálních fondů v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti (např. SAPARD).

obsahující strategické směry, cíle a dotační tituly. Na úrovni ČR se politika rozvoje venkova realizovala prostřednictvím *Národního strategického plánu rozvoje venkova (NSPRV) a Programu rozvoje venkova*.

Politika rozvoje venkova, která je součástí SZP, patří mezi oblasti tzv. sdílených pravomocí, kdy členské státy EU včetně ČR předávají své kompetence na nadnárodní úroveň. V praxi to znamená, že na unijní úrovni jsou vydávána legislativní opatření a členské státy mohou uplatňovat vlastní legislativu pouze v případě, kdy tak EU neprovedla.

3.1 Charakteristika českého venkova

Podobu dnešního venkova ovlivnilo mnoho faktorů. Mezi hlavní však patří historický vývoj a lokální specifika. Venkov se utvářel již od prvních počátků osídlování (4. - 6. století našeho letopočtu) a ovlivnila jej celá řada událostí především ve 20. století.

Významným zásahem do vývoje českého venkova byl rok **1938**, ve kterém došlo k obsazení pohraničí a došlo k vysídlení českého lidu, čímž byly narušeny sociální vazby a zpřetrhány vlastnické vztahy k zemědělské půdě a statku. Mezi další zásadní události, které ovlivnily vývoj českého venkova, patří **odsun Němců po druhé světové válce**, kdy došlo k vysídlení rozsáhlého území nejen při německých hranicích. Dodnes se naráží na problém na znovuosídlení těchto území, ze kterých se staly místa bez paměti. Další významný dopad na český venkov mělo tzv. **období kolektivizace (1949-1953)** po roce 1948 za komunistického režimu, kdy došlo k znárodnění, které proběhlo téměř na celém území Československé republiky. Přirozenou autoritou ve vesnici byli velcí sedláci, starostové či faráři, které však nahradila nová autorita - komunistický úředník a předseda Národního výboru. Velké sedlácké rody komunisté zlikvidovali a označili za kulacké a mnohdy je deportovali do odlehlých oblastí. Od roku 1953 až do konce 60. let dochází k postupné **socializaci vesnice**, kdy na jedné straně byla kolektivizací zvýšena produktivita práce na venkově a na straně druhé z venkova odcházejí převážně mladí lidé do měst. Pro **období normalizace (1970-1989)** je charakteristický trend chataření, díky kterému se alespoň zachránila řada staveb na venkově, které by jinak zanikly. Posledním mezníkem ve vývoji venkova se stala **sametová revoluce**, kdy se obnovení demokracie projevilo ve znovuzavedení samosprávy obcí.²⁶ Další změnou dotýkající se venkova patřila transformace zemědělských družstev a proces restitucí zabaveného majetku. A i přes navrácení majetku

²⁶ Zákon č. 367/1990 Sb.

nedošlo k masivnímu návratu k soukromému hospodaření. Podíl zemědělství na tvorbě HDP v průběhu 20. století postupně klesal. Snížil se také počet zaměstnanců v tomto sektoru. Lidé se sice začali vracet na venkov, ale za účelem bydlet v čistém prostředí a mít vlastní dům, avšak bez vazby na město se neobejdou. Od 90. let 20. století vývoj počtu obcí v České republice měl trend rostoucí. Podobu českého venkova výrazně poznamenaly politické i socioekonomické jevy, které prodělalo Československo od roku 1937.

3.1.1 Přístupy k vymezení venkova

Vymezení venkova není dosud kodifikováno, ale obecně lze použít tři kritéria pro vymezení venkova. Konkrétně se jedná o **kritérium hustoty osídlení** (viz kapitola 2.2), **statut obce** a **počet obyvatel dané obce**.

Jako nejběžnější a nejjednodušší je považováno kritérium počtu obyvatel, které je, díky evidenci obyvatel relativně přesné. V odborné literatuře najdeme často uváděnou hranici 2000 obyvatel, která odděluje venkovské obce od městských obcí. Problémem u tohoto kritéria však může být, že v ČR najdeme vesnice typicky venkovské (vzhledem k historickému vývoji či zaměření na zemědělství apod.), které mají často více než 2000 obyvatel nebo sídla, kterým byl v minulosti přidělen status města. Dle § 3 zákona o obcích č. 128/2000 Sb., je však pro získání statutu města uvedena hranice 3000 obyvatel. Kritérium vymezení venkovských obcí podle jejich správního statutu je považováno za zcela nevhodné a nevyužitelné (Pělucha, 2012).

Potřeba vymežit venkov (venkovské obce, venkovský prostor) vznikla v ČR zejména v kontextu s dotačními programy určené na podporu venkova a pokusit se etablovat venkov jako samostatný resort. Tato vymezení jsou však mnohdy vytvářena účelově pro potřeby rozvojových programů a podpor.

Například v roce 2000 v *Strategii regionálního rozvoje* byly identifikovány venkovské oblasti na úrovni okresů (LAU 1), které byly označeny za problémové s vyšší soustředěnou podporu státu (Pělucha, 2012, s. 52):

- *strukturálně postižené regiony,*
- *hospodářsky slabé regiony,*
- *regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností.²⁷*

²⁷ Tento typ byl identifikován později až při aktualizaci Strategie regionálního rozvoje v roce 2003 (Pělucha, 2012).

Dalším příkladem koncepce, která se již podrobněji zabývala venkovskými oblastmi, je *Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR na období 2000-2006*, který uvádí tyto problémové oblasti (Pělucha, 2012, s. 53):

- *venkovské oblasti, ve kterých dochází k vyliďňování,*
- *venkovské oblasti, ve kterých dochází k rychlé transformaci zemědělského sektoru,*
- *venkovské oblasti čelící tlakům městských center,*
- *venkovské oblasti, které jsou z hlediska sociálně-ekonomického profilu převážně zemědělské,*
- *venkovské oblasti čelící problémům životního prostředí,*
- *venkovské oblasti s rekreačním potenciálem v přírodě nebo s bohatou a dynamickou kulturou a tradicí.*

Další kategorií oblasti často aplikovanou na úrovni obcí, katastrálních území a používanou pro podporu zemědělců ze zdrojů EU jsou *Méně příznivé zemědělské oblasti* (Less Favourite Areas, LFA). Pro tato vymezení oblastí nejsou přesně ustanovená kritéria, jelikož se několikrát měnila, avšak zahrnovala zemědělské či geografické ukazatele a také socio-demografický popis (Pělucha, 2012).

Všechny výše zmíněné typologie slouží ve většině případů vnitřním potřebám státu a lze je považovat za určitou formu vymezení pro venkovské oblasti. V praxi existuje řada dalších typologií, které lze najít v geografických publikacích nebo mohou být tvořeny na úrovních obcí či obcí s rozšířenou působností.

3.1.2 Charakteristika venkova dle typologie

ČR se nachází ve střední Evropě a zaujímá území o celkové rozloze 78 867 km² a má přes 10,5 mil. obyvatel. Na východě a severovýchodě sousedí se Slovenskou a Polskou republikou, na jihu s Rakouskem, na severozápadě až jihozápadě se Spolkovou republikou Německo.

Dle klasifikace NUTS je ČR členěna na 8 regionů NUTS 2 a 14 samosprávných celků (kraje) na úrovni NUTS 3, jak dokládá tabulka č. 3.1. Regiony jsou dále děleny na území 76 okresů, patřící do tzv. LAU 1 (dříve NUTS 4) a na nejnižší úrovni LAU 2 (dříve NUTS 5) jsou obce s počtem cca 6 253. Tyto celky byly vymezeny z hlediska historického vývoje správního členění území ČR. Převážně se jedná o regiony s velmi podobným charakterem, co se týče například

přírodních a ekonomických podmínek zde nejsou výrazné rozdíly, proto není důvod vytvářet jednotlivé regionální Programy rozvoje venkova (Ministerstvo zemědělství, 2014a).

Tab. 3.1: Klasifikace NUTS ČR

NUTS	KÓD	REGIONY	NUTS	KÓD	KRAJE
2	CZ01	Praha	3	CZ010	Hlavní město Praha
2	CZ02	Střední Čechy	3	CZ020	Středočeský kraj
2	CZ03	Jihozápad	3	CZ031	Jihočeský kraj
			3	CZ032	Plzeňský kraj
2	CZ04	Severozápad	3	CZ041	Karlovarský kraj
			3	CZ042	Ústecký kraj
2	CZ05	Severovýchod	3	CZ051	Liberecký kraj
			3	CZ052	Královehradecký kraj
			3	CZ053	Pardubický kraj
2	CZ06	Jihovýchod	3	CZ063	Kraj Vysočina
			3	CZ064	Jihomoravský kraj
2	CZ07	Střední Morava	3	CZ071	Olomoucký kraj
			3	CZ072	Zlínský kraj
2	CZ08	Moravskoslezsko	3	CZ080	Moravskoslezský kraj

Zdroj: Český statistický úřad, 2011; vlastní zpracování, 2015

V této subkapitole je dále provedeno vymezení českých venkovských oblastí podle vybraných metodik.

Vymezení venkovského a městského prostoru v ČR

V této typologii jsou venkovským prostorem obce s velikostí do 2000 obyvatel a obce s velikostí do 3000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyv./km². Dříve byla používána hranice do 2000 obyvatel. U tohoto kritéria venkovské obce představují 89,82 % všech obcí a spravují území, které tvoří 73,6 % plochy státu, ale žije v nich pouze 26,3 % obyvatel (Deník veřejné správy, 2006).

V současnosti se však řada autorů přiklání k hranici 3000 obyvatel. Při použití tohoto kritéria venkovské obce zaujímají téměř 80 % rozlohy území ČR, kde žije pouze 30 % obyvatel Česka, jak dokládá tabulka 3.2.²⁸

²⁸ Pozn. venkovské obce do 3 000 obyvatel.

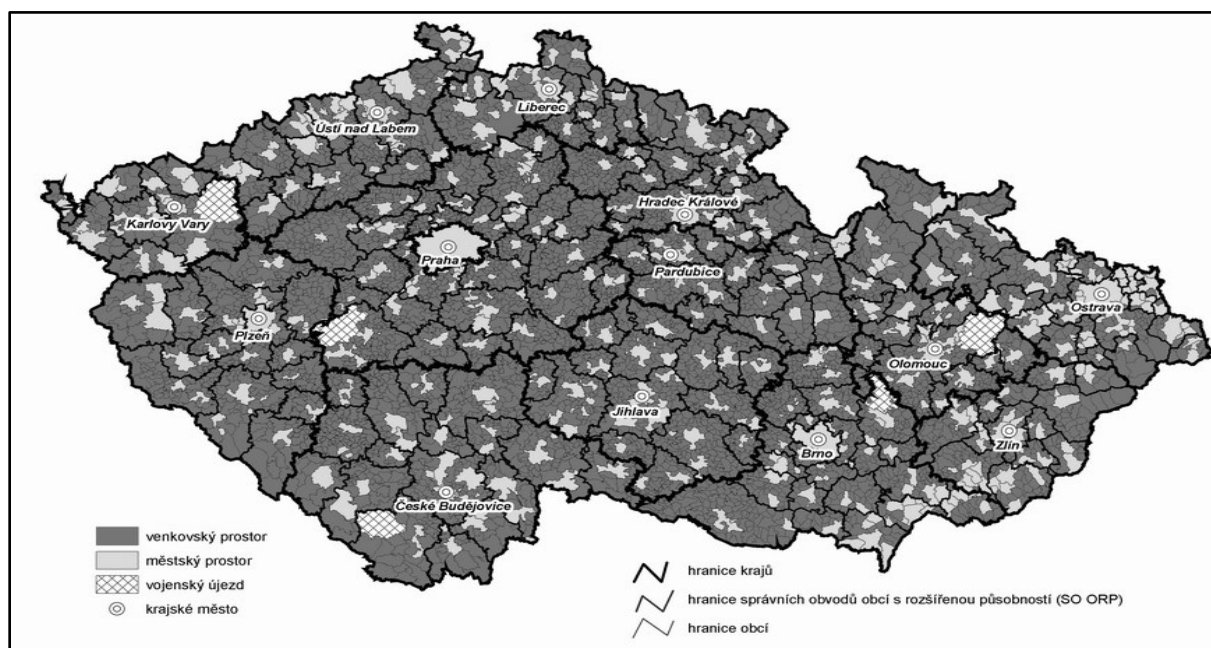
Tab. 3.2: Počet obyvatel a rozloha – venkovské a městské obce

OBCE	ROZLOHA (km ²)		POČET OBYVATEL	
	ABSOLUTNĚ	v %	ABSOLUTNĚ	v %
VENKOVSKÉ	62 997	79,9	3 229 321	31,4
MĚSTSKÉ	15 870,1	20,1	7 057 878	68,6
CELKEM	78 867,1	100,0	10 057 878	100,0

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2010; vlastní zpracování, 2015

Obrázek č. 3.1 zobrazuje grafické znázornění vymezení venkovského a městského prostoru v ČR na základě výše stanoveného kritéria. Z obrázku je patrné, že převážné území ČR zaujímají venkovské oblasti oproti městským oblastem.

Obr. 3.1: Vymezení venkovského a městského prostoru v ČR

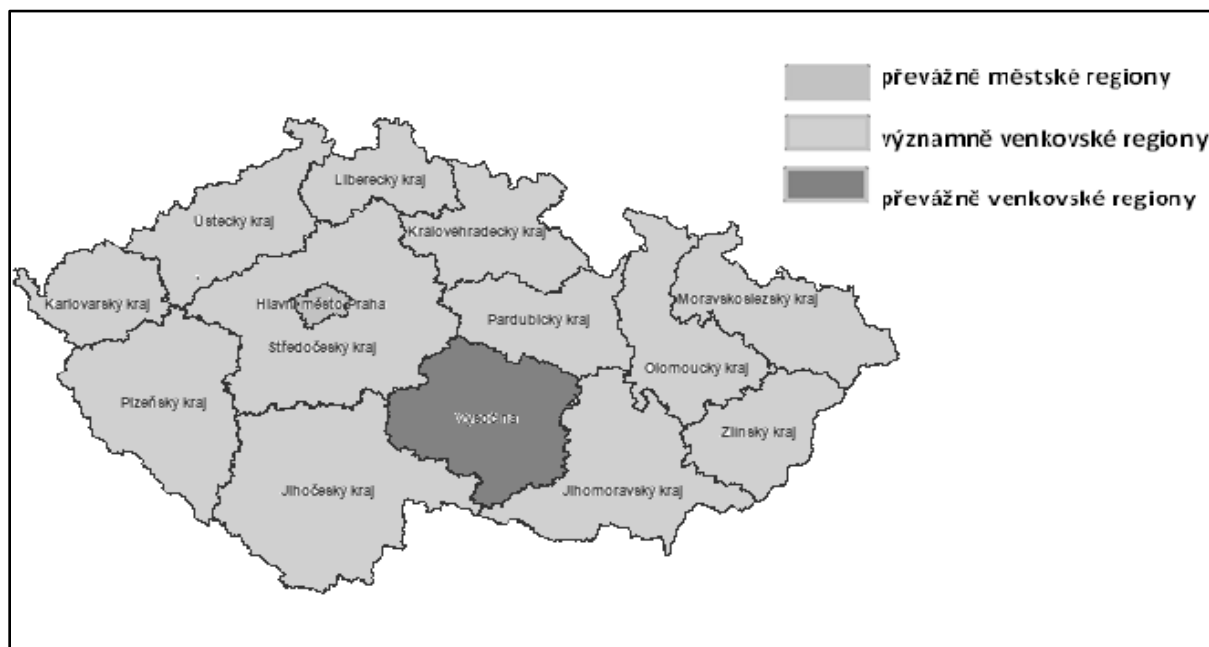
Zdroj: Český statistický úřad, 2009

Typologie OECD na základě kritéria hustoty osídlení v ČR

Jako první je použita metodika OECD, založená na hustotě osídlení, která oproti předchozí typologii sleduje celé kraje a za venkov jsou považována ta území, kde je hustota zalidnění nižší než 150 obyvatel/km². Pro grafické znázornění rozlišení jednotlivých regionů NUTS 3 v ČR slouží obrázek č. 3.2, z kterého se jeví jako venkovské celé území ČR, včetně všech krajských měst kromě Prahy. V tomto vymezení je Praha definována jako převážně městský region, naproti tomu kraj Vysočina jako region převážně venkovský a ostatní kraje (zbylých 12) jsou označeny jako významně venkovské regiony. Co se týče zabrané plochy, tak převážně městské regiony

zaujímalý pouze 0,6 % území ČR, přechodné regiony 90,5 % a převážně venkovské zbylých 8,9 %, jak uvádí tabulka 3.3 níže.

Obr. 3.2: Typologie OECD na základě kritéria hustoty osídlení v ČR

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Tab. 3.3: Typologie OECD na základě kritéria hustoty osídlení v ČR

ROZLIŠENÍ REGIONŮ	KRITÉRIUM	POČET	KRAJ	ROZLOHA (v %)
PŘEVÁŽNĚ MĚSTKÉ	<15 %	1	Praha	0,6
VÝZNAMNĚ VENKOVSKÉ	15-50 %	12	Jihočeský, Jihomoravský, Karlovarský, Královehradecký, Liberecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Středočeský, Ústecký, Zlínský	90,5
PŘEVÁŽNĚ VENKOVSKÉ	>50 %	1	Vysočina	8,9
CELKEM		14	-	100,0

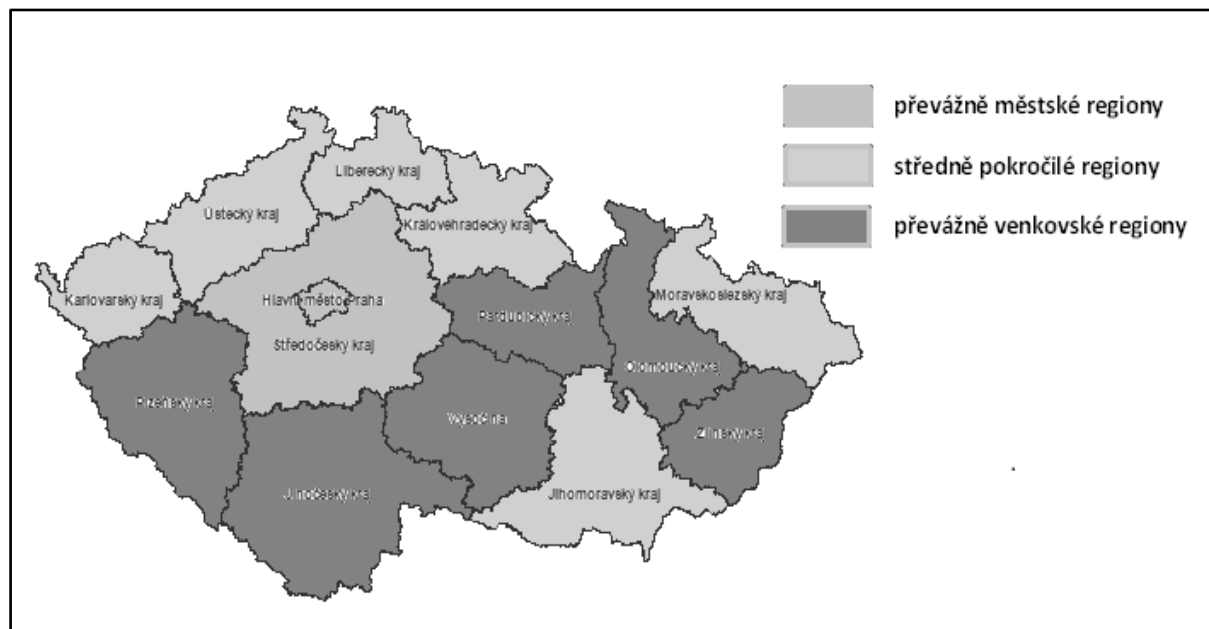
Zdroj: vlastní výpočet a zpracování; 2015

Tato typologie byla použita v NSPRV a v Programu rozvoje venkova, kdy pro SZP platí působnost v regionech převážně i významně venkovských (smíšených), respektive platí pro celé území ČR kromě Prahy.

Městsko-venkovská typologie, podle regionů NUTS 3 v ČR

Co se týče Městsko-venkovské typologie, zde patří 2 převážně městské regiony, 6 převážně venkovských a 6 přechodných regionů, jak znázorňuje obrázek 3.3.

Obr. 3.3: Městsko-venkovská typologie, podle regionů NUTS 3 v ČR

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Co do rozlohy zaujímají převážně městské oblasti 15 % území ČR, převážně venkovské oblasti 48 % a zbylých 37 % zaujímají středně pokročilé venkovské oblasti, jak je uvedeno v tabulce 3.4.

Tab. 3.4: Městsko-venkovská typologie, podle regionů NUTS 3 v ČR

ROZLIŠENÍ REGIONŮ	KRITÉRIUM	POČET	KRAJ	ROZLOHA (v %)
PŘEVÁŽNĚ MĚSTSKÉ	<20 %	2	Praha, Středočeský	15
STŘEDNĚ POKROČILÉ	20-50 %	6	Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Liberecký, Moravskoslezský, Ústecký	37
PŘEVÁŽNĚ VENKOVSKÉ	>50 %	6	Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Vysočina, Zlínský	48
CELKEM		14	-	100

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Vzhledem k tomu, že každý stát využívá i individuální přístup k vymezení venkova, může při využívání více typologií docházet k obtížné porovnatelnosti dat a jejich struktury navzájem s jinými státy a s EU. Z tohoto důvodu i Evropská komise vyvinula úsilí k vytvoření nové typologie.

Pozice českého venkova v posledních dvou dekadách není příliš uspokojivá. Všeobecně je známo, že podíl zemědělství na HDP v tomto sektoru oproti ostatním trvale klesá. Rovněž míra zaměstnanosti se v odvětví zemědělství a lesnictví dlouhodobě snižuje a převážná část venkovského obyvatelstva je zaměstnána v sektoru průmyslu a služeb. Dále se venkovské regiony vyznačují nižším podílem obyvatelstva v produktivním věku. Podle Binka et al. (2011) mezi závažné problémy venkova patří vyliďňování venkova, vysoká nezaměstnanost, slabá dopravní obslužnost, stárnutí obyvatel, nedostatečná technická infrastruktura a omezená nabídka služeb. Český venkov v posledních dvaceti let prošel několika změnami a trendů a jak bude vypadat venkov v budoucnosti lze jen těžko odhadovat. Vývoj bude ovlivňovat ekonomická, politická, ale také i mezinárodní situace (hospodářská krize).

3.2 Podpora rozvoje venkova ČR na národní úrovni

Podpora venkovského prostoru v ČR plyne nejen ze strany EU, ale je podporována i ze strany státu. Od roku 1989 se změnila finanční nástroje na podporu venkova v ČR. Prvním významným nástrojem v té době byl *Národní program obnovy venkova*, avšak v souvislosti s přípravou ČR na vstup do EU se řada finančních nástrojů rozšířila a vznikly komplexnější koncepce týkající se rozvoje venkova.

V roce 1991 vznikl z iniciativy tehdejšího Ministerstva životního prostředí vůbec první program zaměřující se na problematiku venkova – *Program obnovy vesnice*. Cílem programu bylo posílit a zdůraznit roli vesnice a vytvořit *Spolek pro obnovu venkova*²⁹, který by se významně podílel na obnově venkova. Program se dále také týkal participace obyvatelstva i duchovního rozměru obnovy vesnice, rozvoje podnikání ve venkovských regionech, obnovy vesnice po stránce stavební (rekonstrukce), ale i co se ochrany a péče krajiny týká (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006).

Pokračováním Programu obnovy vesnice je *Program obnovy venkova*, který vznikl v roce 1994 a spadá pod gesci Ministerstva pro místní rozvoj jako součást regionální politiky. Oproti předchozímu programu, byla u tohoto programu rozšířena oblast podpory i na úroveň mikroregionů. Podpora Programu obnovy venkova je poskytována ve formě investiční nebo neinvestiční dotace pro obce eventuálně pro registrované svazky obcí na uskutečnění akcí, které

²⁹ Spolek pro obnovu venkova byl založen v roce 1993 a jedná se o občanské sdružení, nebo také otevřená zájmová nevládní organizace. Členy spolku jsou především právnické osoby, a to: především obce, školy, výzkumné ústavy, ale i jednotlivci.

spadají pod vymezené dotační tituly (Brustmanová, 2008). Podle Pěluchy (2012) se tento program velmi úspěšně podílel na řadě malých projektů ve venkovských obcích a vzbudil velký ohlas především u subjektů působících na venkově (především obce), které tak mohly využít finanční prostředky na obnovu a rozvoj. V roce 2002 program dosáhl finančního objemu výše 1,5 mld. Kč, avšak v důsledku postupného snižování národních podpor v roce 2004 klesl až na 500 mil. Kč.

Od roku 2004 je Program obnovy venkova **zajišťován také jednotlivými kraji**, na něž byla přesunuta část kompetencí z Ministerstva pro místní rozvoj. Každý kraj má své dotační programy, kterými podporuje venkovské oblasti a jsou tak profinancovány z krajského rozpočtu. Proto existují u každého kraje různé počty dotačních titulů lišící se svým obsahem, podporovanými oblastmi i podmínkami pro čerpání finančních prostředků.

Od roku 2011 Ministerstvo pro místní rozvoj každoročně vyhlašuje program *Podpory obnovy a rozvoje venkova*, který navazuje a je zaměřen na naplňování cílů Programu obnovy venkova schválených *usnesením vlády ČR ze dne 11. listopadu 1998, č. 730* a předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově obcí v souladu s místními tradicemi.

I když program byl úspěšnou podporou ve venkovských oblastech, tak neřešil celou řadu problémů, s kterými se české vesnice potýkaly. Český venkov má dodnes problémy s nedostatkem pracovních míst, což má za příčinu častý odchod mladých lidí z vesnice do měst apod. Situace se změnila v souvislosti s přípravou a následným vstupem ČR do EU v roce 2004, kdy problematika rozvoje venkova je pojímána komplexněji, a na toto téma se uskutečnila řada konferencí. Při Salzburšské deklaraci se země shodly na dalším využití iniciativy Leader, se kterou měly členské země EU velmi pozitivní zkušenosti.

Na základě těchto poznatků byl v roce 2004 Ministerstvem zemědělství schválen investiční *Program Leader ČR*, který navázal svojí činností na předchozí Program obnovy venkova a předvstupní program SAPARD a důsledně zavedl principy iniciativy evropského Leader+. Leader ČR je program financovaný ze státního rozpočtu, jehož podpora byla směřována pro kvalitní fungování Místních akčních skupin (MAS)³⁰, které by dokázaly úspěšně realizovat projekty z evropských fondů. Program je *zaměřen především na nové formy zlepšování kvality*

³⁰ MAS jsou společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (např. obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a při získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region metodou LEADER.

života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví (Ministerstvo zemědělství, 2008a).

Ministerstvo zemědělství (2008a) uvádí následující specifické cíle programu:

- *nové formy zlepšení kvality života ve venkovských oblastech,*
- *nové formy posílení místního ekonomického prostředí a tvorby pracovních míst,*
- *nové formy zhodnocení místních přírodních a kulturních zdrojů.*

Účelem projektu bylo společným postupem místních aktérů oživit aktivity v regionu, podpořit podnikání s cílem vytvořit nová pracovní místa a zabránit tak vylidňování. (Ministerstvo zemědělství, 2008a).

Podpora rozvoje venkova ČR na národní úrovni v podobě dotačních programů není příliš rozmanitá. Spíše se jedná o podporu jednotlivým subjektům nebo se zaměřuje na pořádání různých soutěží, příkladem může být soutěž Vesnice roku.

3.3 Podpora rozvoje venkova ČR na evropské úrovni

Od roku 1995 do roku 2004 získávala ČR podpory z rozpočtu EU prostřednictvím předvstupních programů PHARE, SAPARD a ISPA. Od roku 2000 získávala ČR, v rámci rozvoje venkova, prostředky na restrukturalizaci českého zemědělství a na přípravu při zavádění *acquis communautaire* v rámci SZP prostřednictvím předvstupního programu SAPARD. **SAPARD byl zaměřený především na zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a zpracovatelského průmyslu a trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí.** Kandidátské státy mohly využívat SAPARD v období 2000-2006. Nicméně ČR začala realizovat program až od roku 2002 z důvodu prodloužení administrativních procesů EU a ČR. I přesto je celkové čerpání hodnoceno kladně a mezi přínosy dotačních podpor ze SAPARD patří například modernizace provozů živočišné výroby a technologií, plnění standardů (hygienické, veterinární apod.), rozvoj agroturistiky na venkově a mnoho dalších. Celková alokace programu SAPARD (2000-2003) činila 3,9 mld. Kč (122,5 mil. EUR), z nichž k 30. 11. 2005 bylo proplaceno 1495 projektů v hodnotě 3 895 mil. Kč, z toho 2 948 mil. Kč představuje podíl z EU, 811 mil. Kč bylo proplaceno z národních zdrojů a 136 mil. Kč z regionálních zdrojů (Ministerstvo zemědělství, 2009a).

Po vstupu ČR do EU byla vládou vypracována *Koncepce agrární politiky ČR*, která reaguje na klíčové současné i budoucí problémy a výzvy spjaté se zemědělstvím globálně a nastiňuje nutnost potřeby přeorientovat zemědělskou politiku ČR. Dále byly realizovány dva programy. Jednalo se o HPRV ČR pro roky 2004-2006 a OPRVMZ, prostřednictvím nichž byla poskytována strukturální podpora na zkrácené programovací období 2004-2006. Oba programy byly koncipovány podle *nařízení Rady (ES) č. 1257/1999, o podpoře rozvoje venkova prostřednictvím EAGGF*.

3.3.1 Programové dokumenty politiky rozvoje venkova pro období 2004-2006

Hlavním cílem HPRV ČR pro roky 2004-2006 bylo vytvořit **trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů**. V rámci plánu bylo realizováno pět opatření, prostřednictvím kterých mělo být cíle dosaženo. Zrealizována byla opatření *Předčasné ukončení zemědělské činnosti, opatření Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními, Agroenvironmentální opatření, opatření Lesnictví a opatření Zakládání skupin výrobců*. Pouze opatření *Technická pomoc* bylo realizováno z národních zdrojů (Ministerstvo zemědělství, 2015c).³¹

OPRVMZ je základní programový dokument pro období 2004-2006, prostřednictvím kterého bylo možno čerpat prostředky z fondů EU (EAGGF a FIFG) určené na podporu zemědělství. Tento OP navazoval na předvstupní pomoc ze SAPARD, kterou rozšířil a pokrýval celé území ČR kromě hl. města Prahy spadající pod *Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostávajících region*. V rámci OP byly definovány tři prioritní cíle, z nichž pro rozvoj venkova byla důležitá *Priorita II. Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělání*. Součástí této priority je také realizace *podopatření typu LEADER+*, prostřednictvím kterého umožní přípravu MAS, jejich realizaci integrované strategie rozvoje nebo také proškolit další možné zájemců o iniciativu Leader+ (Ministerstvo zemědělství, 2015d).³²

³¹ Z celkové částky 20,285 mld. Kč plánované na program HPRV ČR na období 2004–2006 bylo **skutečně zažádáno o 20,158 mld. Kč**, což znamená celkové nedočerpání finančních prostředků o 0,63 %. Vzhledem k využití pravidla N+2 bylo možné použít na financování roku 2008 nedočerpané prostředky z HPRV ČR na období 2004–2006 (Ministerstvo zemědělství, 2015c).

³² Poskytování finanční pomoci z OPRVMZ 2004–2006 bylo **ukončeno k 31. 12. 2008**. K tomuto datu bylo proplaceno **celkem 3 349 projektů** v celkové výši veřejného spolufinancování **6 677,7 mil. Kč** (příspěvek EU činil 4 650,5 mil. Kč). Nejvíce projektů bylo proplaceno v rámci *opatření 1.1. Investice do zemědělského majetku/zemědělských podniků* (1739 projektů v částce veřejného spolufinancování 3 507,4 mil. Kč), následuje

V programovacím období 2007-2013 Ministerstvo zemědělství prakticky přebírá úlohu v oblasti rozvoje venkova a Ministerstvu pro místní rozvoj zůstává problematika regionální politiky a územního plánování. V rámci rozvoje venkova byl vytvořen základní koncepční dokument *Program rozvoje venkova ČR 2007-2013*, který vychází z *NSPRV ČR 2007-2013*. Oba tyto dokumenty plynule navazují na předchozí dokumenty, které jsou uvedeny výše.

3.3.2 Národní strategický plán rozvoje venkova ČR 2007-2013

NSPRV byl schválen na základě *usnesení vlády ČR č. 499/2006 ze dne 10. 5. 2006* a jedná se o základní dokument tvořící hierarchii programování politiky rozvoje venkova EU na léta 2007-2013. Tento dokument vychází z hlavních strategických priorit EU, přičemž jeho úkolem je plnit Lisabonskou strategii ve všech jejích oblastech: rozvoj znalostní společnosti, vnitřní trh a podnikatelské prostředí, trh práce a udržitelný rozvoj.

Mimo jiné, NSPRV zajišťuje vazbu mezi obecnými cíli rozvoje evropského venkova³³ a cíli rozvoje venkova ČR odpovídajícím „*evropským strategickým směrům*“, třem strategickým rozvojovým osám, jak je zobrazeno v obrázku 2.2 v kapitole 2.4. Dalším úkolem NSPRV je zajistit efektivní spolupráci a koordinaci s ostatními nástroji politiky ČR, aby nedocházelo k překryvům ve využívání těchto nástrojů (Ministerstvo zemědělství, 2006).

ČR se pro období let 2007-2013 zavázala v rámci strategie usilovat o systematické pozitivní změny v českém venkově. Jde například o tyto změny; zvyšovat konkurenceschopnost zemědělské, lesnické a potravinářské produkce, respektovat principy udržitelného rozvoje, zlepšit životní podmínky a životní úroveň venkovskému obyvatelstvu, v oblasti životního prostředí posilovat biodiverzitu a ekologickou stabilitu krajiny, zmírnit dopady změn klimatu a další. Strategie rozvoje venkova ČR proto vychází z této rozvojové vize: „*Do roku 2013 se změní tvář venkova ČR a jeho hospodářská struktura v míře vedoucí k výraznému zlepšení životního prostředí, životní úrovně a životních podmínek jeho obyvatel, k posílení nosných oborů a diverzifikaci ekonomických aktivit zemědělství, lesního a vodního hospodářství, cestovního ruchu a dalších odvětví zabezpečujících hospodářskou a společenskou stabilitu venkova a k dosažení úrovně srovnatelné s venkovskými regiony vyspělých zemí EU. Komparativní výhody*

opatření 2.1. Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí s 1075 projekty v částce veřejného spolufinancování 2 369,9 mil. Kč (Ministerstvo zemědělství, 2015e).

³³ Na základě nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

života na venkově zvýší atraktivitu venkova pro bydlení, práci a podnikání“ (Ministerstvo zemědělství, 2006, s. 16).

Aby bylo této vize dosaženo, ČR stanovila globální cíl: „Rozvoj venkovského prostoru ČR založit na dodržování principů udržitelného rozvoje, systematickém zlepšování stavu životního prostředí, péči o přírodu a krajinu a snižování negativních vlivů intenzivního zemědělského a lesního hospodaření. Vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost ČR v základních zemědělských a potravinářských komoditách s přednostní orientací na kvalitní potraviny, zvýšit podíl produkce uplatnitelné na zahraničních trzích a zvýšit HDP na obyvatele a příjmy venkovského obyvatelstva...“ (Ministerstvo zemědělství, 2006, s. 20). Přičemž k naplnění tohoto globálního cíle má dojít prostřednictvím jednotlivých opatření, jež jsou součástí každé osy. Názvy jednotlivých os a cílů NSPRV jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 3.5: Osy a jejich cíle NSPRV ČR 2007-2013

OSA	NÁZEV OSY	CÍL OSY	PRIORITY OSY	
OSA I.	ZLEPŠIT KONKURENCESCHOPNOST ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ	Vytvořit silné a dynamické zemědělskopotravinářské odvětví.	I.1:	Modernizace, inovace a kvalita
			I.2:	Přenos znalostí
OSA II.	ZLEPŠOVÁNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A KRAJINY	Vytvořit multifunkční zemědělské a lesnické systémy prospěšné životnímu prostředí, přírodě a krajině.	II.1:	Biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a tradičních zemědělských krajin
			II.2:	Ochrana vody a půdy
			II.3:	Zmírňování klimatických změn
OSA III.	KVALITA ŽIVOTA VE VENKOVSKÝCH OBLASTECH A DIVERZIFIKACE HOSPODÁŘSTVÍ VENKOVA	Vytvořit různorodé pracovní příležitosti a prorůstové podmínky pro atraktivní život na venkově.	III.1:	Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE
			III.2:	Podmínky růstu a kvalita života na venkově
			III.3:	Vzdělávání
OSA IV.	LEADER	Iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a využití vnitřního potenciálu venkova.	IV.1:	Zlepšení řízení a mobilizace vnitřního rozvojového potenciálu venkova

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2006; vlastní zpracování, 2015

NSPRV byl v programovacím období 2007-2013 realizovaný prostřednictvím Programu rozvoje venkova.

3.3.3 Program rozvoje venkova ČR 2007-2013

Program rozvoje venkova byl schválen 23. května 2007 EC a nahradil tak HPRV a OPRVMZ. Dokument vychází z NSPRV v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 a prováděcími pravidly uvedené normy. Program rozvoje venkova představoval nový nástroj politiky rozvoje venkova pro získání podpory poskytované EU prostřednictvím EAFRD, jehož role byla oslabena z nezačlenění do strukturálních fondů. Naopak byla posílena role Ministerstva zemědělství ČR, avšak administraci žádostí o podporu a kontrolu provádí Státní zemědělský a intervenční fond (SZIF). Program tak určuje politiku rozvoje venkova pro celé území ČR (mimo hl. města Prahy)³⁴ a blíže specifikuje strategie v jednotlivých osách vymezených NSPRV do prováděcí úrovně a zajišťuje tak jeho efektivní realizaci.

Ve finančním plánu Programu rozvoje venkova činila celková alokace z EAFRD za období let 2007-2013 2,82 mld. EUR, kdy tato částka byla rozdělena mezi čtyři prioritní osy programu, jak dokládá tabulka 3.6. Z tabulky je patrné, že největší podíl spolufinancování představuje Osa II a Osa IV.

Tab. 3.6: Finanční plán Program rozvoje venkova 2007- 2013 podle os (v EUR)

Osa	Veřejné zdroje		
	Celkem veřejné	Podíl spolufinancování z EAFRD (v %)	EAFRD
Osa I	873 480 919	75	653 303 436
Osa II	1 930 910 316	80	1 544 657 001
Osa III	641 828 279	75	481 371 209
Osa IV	205 825 347	80	164 660 278
Technická pomoc	18 019 240	75	13 514 430
Celkem	3 670 064 101	78	2 857 506 354

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR, 2013a; vlastní úprava, 2015

Základní struktura programu je znázorněna v tabulce 3.7. Struktura vychází z NSPRV a má podobu 4 os a ta jsou realizována prostřednictvím definovaných opatření.

³⁴ Program rozvoje venkova byl uplatňován na území cíle *Konvergence*. Tedy ve všech regionech soudržnosti vyjímaje hl. města Prahy, který je jediným regionem ČR spadajícím do území cíle *Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost* a zároveň je převážně městským regionem. Proto Program rozvoje venkova v ČR na území Prahy nebude uplatněn. Výjimku však tvořila agroenvironmentální opatření (Osa II), která jsou odůvodněná potřebou péče o životní prostředí, a mohou proto být prováděna na celém území členského státu (Ministerstvo zemědělství, 2013a).

Tab. 3.7: Osy a opatření Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013

OSA	NÁZEV OSY	SKUPINA OPATŘENÍ	OPATŘENÍ
OSA I.	ZLEPŠIT KONKURENCESCHOPNOST ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ	1. Opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací	1.1. Modernizace zemědělských podniků
			1.2. Investice do lesů
			1.3. Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům
			1.4. Pozemkové úpravy
		2. Opatření přechodná pro ČR a ostatní nové členské státy EU	2.1. Seskupení producentů
		3. Opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu	3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost
3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců			
3.3. Předčasné ukončení zemědělské činnosti			
3.4. Využívání poradenských služeb			
OSA II.	ZLEPŠOVÁNÍ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A KRAJINY	1. Opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy	1.1. Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)
			1.2. Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)
			1.3. Agroenvironmentální opatření
		2. Opatření zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy	2.1. Zalesňování zemědělské půdy
			2.2. Platby v rámci NATURA 2000 v lesích a Opatření II.2.3 Lesnicko-environmentální platby
			2.3. Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů
OSA III.	KVALITA ŽIVOTA VE VENKOVSKÝCH OBLASTECH A DIVERZIFIKACE HOSPODÁŘSTVÍ VENKOVA	1. Opatření k diverzifikaci hospodářství venkova	1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy
			1.2. Podpora zakládání podniků jejich rozvoje
			1.3. Podpora cestovního ruchu
		1. Opatření ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech	1.1. Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby
			1.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova
		2. Vzdělávání a informace	2.1. Vzdělávání a informace
2.2. Získávání dovedností, animace a provádění			
OSA IV.	LEADER	1. Implementace místní rozvojové strategie	1.1. Místní akční skupina
		1.2. Realizace místní rozvojové strategie	
		2. Realizace projektů spolupráce	2.1. Realizace projektů spolupráce

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2013a; vlastní zpracování, 2015

3.3.4 Soulad Programu rozvoje venkova ČR se strukturálními fondy a Fondem soudržnosti v období 2007-2013

Přestože došlo v programovacím období 2007-2013 k vyčlenění politiky rozvoje venkova od politiky soudržnosti a vznikla tak samostatná politika, musíme na problematiku rozvoje venkova pohlížet komplexněji, jelikož mezi těmito politikami je určitá provázanost, týkající se podpory této oblasti. Pro období 2007-2013 nebyl Program rozvoje venkova jediným nástrojem na podporu výše zmíněných opatření a mezi další nástroje patří **ERDF, ESF, CF a LIFE+**. V rámci následujících zaměření podpor nedochází k překryvům mezi opatřeními EAFRD a ostatními fondy EU.

Podle Ministerstva zemědělství (2013a) regionálně zaměřený *ERDF* navazoval na osu I., v rámci které byla řešena podpora zpracovatelského průmyslu, včetně potravinářství ve druhém stupni zpracování. Rovněž navazoval na osu II podporou projektů ke zvýšení biodiverzity krajiny i na osu III, jehož podpora se týkala podpory malého a středního podnikání, dopravní a technické infrastruktury ve venkovských oblastech, podpory zařízení na zpracování obnovitelných zdrojů energie, dále cestovního ruchu a služeb a využití kulturních památek. Konkrétně u *Operačního programu podnikání a inovace* (OPPI) v rámci podpory obnovitelných zdrojů energie musel být příjemcem podpory zemědělský podnikatel. A rozhraní mezi osou III Programu rozvoje venkova a Regionálními operačními programy je vymezeno počtem obyvatel v obci, a to do 2000 obyvatel.

Z *CF* je podporována oblast životního prostředí a dopravy. V souladu s rozvojem venkova z prostředků *Operačního programu Životní prostředí* (OPŽP) byly podpořeny projekty na čistírny odpadních vod³⁵ a projekty týkající se vodohospodářské infrastruktury.³⁶ Co se týče obnovitelných zdrojů energie v rámci OPŽP a Programu rozvoje venkova, podpora plyne pouze pro zemědělské podnikatele a zpracování biomasy (Ministerstvo zemědělství, 2013a).

Finanční podpora rozvoje venkova také plynula z *ESF*, který navazoval na opatření osy III podporami pro budování schopností místní administrativy, obecnou vzdělanost na venkově, dále začleňování skupin obyvatelstva prostřednictvím rekvalifikačních kurzů a využíváním

³⁵ V rámci území vyžadující zvláštní ochranu bez omezení velikosti a na ostatních územích s aglomerací od 2000 obyvatel (Ministerstvo zemědělství, 2013a).

³⁶ V rámci území s aglomerací do 2000 obyvatel mimo území vyžadující zvláštní ochranu (Ministerstvo zemědělství, 2013a).

internetových sítí. Program rozvoje venkova podporoval oblasti rozvoje (vzdělávání, poradenství a informace pro zemědělské subjekty a subjekty lesního hospodářství) v oblastech působnosti EAFRD (Ministerstvo zemědělství, 2013a).

Dalším finančním nástrojem pro programovací období 2007-2013 byl *Program Life+*, který kontinuálně **navazoval na osu II** podporou projektů zaměřených na biologickou rozmanitost (Ministerstvo zemědělství, 2013a).

3.3.5 Program rozvoje venkova ČR 2014-2020

Program rozvoje venkova pro nové programovací období 2014-2020 připravilo Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s partnery na základě usnesení vlády ČR³⁷ a byl zpracován v souladu s nařízeními Evropského parlamentu (EP) a Rady³⁸. Podstatou programu je stanovit takovou strategii, priority a opatření, aby byly co nejefektivněji a nejúčinněji využity prostředky z EAFRD v ČR. Program má také přispět k naplnění cílů SZP a Strategie Evropy 2020. Dne 9. 7. 2014 vláda schválila Program rozvoje venkova na období 2014-2020 a dne 16. 7. 2014 byl program předložen EC ke schválení, která jej dosud neschválila (Ministerstvo zemědělství, 2014a).

Do struktury Programu rozvoje venkova spadá analytická část vyhodnocující situaci českého zemědělství a venkova v rámci SWOT analýzy, na níž v další kapitole navazuje popis vybraných opatření obsahující návrh řešení potřeb s vazbou na priority a prioritní oblasti EU. Součástí obsahu je také popis provádění programu se zaměřením na prováděcí předpisy a pravidla pro poskytování dotací pro oblast rozvoje venkova (Ministerstvo zemědělství, 2014a).

Pro období 2007-2013 byl vytvořen systém „os“ a k nim náležící opatření, které jsou v období 2014-2020 nahrazeny prioritami. Prioritní oblasti stanovené na úrovni ČR navazují na prioritní oblasti EU (jak dokládá příloha č. 2) a realizace program rozvoje venkova pro období 2014-2020 proběhne prostřednictvím následujících opatření, které přispějí k cílům několika priorit,

Mezi opatření zaměřující se prioritně na **obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství** patří *Agroenvironmentální - klimatické opatření*, opatření *Ekologické zemědělství*, opatření *Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními*, opatření *Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě* a opatření *Dobré životní*

³⁷ Usnesení vlády ČR ze dne 28. listopadu 2012 č. 867.

³⁸ Nařízení č. 1305/2013.

podmínky zvířat. Značný podíl finančních prostředků z Programu rozvoje venkova plyne do investičních opatření ke **zvýšení konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti a zlepšení životaschopnosti zemědělských podniků.** Jedná se zejména o opatření *Investice do hmotného majetku.* Dalším opatřením, které přinese efekt v oblasti udržitelného zemědělského hospodaření v krajině, je opatření *Pozemkových úprav* a její obdobou je opatření *Lesnická infrastruktura.* Dalším opatřením týkající se podpory **konkurenceschopnosti lesního hospodářství a zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů** je *Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů.* Opatření zaměřené na lesy jsou *Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů* zahrnující **podpory pro zachování porostního typu hospodářského souboru, a ochranu a reprodukci genofondu lesních dřevin.** V souvislosti s přetrvávající nepříznivou situací v oblasti pracovních sil v českém zemědělství bylo vytvořeno opatření *Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti,* které je zaměřené na mladé lidi a zahájení jejich podnikání v zemědělských podnicích prostřednictvím podopatření *Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce.* Dalším opatřením zaměřující se na **lepší zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni** je metoda LEADER. Průřezově budou k úspěšné realizaci cílů ve výše uvedených opatřeních Programu rozvoje venkova přispívat opatření *Předávání znalostí a informační akce, Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství a Spolupráce* (Ministerstvo zemědělství, 2014a, s. 11 a 12).

Následující tabulka uvádí plánovaný roční a celkový příspěvek EU pro ČR na programové období 2014-2020. Celková alokace ČR pro oblast rozvoje venkova činí 2,17 mld. EUR.

Tab. 3.8: Plánovaný roční příspěvek EU (EUR)

Typ regionu a dotační alokace/rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
1 typ³⁹	314 349 445	312 969 048	311 560 782	310 124 078	308 659 490	307 149 050	305 522 103	2 170 333 996
2 typ⁴⁰	-	29 629 630	29 629 630	29 629 630	11 111 111	11 111 111	-	111 111 112
Celkem	314 349 445	342 598 678	341 190 412	339 753 708	319 770 601	318 260 161	305 522 103	2 281 445 108
Výkonnostní rezerva⁴¹	18 860 967	18 778 143	18 693 647	18 607 445	18 519 569	18 428 943	18 331 326	130 220 040

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2014a, s. 280; vlastní zpracování, 2015.

V rámci politiky rozvoje venkova 2014-2020 spadá mezi největší příjemce podpory Polsko (10,94 mld. EUR), Itálie (10,43 mld. EUR) a Francie (9,91 mld. EUR).

3.3.6 Akční plán Celostátní sítě pro venkov - Celostátní síť pro venkov

Akční plán je programový dokument pro Celostátní síť pro venkov a vytváří rámec jejího fungování. Podobně jako i v jiných členských státech EU i ČR musela vytvořit Celostátní síť pro venkov.⁴² Zřizovatelem Celostátní sítě je Ministerstvo zemědělství ČR a fungování sítě podléhá *Evropské síti pro rozvoj venkova*, jejímž cílem je zefektivnit spolupráci mezi zeměmi Unie. Smyslem sítě je zpracovávat data o nejlepší praxi, šířit a upevňovat nejefektivnější nástroje rozvoje venkova a zemědělství mezi aktéry figurující v této oblasti. Cílem sítě je zefektivnit fungování Programů rozvoje venkova. Mezi cíle patří například vytvářet vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem; aktivně organizovat semináře a různé akce; a podpořit implementaci a hodnocení politiky rozvoje venkova a zemědělství. Celostátní síť pro venkov bude fungovat i pro programovací období 2014-2020 (Ministerstvo zemědělství, 2015b).

³⁹ Méně rozvinuté regiony a nejbližší regiony a na malých ostrovech v Egejském moři dle nařízení (EHS) č. 2019/93.

⁴⁰ Operace financované z finančních prostředků převedených do EAFRD při použití čl. 7 odst. 2 a čl. 14 odst. 1 nařízení (EU) č. 1307/2013.

⁴¹ Novým prvkem oproti období 2007-2013 je zavedení tzv. výkonnostní rezervy dle čl. 20 nařízení (EU) č. 1303/2013 – vyhrazení 5 % z rozpočtu EAFRD, výplata podmíněna dosažením stanovených cílů v polovině programového období.

⁴² V souladu s nařízením EC (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanovují podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD je ČR stejně jako ostatní členské země EU povinna zřídit do 31. prosince 2008 Celostátní síť pro venkov.

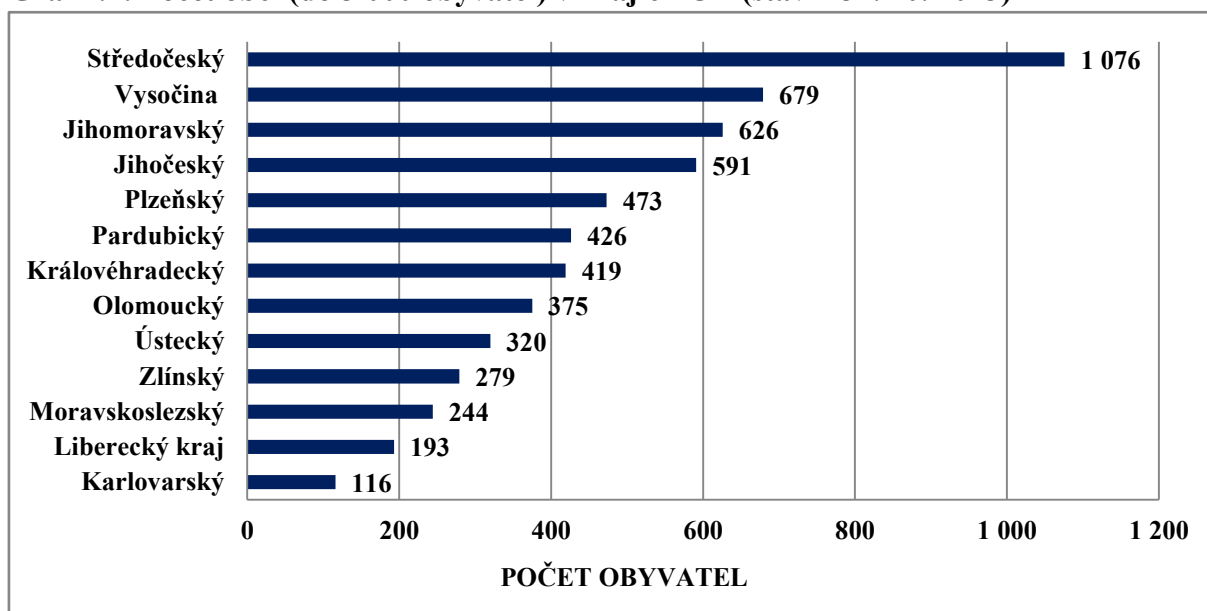
4 ANALÝZA A ZHODNOCENÍ PODPORY ROZVOJE VENKOVA V KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY V OBDOBÍ LET 2007-2014

Problematika rozvoje venkova a jeho podpora v České republice, která je popsána v předešlé kapitole, je nyní analyzována a hodnocena v jednotlivých krajích ČR. Zkoumaná oblast rozvoje venkova je v ČR spolufinancována kromě zdrojů z EU, také ze zdrojů národních. **Cílem je tedy provést komparaci a evaluaci čerpání dotací venkovského prostoru krajů ČR (mimo hl. města Prahy) v období 2007-2014.** Předmětem zkoumání jsou zde kraje ČR, které měly možnost v rámci politiky rozvoje venkova čerpat finanční prostředky na rozvoj venkovského prostoru. Jedná se o *Program obnovy venkova a navazující Program obnovy a rozvoje venkova* realizovaný Ministerstvem pro místní rozvoj, *podpora venkovského prostoru z krajských rozpočtů*, *Program Leader ČR a Program rozvoje venkova ČR 2007-2014*.

U vybraných programů, jejichž podpora směřuje na rozvoj venkova, je uvedena **výše rozdělovaných prostředků schválených dotací a počet podpořených projektů v jednotlivých krajích ČR v období 2007-2014 v absolutním vyjádření. Mezikrajské srovnání bylo provedeno na základě výše dotace na počet obcí a počet obyvatel v kraji pro kategorii obcí do 3 000 obyvatel** dle § 3 zákona o obcích č. 128/2000 Sb. Výchozí data pro přepočty jsou uvedena v příloze 3.

Následující graf 4.1 znázorňuje celkový počet obcí rozčleněných do 3 000 obyvatel v jednotlivých krajích ČR. Absolutně největší počet obcí do 3 000 obyvatel má kraj **Středočeský** s celkovým počtem **1 076 obcí**, dále **Vysočina** a **Jihomoravský kraj**. Pro kraj Karlovarský se svými 116 obcemi, Liberecký a Moravskoslezský kraj je typický výskyt menšího počtu obcí než u ostatních krajů.

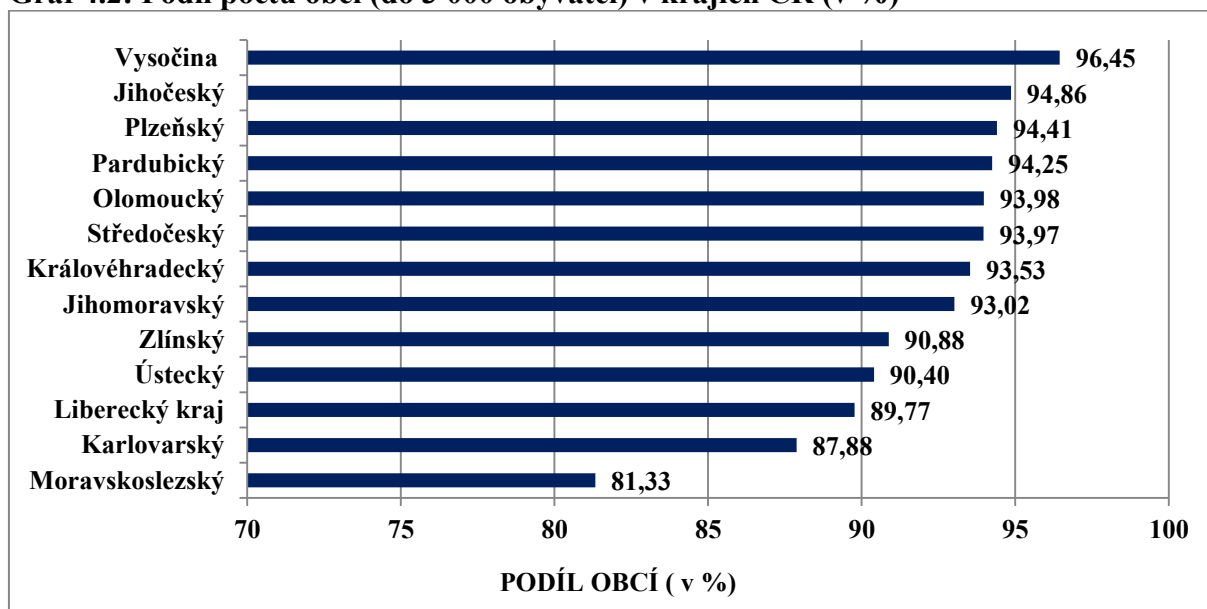
Graf 4.1: Počet obcí (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (stav k 31. 10. 2013)

Zdroj: Český statistický úřad, 2013; vlastní zpracování, 2015

Z grafu 4.2 je zřejmé, že největší podíl obcí (počet obcí do 3 000 obyvatel) má kraj **Vysočina** (96 %), dále **Jihočeský kraj** (95 %) a **kraj Plzeňský** (94 %). Vůbec nejmenší podíl byl zaregistrován v Moravskoslezském (81 %), Karlovarském (88 %) a Libereckém kraji (90 %). Lze předpokládat, že kraje s vyšším podílem počtu obcí budou podporovány v rámci venkova více, než kraje s nižším podílem počtu obcí.

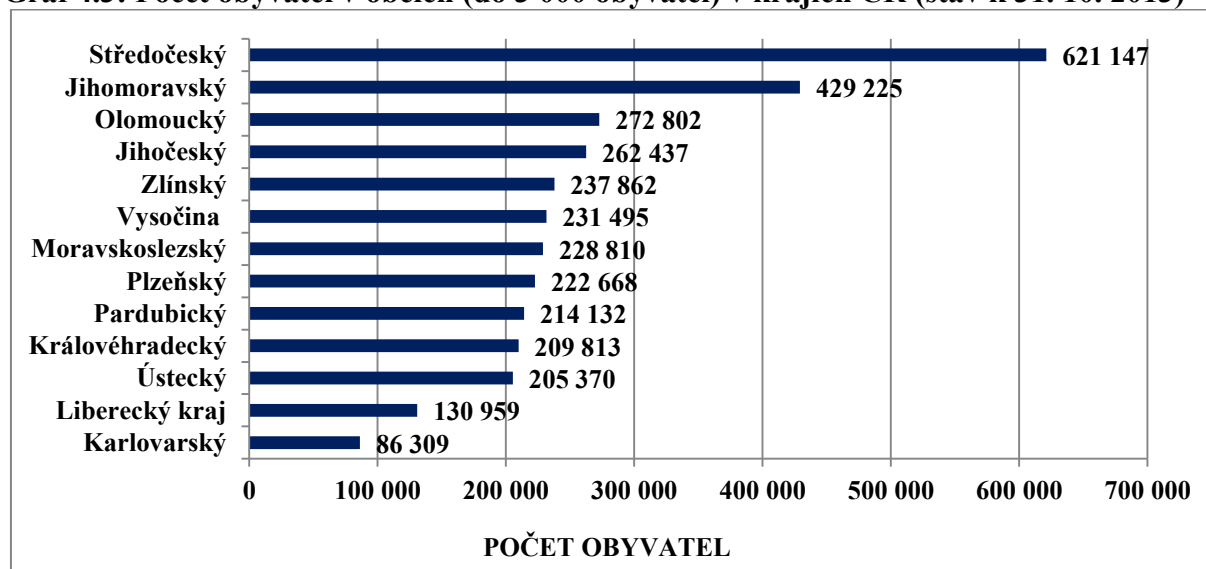
Graf 4.2: Podíl počtu obcí (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (v %)

Zdroj: Český statistický úřad, 2013; vlastní výpočet a zpracování, 2015

Následující graf 4.3 dokládá přehled počtu obyvatel dle kritéria do 3 000 obyvatel, dle kterého se mezi kraje s největším počtem obyvatel řadí **Středočeský**, **Jihomoravský** a **Olomoucký**, naproti tomu nejmenším krajem z hlediska počtu obyvatel je kraj Karlovarský, Liberecký a Ústecký.

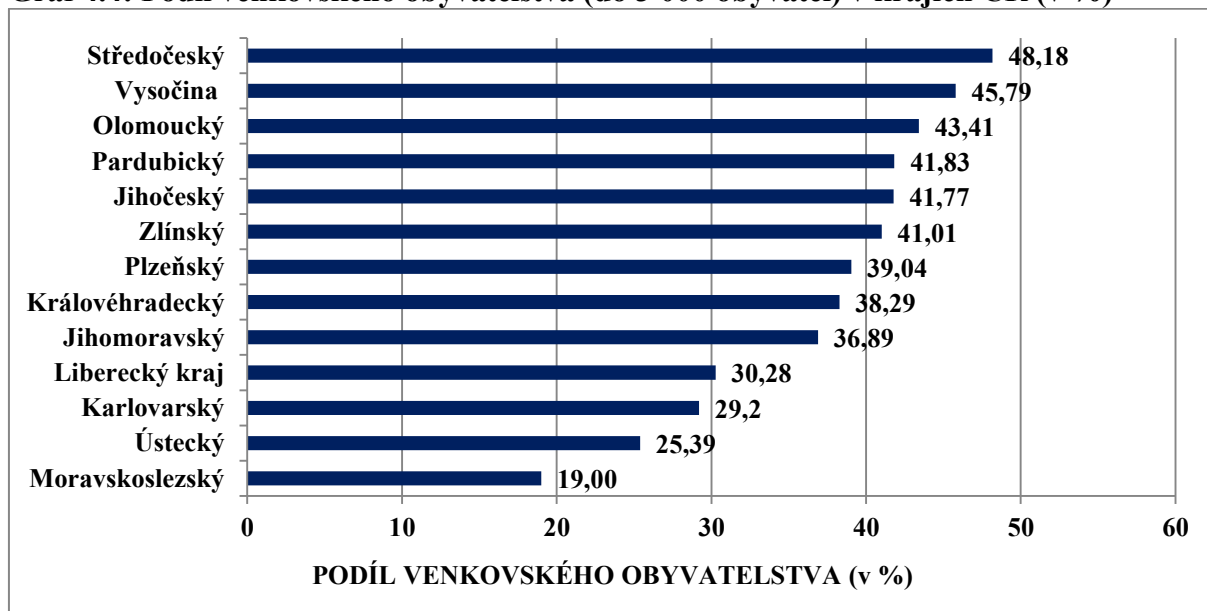
Graf 4.3: Počet obyvatel v obcích (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (stav k 31. 10. 2013)

Zdroj: Český statistický úřad, 2013; vlastní zpracování, 2015

U kategorie do 3 000 obyvatel se řadí s největším podílem kraj **Středočeský** (48 %), kraj **Vysočina** (46 %) a **Olomoucký** (43 %). Nejmenší podíl venkovského obyvatelstva je zaznamenán v kraji Moravskoslezském (19 %), z důvodu velkého podílu obcí nad 3 000 obyvatel (jak dokládá graf 4.4). Lze očekávat vyšší podporu venkova v krajích s vyšším podílem venkovského obyvatelstva, než u krajů s nižším podílem venkovského obyvatelstva.

Graf 4.4: Podíl venkovského obyvatelstva (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (v %)

Zdroj: Český statistický úřad, 2013; vlastní výpočet a zpracování, 2015

4.1 Zhodnocení podpory rozvoje venkova v krajích ČR z národních zdrojů

Kapitola 4.1 poskytuje ucelený přehled o podpoře rozvoje venkova prostřednictvím prostředků ze státního rozpočtu, ale také z krajských rozpočtů v období 2007-2014, a to vše na počet obcí a obyvatel.

4.1.1 Analýza podpory venkovského prostoru z Programu obnovy venkova 2007-2010

Jednou z tradičních finančních prostředků ČR je *Program obnovy venkova* v gesci Ministerstva pro místní rozvoj, jehož podoba se od 90. let 20. století postupně měnila vzhledem k měnícím se podmínkám ČR. Od roku 2004 má Program obnovy venkova podobu podprogramu s názvem *Podpora obnovy venkova*, který je jedním z podprogramů *Podpory regionálního rozvoje* obsahující i řadu dalších podprogramů. Příkladem může být *Podpora úprav bývalých vojenských areálů k obecnímu využití* nebo *Podpora obnovy a rozvoje města Terezín*. Dle Ministerstva pro místní rozvoj (2015) **cílem Podpory obnovy venkova je formou dotace podpořit obnovu a rozvoj venkovských obcí s předpokladem participace obyvatel venkova, různých sdružení a občanských spolků při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi.** Podpora

je poskytována ve formě investiční⁴³ či neinvestiční⁴⁴ dotace na realizaci schválených akcí. Počet dotačních titulů se v jednotlivých letech lišil v roce 2007 a 2008 byly vyhlášeny tři dotační tituly, výjimkou však byly roky 2009 a 2010, kdy bylo vyhlášeno pět dotačních titulů. Příjemcem podpory jsou obecně obce nebo registrované svazky obcí, bližší specifikace příjemce je definována v dokumentu o zásadách podprogramu a pro každý dotační titul je odlišná. Dotace je vyplácena ex-post, tedy až po realizaci akce a po předložení faktur. Co se týče procentuální výše dotace, ta je určena pro každý jednotlivý titul. Níže jsou uvedeny dotační tituly a akce, na které je titul zaměřený:

- *dotační titul č. 1 - Podpora vítězů soutěže Vesnice roku 2006:* rekonstrukce nebo výstavba místních komunikací, veřejného osvětlení, stezek, dále obnova veřejné zeleně, obnova a údržba občanské vybavenosti či venkovské zástavby (např. úřady, školy, kulturní zařízení apod.) s výjimkou bytového fondu ve vlastnictví obce, komplexní úpravy veřejných prostranství,
- *dotační titul č. 2 - Podpora zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci:* úprava veřejného prostranství, rekonstrukce nebo vybudování např. hřišť, cyklostezek apod., a také obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti,
- *dotační titul č. 3 - Podpora spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova:* akce zaměřené na výměnu zkušeností při přípravě projektů, na prezentaci úspěšných projektů a podpora spolupráce a odborného vzdělávání zástupců obcí v rámci obnovy a rozvoje venkova,
- *dotační titul č. 4 - Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci:* obnova staveb, které nejsou vyhlášeny kulturní památkou a jsou majetkem obce (např. kaple, boží muka, kříž, sochy a také zde patří úprava prostranství v okolí těchto staveb),
- *dotační titul č. 5 - Podpora zapojení romské komunity do života obce a společnosti:* akce s výstupy sloužící romské komunitě např. na obnovu a údržbu občanské vybavenosti, rekonstrukce či výstavba zařízení pro volnočasové aktivity apod.

⁴³ *Investiční dotace* je dotace na investiční akci, jejíž náklady jsou spojené s pořízením majetku nebo s jeho obnovou, při níž je majetek zhodnocován, případně i na náklady na údržbu a opravu majetku, pokud jsou součástí investiční akce (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015).

⁴⁴ *Neinvestiční dotace* je dotace na neinvestiční akci, jejíž náklady jsou spojené s údržbou a opravou majetku, nedochází-li ke zhodnocování majetku (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015).

Vyhlášené dotační tituly Ministerstvem pro místní rozvoj mají charakter spíše doplňkový k Programu obnovy venkova zajišťovanými kraji. Lze také říci, že dotační titul č. 1 má spíš motivační charakter pro obce s cílem vyvolat jejich aktivitu k příspěví rozvoje venkova.

Podprogram Podpora obnovy venkova byl realizován pouze do roku 2010. Od roku 2011 ho nahradil podprogram s názvem *Podpora obnovy a rozvoje venkova*, který na tento program navazuje.

Tabulka 4.1 nabízí přehled počtu schválených projektů s přidělenými finančními prostředky od Ministerstva pro místní rozvoj v období 2007-2010. Přehled konkrétní výše dotace a počtu podpořených projektů v rámci tohoto programu u jednotlivých dotačních titulů pro jednotlivé kraje ČR za období 2007-2010 dokládá příloha č. 4, z které vyplývá, že největší zájem ve sledovaném období byl o dotační titul č. 2. V absolutním vyjádření podpora za toto období činila **celkově 487 mil. Kč** a bylo tak **podpořeno 1 833 projektů**. Největší podporu získal **Středočeský kraj**, kde bylo **podpořeno 345 projektů** v celkové výši **78 mil. Kč**. Na dalších místech jsou **Olomoucký** a **Zlínský kraj** s podporou **převyšující 50 mil. Kč**. Nejnižší podpora byla získána v **Karlovarském s 57 podpořenými projekty, Libereckém a Královehradeckém kraji** z důvodu nízké poptávky po programu.

U Středočeského kraje platí tvrzení, že **čím větší počet obcí a počet obyvatel (do 3 000 obyvatel) kraj má, tím lze očekávat větší zájem ze strany žadatelů o program, a je tak přijato více žádostí a více žádostí ve větším objemu finančních prostředků může být schváleno z Programu obnovy venkova**. Toto tvrzení však neplatí pro Olomoucký a Zlínský kraj. Pro kraj Karlovarský a Liberecký platí opačné tvrzení, že **čím menší počet obcí a počet obyvatel do 3 000 obyvatel kraj má, tím menší zájem ze strany žadatelů o program je a počet schválených žádostí bude v menším objemu přidělených finančních prostředků z Programu obnovy venkova**.

Z grafu 4.4 lze vyčíst vztah mezi výši celkově schválené dotace a podílem venkovského obyvatelstva (do 3 000 obyvatel) kraje. Pro kraj Středočeský a Olomoucký i Zlínský platí tvrzení, že **čím větší podíl venkovského obyvatelstva (do 3 000 obyvatel) kraj má, tím více prostředků ze státního rozpočtu je schváleno z tohoto programu**.

Tab. 4.1: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci Podpory obnovy venkova v členění dle krajů ČR v období 2007-2010

KRAJ	2007		2008		2009		2010		Celkem	
	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	5 827	30	10 041	39	10 795	40	11 404	45	38 067	154
Jihomoravský	5 453	22	7 000	25	16 191	61	11 989	45	40 633	153
Karlovarský	3 030	9	2 424	9	6 969	21	5 748	18	18 171	57
Královéhradecký	4 870	18	5 780	17	6 054	19	5 352	13	22 056	67
Liberecký	3 495	12	4 016	14	6 373	27	5 533	19	19 417	72
Moravskoslezský	2 818	10	3 971	16	11 286	39	8 455	27	26 530	92
Olomoucký	6 424	22	10 269	42	17 070	70	20 528	81	54 291	215
Pardubický	3 293	9	5 828	23	8 996	30	8 023	24	26 140	86
Plzeňský	6 088	23	3 718	16	7 465	29	7 938	26	25 209	94
Středočeský	16 383	69	17 493	82	24 781	112	19 639	82	78 296	345
Ústecký	4 889	18	6 296	27	18 226	69	18 119	57	47 530	171
Vysočina	7 127	31	8 328	36	12 548	42	12 197	44	40 200	153
Zlínský	7 349	23	9 390	32	20 113	68	13 566	51	50 418	174
Celkem	77 046	296	94 554	378	167 7001	626	148 491	532	487 092	1 833

Zdroj: Ministerstva pro místní rozvoj, 2015; vlastní výpočet a zpracování, 2015

Dle výše dotace na počet obcí a výše dotace na obyvatele z Programu obnovy venkova se pořadí nejvíce podporovaných krajů mění, jak dokládá tabulka 4.2. Mezi kraje s největší podporou na počet obcí (do 3 000 obyvatel) patří **Zlínský, Karlovarský a Ústecký kraj** a mezi kraj s nejnižší podporou patří **Královéhradecký, Plzeňský a kraj Vysočina**. Ale u dotace na počet obyvatel je s menší obměnou na prvním místě **Ústecký, Zlínský a Karlovarský kraj**. **Jihomoravský, Moravskoslezský a Plzeňský kraj** patří mezi kraje s nejméně přidělenými finančními prostředky na obyvatele. Mezi kraji existují velké rozdíly, např. v kraji Ústeckém na obyvatele venkovské obce připadá téměř jeden krát tolik výše dotace než na obyvatele v kraji Moravskoslezském, přičemž se oba řadí mezi kraje s nejmenším podílem venkovského obyvatelstva. V porovnání s krajem Vysočina, který má jak vysoký podíl počtu obcí a podíl venkovského obyvatelstva do 3 000 obyvatel se řadí mezi kraje s nejméně přidělenými finančními prostředky u dotace na obec.

Tab. 4.2: Výše schválené dotace na počet obcí a výše dotace na obyvatele z Podpory obnovy venkova (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2007-2010

KRAJ	2007		2008		2009		2010		Průměr	
	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.
Jihočeský	9 860	22	16 990	38	18 266	41	19 296	43	16 103	36
Jihomoravský	8 711	13	11 182	16	25 864	38	19 152	28	16 227	24
Karlovarský	26 121	35	20 897	28	60 078	81	49 552	67	39 162	53
Královéhradecký	11 623	23	13 795	28	14 448	29	12 773	26	13 160	27
Liberecký	18 109	27	20 808	31	33 021	49	28 668	42	25 152	37
Moravskoslezský	11 549	12	16 275	17	46 254	49	34 652	37	27 183	29
Olomoucký	17 131	24	27 384	38	45 147	62	54 741	75	36 101	50
Pardubický	7 730	15	13 681	27	21 117	42	18 833	37	15 340	30
Plzeňský	12 871	27	7 860	17	15 782	34	16 782	36	13 324	29
Středočeský	15 226	26	16 257	28	23 031	39	18 043	31	18 139	31
Ústecký	15 278	24	19 675	31	56 956	89	56 622	88	37 133	58
Vysočina	10 496	31	12 265	36	18 480	54	17 963	53	14 801	44
Zlínský	26 341	31	33 656	39	72 090	85	48 624	57	45 178	53

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

4.1.2 Analýza podpory venkovského prostoru z Programu obnovy a rozvoje venkova 2011-2014

Od roku 2011 navazuje na Podporu obnovy venkova podprogram *Podpory obnovy a rozvoje venkova*, který spadá pod program *Podpory rozvoje regionů*. Tento program je naprosto totožný s jeho předchůdcem, i co se vyhlášených dotačních titulů týče. Přehled konkrétní výše dotace a počtu podpořených projektů v rámci tohoto programu u jednotlivých dotačních titulů pro vybrané kraje ČR za období 2011-2014 dokládá příloha č. 5, z které rovněž vyplývá, že největší zájem žadatelů byl konkrétně největší u dotačního titulu č. 2. Tabulka 4.3 znázorňuje výše schválených dotací a počtu podpořených projektů v období 2011-2014. Podpora za toto období činila **celkově 565,3 mil. Kč** a bylo tak **podpořeno 1 831 projektů**. Největší podporu v absolutním vyjádření získal **Jihomoravský kraj**, ve kterém bylo podpořeno **235 projektů** v celkové výši **67,8 mil. Kč**. Mezi další kraje s největším počtem přidělených projektů a objemem schválených dotací patřil **Zlínský a Olomoucký kraj s více jak 60 mil. Kč** stejně jako tomu bylo v předchozích letech, s tím rozdílem, že schválený objem dotací se zvýšil u těchto dvou krajů. Nejnižší podpora (přes 16 mil. Kč) byla získána v **Karlovarském kraji** (39 projektů), dále v **Královéhradeckém a Libereckém kraji** stejně jak tomu bylo i v předchozím programu.

Pro Jihomoravský kraj platí tvrzení, že **čím větší počet obcí a počet obyvatel (do 3 000 obyvatel) kraj má, tím lze očekávat větší zájem ze strany žadatelů o program, a je tak přijato více žádostí a více žádostí ve větším objemu finančních prostředků může být**

schváleno z Programu obnovy a rozvoje venkova. Toto tvrzení však neplatí pro Olomoucký a Zlínský kraj. V porovnání s předchozím programem vidíme, že Zlínský i Olomoucký kraj využil velice dobře dotací v rámci tohoto Programu obnovy a rozvoje venkova. U Zlínského kraje vzrostla výše dotace o 15 mil. Kč, oproti předchozímu období 2007-2010 a u Olomouckého kraje vzrostla výše dotace o necelých 10 mil. Kč. Pro kraj Karlovarský a Liberecký platí opačné tvrzení, že **čím menší počet obcí a počet obyvatel (do 3 000 obyvatel) kraj má, tím menší zájem ze strany žadatelů o program je a počet schválených žádostí bude v menším objemu přidělených finančních prostředků z Programu obnovy a rozvoje venkova.**

V porovnání s grafem 4.4 vidíme souvislost mezi celkově přidělenou dotací u Olomouckého a Zlínského kraje a podílem venkovské populace (do 3 000 obyvatel). Platí zde tvrzení, že **čím větší podíl venkovského obyvatelstva (do 3 000 obyvatel) kraj má, tím více prostředků ze státního rozpočtu je přiděleno z tohoto program.**

Tab. 4.3: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci Podpory obnovy a rozvoje venkova v členění dle krajů ČR v období 2011-2014

KRAJ	2011		2012		2013		2014		Celkem	
	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	12 098	47	10 458	34	7 154	14	11 670	37	41 380	132
Jihomoravský	18 064	67	23 410	84	11 075	29	15 290	55	67 839	235
Karlovarský	5 289	13	4 612	11	3 761	8	2 730	7	16 392	39
Královéhradecký	7 174	21	6 975	21	3 647	8	5 021	17	22 817	67
Liberecký	8 698	29	6 439	24	4 340	15	3 786	12	23 263	80
Moravskoslezský	14 297	43	14 275	44	9 479	25	8 555	23	46 606	135
Olomoucký	22 219	78	13 118	55	13 622	36	14 877	50	63 836	219
Pardubický	10 229	34	7 841	24	6 680	17	5 489	19	30 239	94
Plzeňský	11 247	29	7 016	23	3 814	11	3 408	10	25 485	73
Středočeský	16 025	60	11 694	41	11 024	32	13 220	49	51 963	182
Ústecký	18 408	58	19 703	62	6 666	19	8 650	27	53 427	166
Vysočina	20 058	69	12 186	40	12 383	33	11 908	43	56 535	185
Zlínský	21 309	79	20 014	68	10 788	30	13 453	47	65 564	224
Celkem	185 115	627	157 741	531	104 433	277	118 057	396	565 346	1 831

Zdroj: Ministerstva pro místní rozvoj, 2015; vlastní zpracování, 2015

Dle dotace na počet obcí (do 3 000 obyvatel) z Programu obnovy a rozvoje venkova se mezi kraje s **největší podporou zařadil Zlínský, Moravskoslezský a Olomoucký kraj.** Mezi kraje s nejnižší podporou patří **Středočeský, Plzeňský a Královéhradecký kraj.** Avšak u dotace na počet obyvatel (do 3 000 obyvatel) do krajů s nejméně podporovaným venkovským obyvatelstvem spadá kraj **Zlínský, Ústecký a Vysočina** a s nejméně podporovaným obyvatelstvem patří kraj **Středočeský, Královéhradecký a Plzeňský kraj,** jak dokládá tabulka 4.4. Mezi kraji opět můžeme vidět výrazné rozdíly, např. v kraji Vysočina připadá na obyvatele venkovské obce více jak jeden krát vyšší dotace než na obyvatele v kraji Plzeňském. V porovnání s krajem

Středočeským, který má jednak nezanedbatelný podíl počtu obcí a nejvyšší podíl venkovského obyvatelstva do 3000 obyvatel se řadí mezi kraje s nejméně přidělenými finančními prostředky u dotace na obec. Tento fakt můžeme přisoudit nízkému zájmu o program.

Tab. 4.4: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů z Podpory obnovy venkova (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2011-2014

KRAJ	2011		2012		2013		2014		Průměr	
	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.
Jihočeský	20 470	46	17 695	40	12 105	27	19 645	44	17 479	39
Jihomoravský	28 856	42	37 396	55	17 692	26	24 425	36	27 092	40
Karlovarský	45 595	61	39 759	53	32 422	44	23 534	32	35 328	48
Královéhradecký	17 122	34	16 647	33	8 704	17	11 983	24	13 614	27
Liberecký	45 067	66	33 363	49	22 487	33	19 617	29	30 134	44
Moravskoslezský	58 594	62	58 504	62	38 848	41	35 061	37	47 752	51
Olomoucký	59 251	81	34 981	48	36 325	50	39 672	55	42 557	59
Pardubický	24 012	48	18 406	37	15 681	31	12 885	26	17 746	36
Plzeňský	23 778	51	14 833	32	8 063	17	7 205	15	13 470	29
Středočeský	14 893	26	10 868	19	10 245	18	12 286	21	12 073	21
Ústecký	57 525	90	61 572	96	20 831	32	27 031	42	41 740	65
Vysočina	29 541	87	17 947	53	18 237	54	17 538	51	20 816	61
Zlínský	76 376	90	71 735	84	38 667	45	48 219	57	58 749	69

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

4.1.3 Analýza podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů 2007-2014

Na krajské úrovni je Program obnovy venkova realizován od roku 2004 většinou ve formě podprogramu, avšak názvy podpory se ve většině krajů ČR liší (Plzeňský kraj - *Program stabilizace a obnovy venkova*, Moravskoslezský kraj – *Program obnovy a rozvoje venkova*) Například kraj Středočeský je specifický tím, že vyčleňuje určitou finanční částku do *Středočeského fondu rozvoje obcí a měst*, což je pro kraj praktičtější a rychlejší v tom smyslu, že se nemusí čekat na schválení Zastupitelstvem kraje. Přenesením kompetencí z národní na krajskou úroveň došlo k pozitivnímu kroku, jelikož implementace a realizace projektu je blíže obcím a jejím občanům. Důvodem pro decentralizaci byl fakt, že kraje mohou lépe identifikovat potřeby mikroregionů a vesnic či rozpoznat problémy, s kterými se potýkají a efektivně je řešit a lépe definovat podmínky a dotační tituly. Kraje se mimo jiné zaměřují především na vytváření strategií rozvoje kraje, na podporu obnovy kraje a na přípravu, implementaci a realizaci krajských programů v oblasti venkova. Na krajské úrovni zajišťován průběh krajských kol soutěže *Vesnice roku*. Jako negativum lze považovat skutečnost, že každý kraj si definoval zásady a podmínky k poskytování dotací v oblasti venkova odlišně. Příkladem zde může být různě stanovená oblast podpory a aktivit obcí, rozdílnost je spatřována také v horní hranici velikosti obce v rámci

vymezení příjemce. Proto je podpora venkovských oblastí na krajské úrovni komplikované mezi jednotlivými kraji srovnávat.

Jak byla oblast venkova podpořena jednotlivými kraji v období 2007-2014 znázorňují tabulky 4.5 a 4.6, podrobnější členění dle jednotlivých dotačních titulů podává přehledně příloha 6. **V této oblasti nebudou hodnoceny kraje Jihomoravský⁴⁵, Liberecký a Ústecký⁴⁶, a to z důvodu limitovaných dat v daných letech.** Významným faktorem pro posouzení podpory venkova krajem představuje výše přidělených prostředků z krajského rozpočtu. Celkový objem finančních prostředků vynaložených na venkovský prostor z krajských rozpočtů v období 2007-2014 činil **5,8 mld. Kč⁴⁷** o celkovém počtu projektů **26 326**. V období 2007-2014 v absolutním vyjádření nejvíce prostředků pro venkovské oblasti vynaložil **Středočeský kraj**, i přesto, že v roce 2013 nevyhlásil žádné dotační tituly. Z grafu 4.1 a 4.3 vyplývá tvrzení, že **čím větší počet venkovských obyvatel a počet obcí (do 3 000 obyvatel) Středočeský kraj má, tím větší objem peněz na oblast venkova vyčlení**. Dalšími významnými přispěvateli na oblast venkova jsou kraje **Jihočeský a Vysočina**, ve kterých bylo schváleno i nejvíce projektů. Absolutně nejméně vyčlenil ze svého rozpočtu kraj **Karlovarský** v celkové výši **152,9 mil. Kč** v období 2007-2014, pro nějž platí tvrzení, že **čím menší počet obcí a počet obyvatel (do 3 000 obyvatel) kraj má, tím menší objem peněz na oblast venkova kraj vyčlení**.

Tab. 4.5: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů v období let 2007-2011

KRAJ	2007		2008		2009		2010		2011	
	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	62 738	622	67 171	638	52 888	506	59 629	526	164 899	726
Jihomoravský	64 980	458	-	-	74 871	547	79 478	526	81 249	543
Karlovarský	20 000	102	20 450	92	23 300	102	20 912	99	20 308	103
Královéhradecký	45 716	194	48 971	300	48 771	208	85 152	199	49 940	232
Liberecký	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moravskoslezský	22 000	77	27 470	91	35 653	94	35 109	64	66 254	80
Olomoucký	45 000	194	45 000	132	45 000	136	40 500	111	45 000	138
Pardubický	37 808	314	43 811	339	46 677	357	43 532	369	45 398	372
Plzeňský	60 000	309	65 000	380	65 000	365	50 000	259	54 000	282
Středočeský	108 678	885	108 920	945	49 442	932 ⁴⁸	544 452	266	498 099	207
Ústecký	-	-	-	-	-	-	23 172	100	18 511	115
Vysočina	70 882	609	70 361	618	81 120	620	68 459	624	70 688	640
Zlínský	44 650	178	52 750	146	52 750	111	32 452	91	30 882	87
Celkem	582 452	3 942	549 904	3 681	575 472	3 978	1 082 847	3 234	1 145 228	3 525

Zdroj: Data jednotlivých krajů, 2015; vlastní zpracování, 2015

⁴⁵ Pro Jihomoravský kraj jsou dostupná data pro roky 2007, 2009, 2010 a 2011, jak vyplývá z tabulky 4.5 a 4.6.

⁴⁶ Pro Ústecký kraj jsou dostupná data pro roky 2010, 2011, 2013 a 2014, jak vyplývá z tabulky 4.5 a 4.6.

⁴⁷ Do celkové výše dotace a počtu projektu byly započítány dostupné roky nehodnocených krajů.

⁴⁸ Program obnovy venkova byl realizován do roku 2009. Od roku 2010 je součástí *Středočeského Fondu rozvoje obcí a měst*.

Vzhledem k tomu, že kraj Jihočeský má v porovnání s krajem Vysočina menší počet obcí (do 3 000 obyvatel), dal v období 2007-2014 ze svého rozpočtu o více jak 200 mil. Kč více. Z tabulky 4.6 dle celkově vynaložených dotací v období 2007-2014 v porovnání s grafem 4.2 a 4.4, lze vidět souvislost mezi výší celkově vyčleněných finančních prostředků a podílem venkovského obyvatelstva podílem počtu obcí kraje. Kraje s větším podílem venkovského obyvatelstva a podílem počtu obcí (do 3 000 obyvatel) mají tendenci ze svých rozpočtů vyčleňovat více na podporu venkovských oblastí, jedná se o kraje Středočeský, Jihočeský, Vysočina, Pardubický a Olomoucký, a naopak kraje s menším podílem venkovského obyvatelstva a podílem počtu obcí (do 3 000 obyvatel) mají sklon na venkovskou oblast vyčlenit méně, jedná se o kraj Karlovarský a Moravskoslezský.

Tab. 4.6: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů v období let 2012-2014

KRAJ	2012		2013		2014		Celkem za 2007-2014	
	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	129 391	741	128 545	716	138 823	745	804 084	5 220
Jihomoravský	-	-	-	-	-	-	300 578	2 074
Karlovarský	16 172	88	16 454	90	15 374	99	152 970	775
Královéhradecký	39 454	163	18 476	61	54 464	131	390 944	1 488
Liberecký	-	-	-	-	-	-	-	-
Moravskoslezský	35 726	77	7 856	19	8 000	44	238 068	546
Olomoucký	60 000	207	22 000	101	12 000	57	314 500	1 076
Pardubický	38 820	395	38 990	399	35 790	398	330 826	2 943
Plzeňský	60 000	312	25 000	178	50 000	281	429 000	2 366
Středočeský	512 758	269	- ⁴⁹	-	99 824	97	1 922 173	3 601
Ústecký	-	-	10 950	73	14 900	70	67 533	358
Vysočina	69 093	648	69 185	637	68 391	647	568 179	5 043
Zlínský	35 742	103	23 086	55	20 900	65	293 212	836
Celkem	997 156	3 003	360 542	2 329	518 466	2 634	5 812 067	26 326

Zdroj: Data jednotlivých krajů, 2015; vlastní zpracování, 2015

Výše dotace na počet obcí a počet obyvatel znázorňují tabulky 4.7 a 4.8. Z tabulky 4.8 dle průměru dotace na počet obcí největší podporu má kraj Středočeský, dále Jihočeský a Karlovarský. Z toho jediný kraj Jihočeský má rovněž i největší podíl obcí do 3 000 venkovských obyvatel. Dalo by se předpokládat, že kraje jako Pardubický a Plzeňský s největším podílem počtu obcí budou dávat ze svého rozpočtu více než kraj Karlovarský, jehož podíl je druhý nejnižší z krajů.

⁴⁹ V roce 2013 nebyl ve Středočeském kraji tento program vyhlášen.

Tab. 4.7: Výše schválené dotace na počet obcí a výše schválené dotace na obyvatele z podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2007-2011

KRAJ	2007		2008		2009		2010		2011	
	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.
Jihočeský	106 156	239	113 657	256	89 489	202	95 819	216	279 017	625
Jihomoravský	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karlovarský	172 414	232	176 293	237	200 862	270	180 276	242	175 069	235
Královéhradecký	109 107	218	116 876	233	116 399	232	203 227	406	119 189	238
Liberecký	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moravskoslezský	90 164	96	112 582	120	146 119	156	143 889	153	271 533	290
Olomoucký	120 000	165	120 000	165	120 000	165	108 000	148	120 000	165
Pardubický	88 751	177	102 843	205	109 570	218	102 188	203	106 568	212
Plzeňský	126 850	269	137 421	292	137 421	292	105 708	225	114 164	243
Středočeský	101 002	175	101 227	175	45 950	80	505 996	877	462 917	802
Ústecký	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vysočina	104 392	306	103 624	304	119 470	350	100 823	296	104 106	305
Zlínský	160 036	188	189 068	222	189 068	222	116 315	136	110 688	130

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Pořadí dle výše dotace na počet obyvatel je následující, jak dokládá tabulka 4.8. Největší podpora je u **Středočeského kraje** dále **Jihočeského** a také u **Královéhradeckého**. Z toho Středočeský kraj je jediný, který má zároveň vysoký poměr venkovského obyvatelstva a současně má vysoké dotace přepočtené na jednoho obyvatele na venkově. Dalo by se očekávat, že kraj Olomoucký patřící mezi kraje s největším poměrem venkovského obyvatelstva bude dávat z krajského rozpočtu více než kraj Moravskoslezský s nejnižším podílem venkovského obyvatelstva, který se pohybuje přibližně ve stejné skupině při přepočtu jako kraj Olomoucký.

Tab. 4.8: Výše schválené dotace na počet obcí a výše schválené dotace na obyvatele z podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2012-2014

KRAJ	2012		2013		2014		Průměr	
	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.
Jihočeský	218 936	493	217 504	490	234 895	529	169 434	381
Jihomoravský	-	-	-	-	-	-	-	-
Karlovarský	139 414	187	141 845	191	132 534	178	164 838	222
Královéhradecký	94 162	188	44 095	88	129 986	260	116 630	311
Liberecký	-	-	-	-	-	-	-	-
Moravskoslezský	146 418	156	32 197	34	32 787	35	121 961	130
Olomoucký	160 000	220	58 667	81	32 000	44	104 833	144
Pardubický	91 127	181	91 526	182	84 014	167	97 073	193
Plzeňský	126 850	269	52 854	112	105 708	225	96 264	241
Středočeský	476 541	826	-	-	92 773	161	255 201	442
Ústecký	-	-	-	-	-	-	-	-
Vysočina	101 757	298	101 892	299	100 723	295	104 598	307
Zlínský	128 108	150	82 746	97	74 910	88	131 367	154

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

4.1.4 Analýza podpory venkovského prostoru z Programu Leader ČR 2007-2008

Program Leader ČR byl financovaný ze státního rozpočtu v období 2004-2008, přičemž prostředky činily 294 098 000 Kč v rámci *položky 229222 – Podpora rozvoje – LEADER*, z nichž bylo vyčerpáno k **31. 12. 2008 - 289 692 380,30 Kč** a finanční prostředky dotace, tak byly průměrně využity z **98,68 %**, jak dokládá tabulka 4.9. Celkově bylo předloženo 606 žádostí, z nichž bylo podpořeno **451 projektů**. Původním cílem bylo podpořit 480 příjemců o dotaci, avšak z důvodu malého zájmu MAS, které měly poslední možnost žádat o dotaci ze IV. Osy Leader Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013, tak přišly, o šanci získat prostředky v rámci programu Leader ČR, čímž cíl nebylo možné naplnit (Ministerstvo zemědělství, 2008a).

Žadatelé o dotaci mohly být venkovské mikroregiony s počtem obyvatel od 10 000-100 000 a s hustotou osídlení do 120 obyvatel/km² a s vyloučením měst nad 25 000 obyvatel. Zvýhodněny byly zejména mikroregiony s vyšší mírou dlouhodobého vylidňování a projekty umístěné v obcích do 2 000 obyvatel. Z programu byly profinancovány investiční projekty, které se týkaly nákupu zemědělských strojů, technologií pro obnovu či údržbu přírodních lokalit, obnovy kulturních památek a zachování kulturního dědictví, budování vhodných prostorů pro podnikání v oblasti cestovního ruchu apod. Příloha 7 a 8 dokládá ukázkou dvou vybraných projektů (Ministerstvo zemědělství, 2008a).

Tab. 4.9: Přehled čerpání Programu Leader ČR v období 2004-2008

ROK		2004	2005	2006 ⁵⁰	2007	2008	CELKEM 04-08
LIMIT V KČ	INVESTICE	-	-	62 600 000	54 484 000	15 361 000	
	NEINVESTICE	-	-	6 400 000	5 375 000	1 878 000	
	CELKEM	77 000 000	70 000 000	70 000 000	59 859 000	17 239 000⁵¹	294 098 000
VYČERPÁNO V KČ	INVESTICE	68 481 711	63 552 467	63 490 145	53 669 839	15 292 218	264 484 484
	NEINVESTICE	6 514 000	5 246 000	6 193 000	5 375 000	1 878 000	25 206 000
	CELKEM	74 995 711	68 798 467	69 683 145	59 044 839	17 170 218,30	289 692 380
PROCENTO ČERPÁNÍ		97,4	98,3	99,5	98,6	99,6	
PŘEDLOŽENÉ PROJEKTY		108	122	173	173	30	606
PODPOŘENÉ PROJEKTY	PODNIKATELÉ	36	44	58	52	12	
	OBCE	26	41	54	73	11	
	NNO	7	9	9	16	2	
	CELKEM	70	94	121	141	25	451

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2008a; vlastní zpracování 2015

⁵⁰ V roce 2006 byl 1 mil. Kč ponechán jako rezerva, proto součet investic a neinvestic neodpovídá (Ministerstvo zemědělství, 2008a).

⁵¹ Z důvodu nízkého zájmu žadatelů byl rozpočet na rok 2008 snížen na 17,239 mil. Kč z původní částky 50 mil. Kč (Ministerstvo zemědělství, 2008a).

Tabulka 4.10 znázorňuje počet podpořených projektů s přidělenými částkami ve vybraných letech 2007 a 2008. U Programu Leader ČR ve zkoumaném období dosahovala dotace **téměř 70 mil. Kč** s celkovým počtem podpořených **projektů 171**. V roce 2007 bylo podpořeno **24 MAS** v celkové výši navrhované dotace 54 098 mil. Kč. Ve srovnání s tabulkou 4.7 vidíme, že v daném roce došlo k navýšení částky schválené dotace. V roce 2008 bylo podpořeno pouze **5 MAS** z důvodu malého zájmu v celkové výši schválené dotace **15 361 mil. Kč**. Mezi kraje, u kterých byla zaznamenána největší podpora, patřily **Olomoucký, Královehradecký a Zlínský kraj**. **Neplatí zde tvrzení, že čím větší počet obcí a počet obyvatel (do 3 000) jednotlivý kraj má, tím větší objem peněz mu z Programu Leader ČR bude přiděleno.**

Tab. 4.10: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci Programu Leader ČR v členění dle krajů ČR v období 2007-2008

KRAJ	2007			2008			Celkem		
	Neinvestice v tis. Kč	Dotace v tis. Kč ⁵²	Počet projektů	Neinvestice v tis. Kč	Dotace v tis. Kč ⁵³	Počet projektů	Neinvestice v tis. Kč	Dotace v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	250	2 250	5	-	4 209	6	250	6 459	11
Jihomoravský	250	2 250	6	400	3 745	5	650	5 995	11
Karlovarský	250	2 250	6	-	-	-	250	2 250	6
Královehradecký	1 000	9 000	28	-	-	-	1 000	9 000	28
Liberecký	-	-	-	307	2 795	6	307	2 795	6
Moravskoslezský	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Olomoucký	1 294	15 767	47	423	-	-	1 717	15 767	47
Pardubický	250	2 250	4	-	-	-	250	2 250	4
Plzeňský	173	2 245	9	-	-	-	173	2 245	9
Středočeský	500	4 500	10	-	-	-	500	4 500	10
Ústecký	498	4 496	13	424	990	1	922	5 486	14
Vysočina	440	4 560	9	-	-	-	440	4 560	9
Zlínský	470	4 530	9	324	3 622	7	794	8 152	16
Celkem	5 875	54 098	146	1 878	15 361	25	7 253	69 459	171

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2007 a 2008b; vlastní zpracování 2015

Tabulka 4.11 udává přepočtené dotace z programu Leader ČR na počet obcí a obyvatel, z které vyplývá, že největším příjemcem podpory byl v letech 2007-2008 kraj **Olomoucký, Královehradecký a Karlovarský**, i přesto, že využily podpory jen v roce 2007. Pouze u kraje Olomouckého, jakožto kraje s jedním největším podílem venkovského obyvatelstva, vidíme z tabulky 4.11, že je jediným krajem, jehož podpora je nejvyšší v přepočtu na počet obyvatel, i přesto, že v roce 2008 nebylo využito z podpory Leader ČR. U ostatních krajů **neexistuje žádný vztah mezi podílem počtu obcí či obyvatel vůči poskytnuté výši podpory pro jednotlivé**

⁵² Výše navrhované dotace.

⁵³ Výše schválené dotace.

kraje. Při mezikrajském srovnání u přepočtu na počet obyvatel jsou evidentní rozdíly mezi kraji, způsobené nedostatečným zájmem subjektů o program, především v roce 2008.

Tab. 4.11: Výše schválené dotace na počet obcí a výše schválené dotace na obyvatele z programu Leader ČR (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2007-2008

KRAJ	2007		2008		Průměr	
	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.
Jihočeský	3 807	9	7 122	16	5 465	13
Jihomoravský	3 594	5	5 982	9	4 788	7
Karlovarský	19 397	26	-	-	19 397	26
Královéhradecký	21 480	43	-	-	21 480	43
Liberecký	-	-	14 482	21	14 482	21
Moravskoslezský	-	-	-	-	-	-
Olomoucký	42 045	58	-	-	42 045	58
Pardubický	5 282	11	-	-	5 282	11
Plzeňský	4 746	10	-	-	4 746	10
Středočeský	4 182	7	-	-	4 182	7
Ústecký	14 050	22	3 094	5	8 572	14
Vysočina	6 716	20	-	-	6 716	20
Zlínský	16 237	19	12 982	15	14 610	17

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

4.2 Zhodnocení podpory rozvoje venkova v krajích ČR z evropských zdrojů

Kapitola 4.2 analyzuje a srovnává finanční prostředky v rámci *Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013*, který je spolufinancován z evropských zdrojů v období 2007-2014, a to také na počet obyvatel a počet obcí.

Analýza podpory venkovského prostoru z Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013

Pro Program rozvoje venkova ČR 2007-2013 byly vyčleněny prostředky ve výši **3 670, 10 mil. EUR**, z nichž bylo **vyčerpáno k 31. 12. 2013 – 2 908 mil. EUR** (Ministerstvo zemědělství, 2013b). V rámci tohoto programu byla uskutečněna řada úspěšných projektů v oblasti venkova. Vybrané příklady úspěšných projektů na území Moravskoslezského kraje dokládá příloha 9 a 10.

Žadatelé mohli Program rozvoje venkova ČR využít již od 9. července 2007, kdy tímto dnem byla vyhlášena první výzva v rámci prvního kola žádostí o podporu z Programu rozvoje venkova. Jak bylo uvedeno v předešlé kapitole, program je založen na principu čtyř os, doplněných o skupiny opatření a podopatření. V rámci každé výzvy pro příjem žádostí bylo v každém kole žádostí specifikováno pro jaká opatření a podopatření budou žádosti přijímány. Pro každého žadatele platí, že musí žádost vyplnit a odeslat spolu s povinnými přílohami na *Portálu farmáře žadatele*, který je zpřístupněn na stránkách SZIF v sekci „*Žádost o dotaci z PRV*“ Dříve se žádost podávala na příslušném regionálním odboru SZIF do data uvedeného ve výzvě. Po kontrole

přijatelnosti a hodnocení projektu se rozhodne, zda žádost bude zamítnuta nebo schválena. Pokud je žádost shledána za schválenou následuje podpis *Dohody s žadatelem*, kterou se žadatel zavazuje splnit podmínky v rámci programu a neporuší tak stanovená pravidla. Většina dotací je poskytována ex-post na základě předložené žádosti o proplacení a proplacení faktur. V současném období měli žadatelé moci využít nové *Aplikace MS2014+*, která představuje jednotný systém pro žádání dotací, avšak z důvodu nahodilých událostí se Ministerstvo zemědělství přiklonilo opět k *Portálu farmáře žadatele*.

Následující tabulky 4.12 až 4.15 podávají přehled o požadovaných finančních dotacích a počtu schválených žádostí v krajích ČR. Východiskem pro výpočet těchto údajů jsou data v přílohách č. 11-18. Přílohy podávají detailnější přehled o výši požadované dotace a počtu podpořených projektů v krajích dle rozdělení os, vytvořených na základě zveřejněných seznamů schválených žádostí na stránkách SZIF. Podíl zdrojů z EAFRD a podíl z národních zdrojů se liší procentuálně dle osy programu a výpočty reflektují finanční plán míry procentuálního spolufinancování, jak je uvedeno na straně 44 v tabulce 3.6. Do komplementace nebyla zahrnuta *Technická pomoc*, z důvodu nedostatku informací.

Tab. 4.12: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2007-2008

KRAJ	2007				2008			
	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	294 550	220 913	73 638	113	1 409 164	1 064 808	344 356	596
Jihomoravský	225 854	169 390	56 463	84	1 004 113	755 800	248 313	532
Karlovarský	50 789	38 091	12 697	35	294 429	222 697	71 732	127
Královéhradecký	58 323	43 742	14 581	28	606 568	456 331	150 236	232
Liberecký	52 112	39 084	13 028	25	250 973	189 974	60 999	127
Moravskoslezský	156 517	117 388	39 129	67	575 238	433 168	142 069	305
Olomoucký	135 114	101 335	33 778	63	648 950	489 109	159 841	284
Pardubický	126 825	95 119	31 706	41	698 334	524 008	174 326	290
Plzeňský	177 051	132 788	44 263	82	720 883	543 440	177 443	351
Středočeský	401 504	301 128	100 376	97	1 351 958	1 017 247	334 7110	511
Ústecký	129 436	97 077	32 359	53	434 738	326 786	107 952	190
Vysočina	299 902	224 927	74 976	130	1 097 992	825 366	272 626	521
Zlínský	69 128	51 846	17 282	38	486 681	366 357	120 324	235
Celkem	2 177 105	1 584 792	592 314	856	9 580 023	7 215 092	2 364 931	4294

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Tab. 4.13: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2009-2010

KRAJ	2009				2010			
	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	1 302 544	983 507	319 037	800	1 226 145	925 116	301 029	639
Jihomoravský	894 770	676 826	217 944	722	1 008 620	763 316	245 303	460
Karlovarský	259 906	197 670	62 236	151	317 180	242 762	74 418	170
Královéhradecký	797 464	603 367	194 097	376	618 303	471 691	146 612	272
Liberecký	336 234	255 905	80 328	248	312 626	236 508	76 118	156
Moravskoslezský	523 587	397 243	126 343	393	571 367	434 946	136 421	316
Olomoucký	511 868	389 841	122 027	383	676 718	516 521	160 197	419
Pardubický	600 447	452 827	147 620	333	727 926	548 868	179 057	212
Plzeňský	878 878	663 744	215 134	535	603 029	456 140	146 890	321
Středočeský	1 672 446	1 263 333	409 113	785	1 396 282	1 056 214	340 069	553
Ústecký	491 605	370 987	120 618	236	619 888	467 768	152 120	251
Vysočina	1 427 324	1 076 362	350 962	704	1 216 422	917 036	299 386	532
Zlínský	504 201	382 567	121 634	329	525 433	400 231	125 203	384
Celkem	10 201 273	7 714 180	2 487 093	5 995	9 819 940	7 437 117	2 382 823	4 685

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Tab. 4.14: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2011-2012

KRAJ	2011				2012			
	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	753 845	570 102	183 743	896	792 373	597 844	194 529	587
Jihomoravský	669 980	505 521	164 459	629	958 484	724 439	234 045	555
Karlovarský	87 965	66 939	21 026	102	236 763	180 712	56 052	151
Královéhradecký	310 145	236 291	73 855	409	569 554	430 983	138 571	398
Liberecký	228 290	175 506	52 784	254	176 362	133 736	42 626	169
Moravskoslezský	375 908	285 532	90 377	691	391 522	296 716	94 807	296
Olomoucký	333 199	255 376	77 823	530	480 720	364 067	116 652	412
Pardubický	350 753	265 153	85 599	424	610 285	460 402	149 883	348
Plzeňský	373 730	283 308	90 422	612	679 098	512 139	166 959	314
Středočeský	759 225	574 979	184 246	776	1 096 916	827 597	269 319	591
Ústecký	376 453	284 277	92 176	529	448 655	338 964	109 692	249
Vysočina	651 070	490 374	160 696	712	1 132 611	851 030	281 581	596
Zlínský	361 035	275 533	85 502	614	500 610	380 165	120 446	459
Celkem	5 631 597	4 268 890	1 362 707	7 178	8 073 954	6 098 793	1 975 161	5 125

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Tab. 4.15: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2013-2014

KRAJ	2013				2014			
	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	564 392	428 710	135 682	950	319 061	239 599	79 462	208
Jihomoravský	555 059	421 872	133 187	621	217 299	163 211	54 088	178
Karlovarský	102 082	78 445	23 637	139	108 859	81 911	26 948	46
Královéhradecký	327 729	252 155	75 574	534	120 869	90 769	30 100	69
Liberecký	159 688	122 627	37 060	222	104 462	78 540	25 922	61
Moravskoslezský	241 213	185 403	55 810	503	247 995	186 295	61 700	143
Olomoucký	449 645	344 196	105 448	537	96 242	72 434	23 808	89
Pardubický	304 541	231 921	72 619	398	162 644	122 247	40 397	95
Plzeňský	324 522	248 145	76 377	554	215 095	161 579	53 515	120
Středočeský	713 620	543 122	170 498	708	421 749	316 863	104 887	196
Ústecký	140 725	108 016	32 709	348	179 953	135 254	44 699	125
Vysočina	709 566	536 522	173 043	864	410 474	308 220	102 254	198
Zlínský	282 503	217 153	65 351	494	104 374	78 488	25 887	71
Celkem	4 875 285	3 718 289	1 156 996	6 872	2 709 078	2 035 410	613 552	1459

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Celkový přehled absolutní výše požadované dotace a počtu schválených projektů za období 2007-2014 udává tabulka 4.16. Celkově bylo podpořeno **36 611 projektů** a celková podpora činila **53,18 mld. Kč**, z toho **40 mld. Kč** bylo poskytnuto z EAFRD a **13 mld. Kč** se podílela na podpoře venkova ČR. V rámci Program rozvoje venkova ČR se EAFRD podílel celkově ze **75 %** a ČR se podílela finančně **25 %**. Z příloh 11-18 vyplývá, že získaný objem dotací byl nejvyšší u osy I.

Mezi největší příjemce podpory patřil **Středočeský kraj, Vysočina a Jihočeský kraj**. Všechny tyto kraje mají vysoký počet obcí do 3 000 obyvatel. Co se počtu venkovského obyvatelstva do 3000 obyvatel týče, tak v kraji Středočeském žije absolutně nejvíce venkovské populace. Nejmenší podpora byla zaznamenaná u kraje Karlovarského, který co do počtu obcí a obyvatel do 3000 má vůbec nejméně obcí a obyvatel.

Lze tedy tvrdit, že **čím větší počet obcí a počet obyvatel (do 3 000 obyvatel) kraj má, tím lze očekávat větší zájem ze strany žadatelů o program, a je tak přijato více žádostí a více žádostí ve větším objemu finančních prostředků může být schváleno. U krajů s malým počtem obcí a počtem venkovského obyvatelstva (do 3 000 obyvatel) lze konstatovat, že je nižší zájem ze strany žadatelů o program a v důsledku toho je schváleno méně žádostí o menším objemu finančních prostředků oproti krajům s příznivou venkovskou strukturou.**

Tab. 4.16: Celková výše požadované dotace a počet schválených žádostí v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období let 2007-2014

KRAJ	Celkem za 2007-2014			
	Dotace v tis. Kč	Podíl EU v tis. Kč	Podíl ČR v tis. Kč	Počet projektů
Jihočeský	6 662 074	5 030 599	1 631 476	4 789
Jihomoravský	5 645 274	4 180 375	1 464 899	3 781
Karlovarský	1 457 973	1 109 227	348 746	921
Královéhradecký	3 408 955	2 585 329	823 626	2 318
Liberecký	1 620 747	1 231 880	388 867	1 262
Moravskoslezský	3 083 347	2 336 691	746 656	2 714
Olomoucký	3 332 456	2 532 879	799 577	2 717
Pardubický	3 581 755	2 700 545	881 210	2 141
Plzeňský	3 972 286	3 001 283	971 003	2 889
Středočeský	7 813 700	5 900 483	1 913 217	4 217
Ústecký	2 821 453	2 064 411	757 042	1 981
Vysočina	6 945 361	5 229 837	1 715 524	4 257
Zlínský	2 833 965	2 152 340	681 625	2 624
Celkem	53 179 346	40 055 879	13 123 468	36 611

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Dle výše dotace na počet obcí a výše dotace na obyvatele (do 3 000 obyvatel) se pořadí krajů změnilo, jak dokládá tabulka 4.17 a 4.18. Podle dotace na počet obcí nejvíce čerpal kraj **Moravskoslezský, Karlovarský a Jihočeský**. Vyjímaje, Jihočeského kraje jsou tyto kraje dle kritéria do 3 000 obyvatel považovány za kraje s nízkým počtem obcí oproti jiným krajům. Nejnižší podpora je při přepočtu u **Středočeského kraje** i přesto, že se jedná o kraj s nejvyšším počtem obcí.

Tab. 4.17: Výše požadované dotace na počet obcí a výše požadované dotace na počet obyvatel z Programu rozvoje venkova ČR (v Kč) dle krajů ČR v období 2007-2011

KRAJ	2007		2008		2009		2010		2011	
	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.
Jihočeský	498 393	1 122	2 384 372	5370	2 203 966	4 963	2 074 695	4 672	1275 541	2872
Jihomoravský	360 789	526	1 604 014	2 339	1 429 345	2085	1 611 214	2350	1070 256	1561
Karlovarský	437 836	588	2 538 181	11 634	2240 569	3011	2734 310	3675	758319	1019
Královéhradecký	139 196	278	1 447 656	2 891	1903255	3801	1475663	2947	740 203	1478
Liberecký	270 010	398	1 300 378	1 916	1742145	2567	1619824	2387	1182850	1743
Moravskoslezský	641 463	684	2 357 533	2 514	2145848	2288	2341668	2497	1540607	1643
Olomoucký	360 304	495	1 730 533	2 379	1364981	1876	1804581	2480	888531	1221
Pardubický	297 711	592	1 639 282	3 261	1409500	2804	1708746	3399	823364	1638
Plzeňský	374 315	795	1 524 066	3 237	1858093	3947	1274903	2708	790127	1678
Středočeský	373 145	646	1 256 467	2 177	1554318	2693	1297660	2248	705599	1222
Ústecký	404 488	630	1 358 556	2 117	1536266	2394	1937150	3018	1176416	1833
Vysočina	441 681	1 296	1 617 072	4743	2102097	6166	1791490	5255	958866	2812
Zlínský	247 771	291	1 744 376	2 046	1807172	2120	1883272	2209	1294032	1518

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Z hlediska výše dotace na počet obyvatel zůstalo pořadí téměř totožné s přepočtem na počet obcí. S tím rozdílem, že největší podpora byla směřována do **kraje Vysočina** a Moravskoslezský kraj se tak neumístil. Vysočina je charakteristická vysokým poměrem venkovského obyvatelstva a zároveň má tak vysoké dotace při přepočtu na jednoho venkovského obyvatele. Nejmenší dotace byla zaznamenána v kraji Zlínském.

Tab. 4.18: Výše požadované dotace na počet obcí a výše požadované dotace na počet obyvatel z Programu rozvoje venkova ČR (v Kč) dle krajů ČR v období 2012-2014

KRAJ	2012		2013		2014		Průměr	
	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.	Dotace /obec	Dotace /obyv.
Jihočeský	1 340 733	3 019	954 978	2 151	539 866	1 216	1 409 068	3 173
Jihomoravský	1 531 125	2233	886 676	1293	347 123	506	1 105 068	1 612
Karlovarský	2041060	2743	880 017	1183	938 440	1261	1 571 092	3 139
Královéhradecký	1359317	2715	782169	1562	288470	576	1 016 991	2 031
Liberecký	913793	1347	827399	1219	541254	798	1 049 707	1 547
Moravskoslezský	1604598	1711	988578	1054	1016373	1084	1 579 584	1 684
Olomoucký	1281920	1762	1199053	1648	256645	353	1 110 819	1 527
Pardubický	1432593	2850	714885	1422	381793	760	1 050 984	2 091
Plzeňský	1435725	3050	686093	1457	454746	966	1 049 759	2 230
Středočeský	1019439	1766	663216	1149	391960	679	907 726	1 573
Ústecký	1402047	2185	439766	685	562353	876	1 102 130	1 717
Vysočina	1668057	4893	1045016	3065	604527	1773	1 278 601	3 750
Zlínský	1794301	2105	1012556	1188	374100	439	1 269 698	1 490

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

4.3 Zhodnocení podpory rozvoje venkova v Moravskoslezském kraji

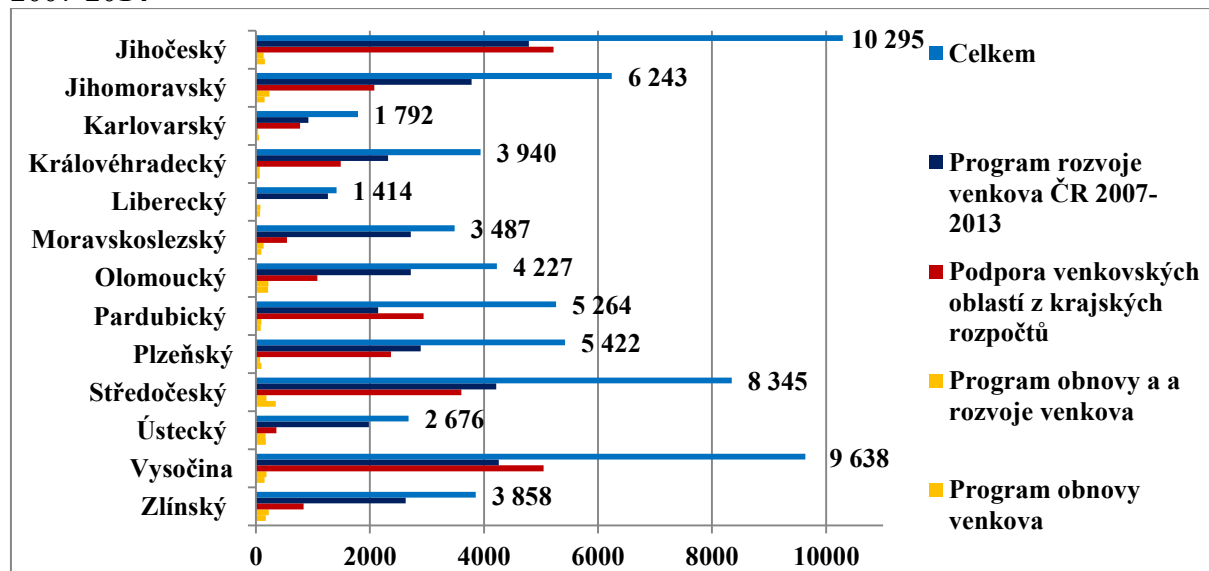
Kapitola se zabývá zhodnocením čerpání finančních prostředků na podporu rozvoje venkova v Moravskoslezském kraji v porovnání s ostatními kraji.

Moravskoslezský kraj využil v období 2007-2014 v rámci podpory venkova programy realizované Ministerstvem pro místní rozvoj, ale také Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013. V letech 2007 a 2008 nevyužil pouze programu Leader ČR, avšak v předchozích letech na programu participoval, v porovnání s ostatními kraji méně. Může za to i fakt, že v Moravskoslezském kraji je kolem deseti MAS, avšak v ostatních krajích, jako je tomu například v kraji Vysočina nebo Olomouckém či Zlínském kraji, se nachází 15 MAS.

Graf 4.5 zobrazuje počet schválených žádostí jednotlivých programů s uvedeným celkovým počtem schválených žádostí za všechny programy pro jednotlivé kraje. Na základě grafu lze říci, že zájem ze strany žadatelů po dotačních možnostech venkovského prostoru byla u **Jihočeského** s celkovým počtem **10 295 schválených žádostí**. Vliv na vysoký počet žádostí má také to, že zemědělství v Jihočeském kraji sehrává důležitou roli a z hlediska zaměstnanosti v zemědělství, má Jihočeský kraj druhý nejvyšší podíl. To samé platí i pro kraj Vysočina,

ve kterém byl rovněž zaznamenán nejvyšší zájem ze strany žadatelů o dotace. Oba tyto kraje mají také příznivou venkovskou velikostní strukturu obcí i obyvatel, čímž hradě splňují podmínky těchto programů. Z grafu je patrné, že u Moravskoslezského kraje (3 487 schválených žádostí) nebyl tak vysoký zájem ze strany žadatelů, jako u ostatních krajů.

Graf 4.5: Celkový počet schválených žádostí financovaných z jednotlivých programů s uvedeným celkovým počtem schválených žádostí v rámci všech programů v období 2007-2014

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

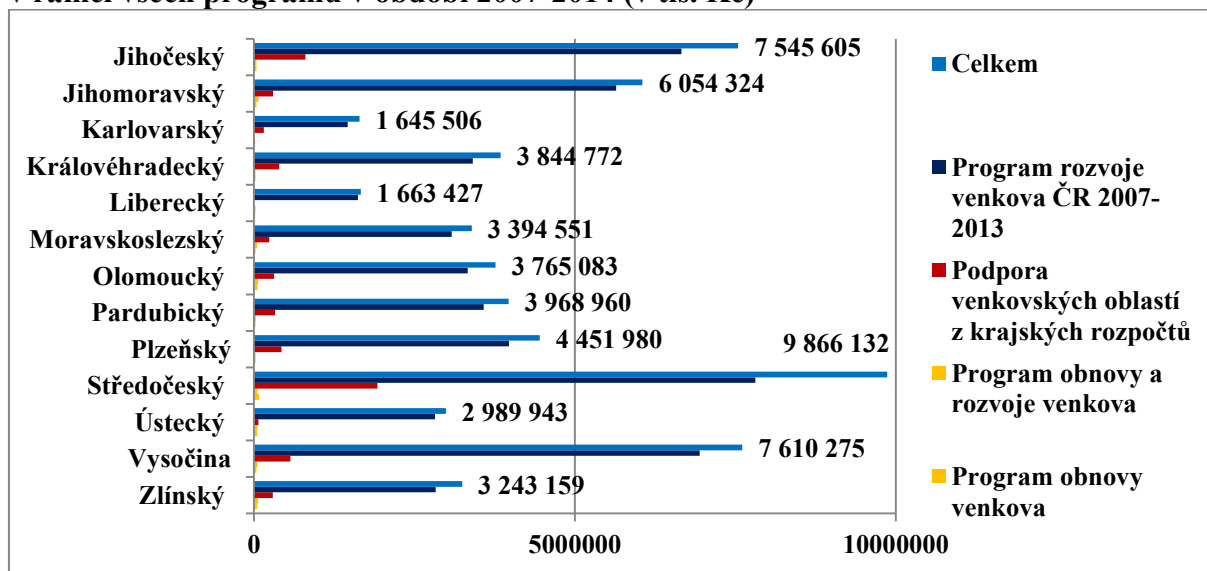
Následující graf 4.6 reflektuje výši celkové dotace z jednotlivých programů s uvedenou výší celkové dotace v rámci všech programů, které kraje v ČR realizovaly v rámci venkovského prostoru. Absolutně nejvíce prostředků čerpal **Středočeský** (9,87 mld. Kč) **Jihočeský** a kraj **Vysočina**. Lze předpokládat, že kraj Jihomoravský⁵⁴ skutečně čerpal více prostředků a jejichž objem by byl o něco vyšší než u kraje Jihočeského vzhledem k velikostní struktuře obcí a obyvatel se jedná o kraje podobné. U Libereckého⁵⁵ a Ústeckého⁵⁶ kraje by byla skutečná výše finančních prostředků rovněž vyšší, ale jelikož se jedná o malé kraje, tak by částka nebyla zřejmě o tolik vyšší, než jak je tomu v případě Jihomoravského kraje. **Moravskoslezský kraj se umístil v čerpání finančních prostředků na 9. místě ze 13. krajů.** Výše finančních prostředků v absolutním vyjádření u Moravskoslezského kraje činila **3,39 mld. Kč.**

⁵⁴ U Jihomoravského kraje v rámci podpory venkovských oblastí z krajských rozpočtů nejsou započítány roky 2008, 2012, 2013 a 2014.

⁵⁵ U Libereckého kraje v rámci podpory venkovských oblastí z krajských rozpočtů chybí celá časová řada.

⁵⁶ U Ústeckého kraje v rámci podpory venkovských oblastí z krajských rozpočtů nejsou započítány roky 2008, 2012, 2013 a 2014.

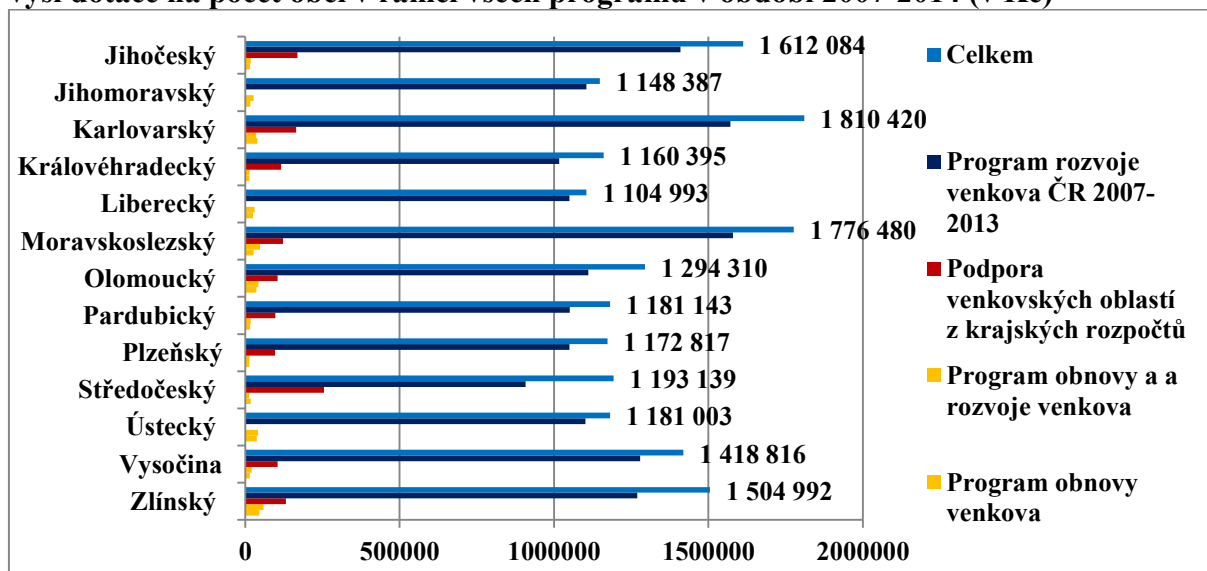
Graf 4.6: Celková výše dotací z jednotlivých programů s uvedenou celkovou výší dotace v rámci všech programů v období 2007-2014 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Pro lepší vypovídací hodnotu v rámci mezikrajského srovnání a určení, který kraj čerpal finanční prostředky z podpor určených pro venkovské oblasti nejlépe, byly použity ukazatele dotace na obec a dotace na obyvatele, jak znázorňují grafy 4.7 a 4.8. Při použití ukazatele dotace na obec se pořadí krajů oproti absolutnímu vyjádření změnilo. Z hlediska dotace na počet obcí mezi nejlepší v čerpání finančních prostředků patřily kraje **Karlovarský** (1 810 420 Kč/obec), **Moravskoslezský** (1 776 480 Kč/obec) a **Jihočeský** (1 612 084 Kč/obec). Kraj, který má velice příznivou velikostní strukturu venkovských obcí a venkovského obyvatelstva, a poptávka po projektech byla jedna z nejvyšších, překvapivě patří mezi kraje s nejhorším čerpáním, jedná se o kraj Středočeský.

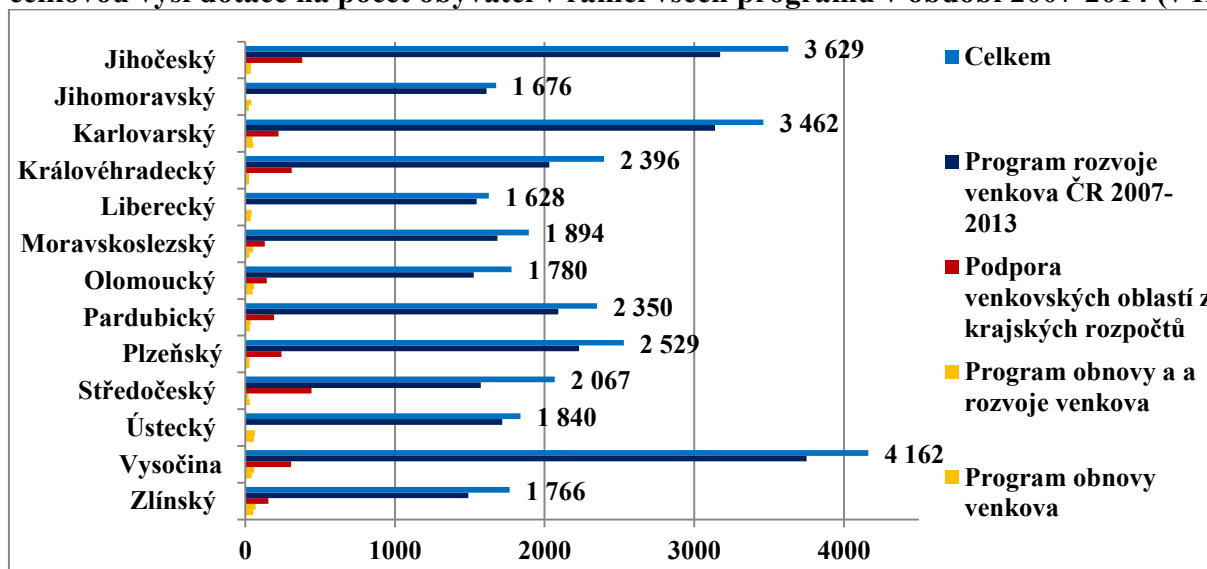
Graf 4.7: Celková výše dotací na počet obcí z jednotlivých programů s uvedenou celkovou výší dotace na počet obcí v rámci všech programů v období 2007-2014 (v Kč)

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

Dle ukazatele dotace na počet obyvatel nejlépe čerpaly finanční prostředky kraj **Vysočina** (4 162Kč/obyvatele), **Jihočeský** (3 629 Kč/obyvatele) a **Karlovarský kraj** (3 462 Kč/obyvatele). **Moravskoslezský kraj je v pořadí 8. ze 13. krajů**, které nejlépe čerpaly dotace. Na jednoho obyvatele v Moravskoslezském kraji připadá **1 894 Kč**.

Graf 4.8: Celková výše dotací na počet obyvatel z jednotlivých programů s uvedenou celkovou výší dotace na počet obyvatel v rámci všech programů v období 2007-2014 (v Kč)

Zdroj: vlastní výpočet a zpracování, 2015

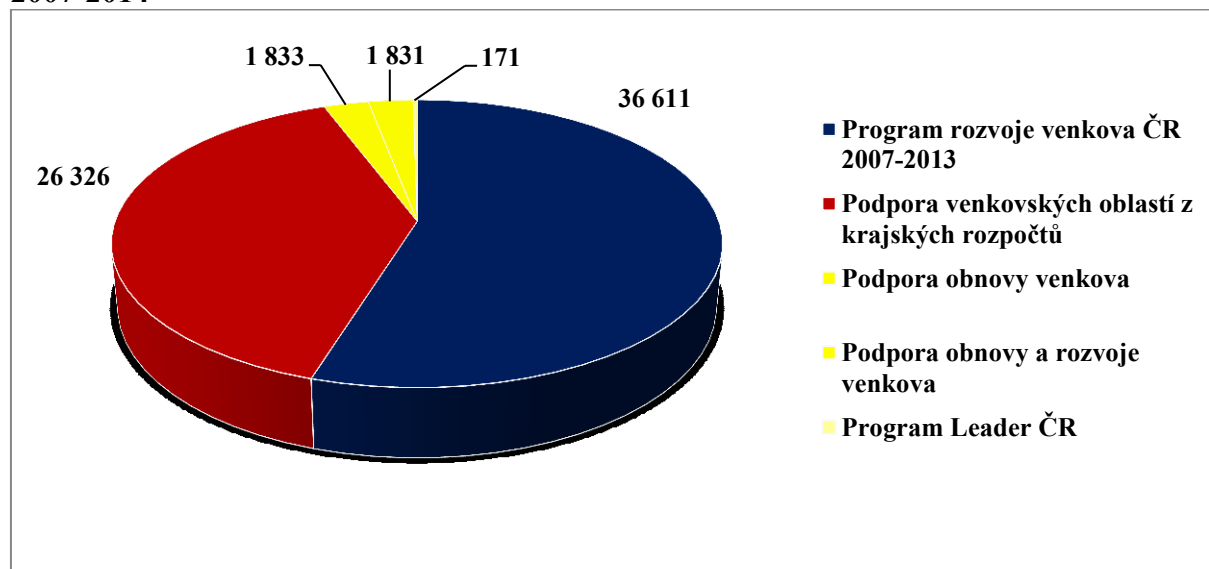
Celkové využití dotačních prostředků na rozvoj venkova Moravskoslezského kraje lze hodnotit na základě uvedené analýzy jako průměrné. Například kraj Vysočina má, dle počtu obyvatel, v porovnání s Moravskoslezským krajem přibližně stejný počet venkovského obyvatelstva (do 3 000 obyvatel), avšak z hlediska počtu obcí má kraj Vysočina téměř třikrát tolik obcí (navzdory tomu, že je tento kraj třikrát menší než kraj Moravskoslezský). Přesto čerpání finančních prostředků v kraji Vysočina bylo vyšší oproti Moravskoslezskému kraji, s výjimkou dotace na počet obcí. Dalším významným faktorem, který ovlivnil výši čerpání, je kritérium velikosti obcí. Na krajské úrovni, byla pro kraj Vysočina určena hranice pro příjemce 1 500 obyvatel, z důvodu vyššího počtu obcí v kraji. U Moravskoslezského kraje je stanovena hranice do 2 000 obyvatel. Pokud by se hranice zvýšila na kritérium do 3 000 obyvatel, v Moravskoslezském kraji by mohlo o dotaci zažádat o 18 obcí více. V případě využití Programu obnovy venkova a Programu obnovy a rozvoje venkova, ve kterých je stanovené kritérium do 3 000 obyvatel se vyskytl problém malého zájmu ze strany žadatelů. U Programu rozvoje venkova ČR 2007-2014 je v některých případech znatelnější problém. Jedná se o stanovené kritérium ve stanovených podmínkách, a to do 500 obyvatel, což má za následek nízký zájem žadatelů v Moravskoslezském kraji z důvodu neschopnosti splnit podmínky vyplývající z výzvy. Jak je z přílohy č. 6 patrné, tak Moravskoslezský kraj má **nejvyšší podíl venkovského obyvatelstva v obcích nad 3 000. U kritéria do 2 000 obyvatel má vůbec nejnižší podíl venkovského obyvatelstva a podíl venkovských obcí.** Z toho vyplývá, že velikostní struktura od 1000-2000 obyvatel je v Moravskoslezském kraji nepříznivá a v porovnání s ostatními kraji patří mezi průměrné v čerpání finančních prostředků určené pro venkovské oblasti. Je však nutno podotknout, že Moravskoslezský kraj v období 2007-2013 využil dobře *Regionálního operačního programu Moravskoslezsko*, který také sloužil k rozvoji venkova, kdy obce v Moravskoslezském kraji čerpaly z tohoto programu více, než z Programu rozvoje venkova ČR 2007-2014, a to v celkové částce **6,67 mld. Kč** (stav k 31. 12. 2013). V rámci této oblasti podpory bylo stanoveno kritérium pro obce s 500-5 000 obyvateli. Obce tak využily finanční prostředky například na projekty týkající se rekonstrukce, modernizace a obnovy venkovského prostoru, veřejných budov a řadu dalších.

4.4 Komparace využití finanční podpory z národních a evropských zdrojů na podporu venkovského prostoru

Tato kapitola se zaměřuje na porovnání a zhodnocení celkově přidělených finančních prostředků z EU a z národních zdrojů na podporu venkovského prostoru v ČR.

Graf 4.9 dokládá přehled výše počtu schválených projektů v období let 2007-2014 v rámci vybraných programů na podporu venkova. Z grafu je patrné, že **nejvyšší počet schválených žádostí bylo v Programu rozvoje venkova ČR, a to v objemu 36 611 žádostí**. Z toho vyplývá, že o tento program byl i největší zájem ze strany žadatelů. Na krajské úrovni bylo celkově podpořeno v období 2007-2014 **26 326 projektů**. Vidíme zde pozitivní vliv decentralizace, kdy kraje dokázaly lépe identifikovat potřeby mikroregionu a obcí, které promítly do vyhlášených titulů. Druhým důvodem vysokého zájmu žadatelů, byla implementace a realizace projektu na úrovni blíže obcím a jejím občanům. Výrazně méně podpořených projektů bylo ze strany Ministerstva pro místní rozvoj v počtu **3 664 žádostí**. Absolutně nejmenší počet schválených žádostí byl v programu Leader ČR – **171 žádostí**, z důvodu nízké poptávky po programu.

Graf 4.9: Počet schválených projektů v oblasti podpory rozvoje venkova ČR v období 2007-2014

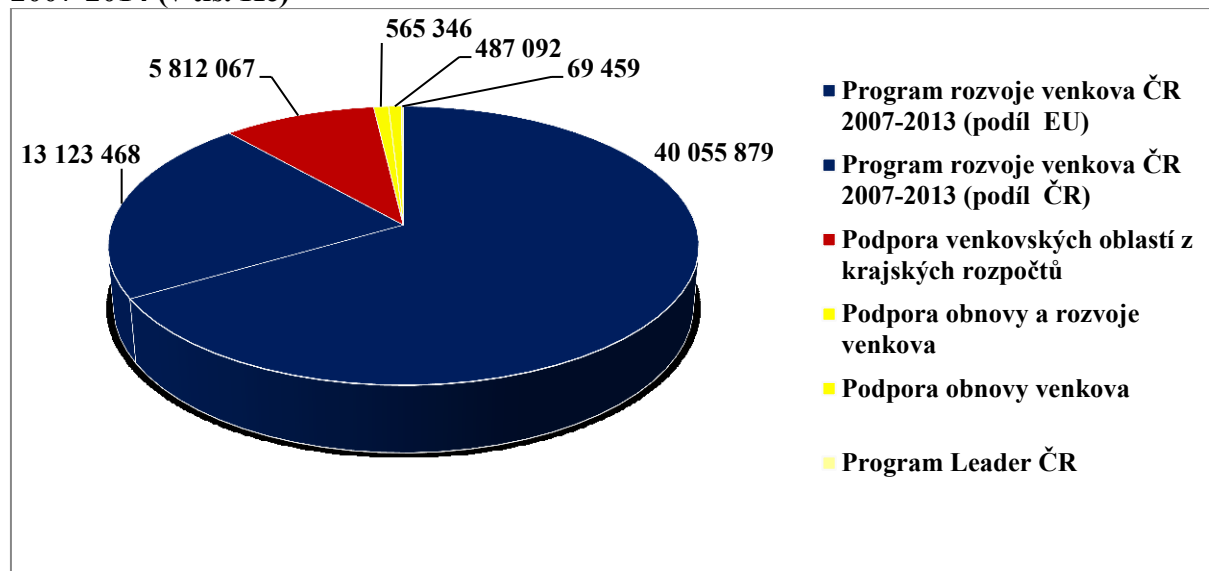

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Co se týče výše přidělených prostředků schváleným žádostem, tak **nejvíce finančních prostředků bylo poskytnuto z Programu rozvoje venkova ČR o celkové hodnotě 53,18 mld. Kč**, jak dokládá graf 4.10. Na podpoře venkovského prostoru se Program rozvoje venkova

celkově podílel **89 %**, z toho **67 %** tvořil podíl EU. I když se ČR podílela finančně **22 %** (13 mld. Kč) na Programu rozvoje venkova, její celkový podíl na finančních prostředcích určených na podporu venkova tvořil třetinu (**33 %**) celkových prostředků pro tuto sledovanou oblast.

Graf4.10: Celková výše dotace poskytnutá z jednotlivých programů pro rozvoj venkova za 2007-2014 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování, 2015

Celkový objem finančních prostředků poskytnutých na podporu venkova v ČR v období 2007-2014 činil **60 mld. Kč**. Nejvíce prostředků plynulo z EAFRD, a to v celkové výši **40 mld. Kč** a z národních zdrojů celková výše prostředků činila **20 mld. Kč**.

Z předcházející analýzy vyplývá, že ČR se na národní úrovni neangažuje svou podporou v takovém rozsahu, než jak je tomu u podpory EU. Lze předpokládat, že před vstupem do EU prostředky ČR na podporu byly poskytovány ve vyšší míře a po vstupu do EU se míra podpory snížila. Z hlediska výše podpořených projektů, největší poptávka žadatelů byla po dotačních prostředcích z Programu rozvoje venkova. Faktor, který měl na tuto skutečnost vliv je nabídka širšího spektra dotačních možností nejen pro obce, ale i mladé zemědělce podnikatele. Poptávka po dotačních možnostech vyhlášených krajem byla rovněž vysoká, avšak výše finančních prostředků z krajských rozpočtů byla nízká. Lze konstatovat, že podpora venkova je efektivnější prostřednictvím Programu rozvoje venkova. V případě, že by došlo k navýšení finančních prostředků na krajské úrovni, stala by se tak tato podpora efektivní, co se národních zdrojů týče.

4.5 Dotační možnosti podpory rozvoje venkovského prostoru v období 2014-2020

V novém programovacím období 2014-2020 došlo *k většímu provázání mezi politikou rozvoje venkova a zemědělství s politikou hospodářské, sociální a územní soudržnosti*, což znamená, že dochází k jednotnému směřování podpory venkova, k sjednocení pravidel pro žadatele evropských dotací a k multiplikačním efektům. Jak tomu bylo i v minulém období 2007-2013, tak i pro současné období 2014-2020 bude politika rozvoje venkova realizována prostřednictvím *Programu rozvoje venkova*. Rozdílný je však objem finančních prostředků, věnovaných na tento program ve srovnání s minulým obdobím zásadním způsobem poklesl ve prospěch kohezních fondů v důsledku neadekvátního utrácení peněz ČR. Z tohoto důvodu muselo Ministerstvo zemědělství zajistit ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj adekvátní prostředky pro český venkov prostřednictvím podpisu memoranda, kterým bylo stvrzeno, že budou projekty týkající se například sociálních služeb či podniků, občanské vybavenosti, vzdělávací infrastruktury a územních plánů ve venkovském prostoru profinancovány z *Integrovaného regionálního operačního programu*⁵⁷ v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Dále také projekty týkající se vodohospodářské infrastruktury, které byly v minulém programovacím období financovány prostřednictvím Programu rozvoje venkova, budou v současném období 2014-2020 podpořeny pomocí *Operačního programu Životního prostředí* v gesci Ministerstva pro místní rozvoj (Toman, 2013, č. 14).

Postránecký (2013) zmiňuje jako další nové prvky v období 2014-2020 mimo jiné *zvýšený důraz u jednotlivých fondů na územní dimenzi a využití nástrojů integrovaného rozvoje*. Zacílení se dotýká sektorově zaměřených programů na region a na venkov. Je zde větší úsilí o zapojení venkova a jeho aktérů do realizace programů ESIF prostřednictvím projektů *řešících funkční vazby mezi městy*, které mají postavení centra rozvoje. Což má přinést větší vzájemnou synergii a žádoucí územní dopady propojením individuálních projektů, v rámci nichž budou uplatněny různé integrované nástroje rozvoje území, které jsou upřesněny evropskou legislativou (metoda Leader – MAS, Integrované územní investice). Dalším prvkem, tentokrát již více známým, který byl aplikován již v minulých letech pro rozvoj venkova, je důležitá *aplikace metody Leader*

⁵⁷ *Integrovaný regionální operační program* navazuje na *Integrovaný operační program* a *Regionální operační programy* z programovacího období 2007-2013. **Hlavním cílem Integrovaného regionálního operačního programu je zajistit vyvážený rozvoj obcí, měst a regionů ČR.** Jeho celková alokace je **4,64 mld. EUR**. Program financuje projekty ve všech regionech ČR kromě Prahy (Národní orgán pro koordinaci fondů EU, 2015).

a zapojení MAS do realizace Integrovaného operačního programů, Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a i dalších například Operační program Životní prostředí nebo také Operační program Zaměstnanost.

V současnosti začal druhý rok nového programovacího období 2014-2020, ve kterém ČR dosud nemá schválený ani jeden operační program, naproti tomu sousední Slovensko má již schválené všechny operační programy. Předpokládá se, že obce a města mohou očekávat vyhlášení výzev již tento rok, avšak co se týče čerpání z evropských fondů, tak v roce 2015 zatím finanční prostředky nedostanou.

5 ZÁVĚR

Diplomová práce podává ucelený pohled o problematice podpory venkovského prostoru v ČR na regionální úrovni v období 2007-2014. Volba tématu a zpracování diplomové práce vycházelo z požadavků Agentury pro regionální rozvoj, a.s., Ostrava na její praktické využití.

Hlavním cílem diplomové práce je komparace a zhodnocení podpory rozvoje venkovského prostoru na úrovni krajů České republiky v období 2007-2014. Práce se zaměřuje na analýzu podpory rozvoje venkova plynoucí z národních a evropských dotačních zdrojů, a to především z Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013. Součástí analýzy je také zhodnocení čerpání dotačních prostředků na podporu rozvoje venkovského prostoru v Moravskoslezském kraji.

Od 90. let 20. století se podoba finančních nástrojů na podporu českého venkova měnila. Změny nastaly především v souvislosti s přípravou a se vstupem do EU, kdy se spektrum dotačních možností rozrostlo o financování ze zdrojů EU. Ve sledovaném období 2007-2014 byla podpora venkovského prostoru poskytována ze strany státu prostřednictvím Programu obnovy venkova, jeho nástupcem Programu obnovy a rozvoje venkova, dále z krajských rozpočtů a v neposlední řadě z EAFRD prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013.

Z provedené analýzy vyplývá, že nejvíce žádostí bylo schválených z **Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013**, v rámci něhož bylo **schváleno 36 611 žádostí** v celkovém objemu **53 mld. Kč**, na němž se podílela EU částkou 40 mld. Kč a ČR 13 mld. Kč. V rámci analýzy podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů bylo celkově schváleno **26 326 projektů** a celková finanční podpora z kraje činila **5,8 mld. Kč**. Výrazně méně podpořených projektů bylo ze strany Ministerstva pro místní rozvoj, a to **3 664 schválených žádostí** o celkovém získaném objemu dotace **1,05 mld. Kč**. Absolutně nejmenší počet schválených žádostí byl v programu Leader ČR ve výši **171 žádostí** o celkovém objemu **69 mil. Kč**.

Zvýšený zájem žadatelů o Program rozvoje venkova ČR 2007-2014 lze přisoudit širší nabídce v možnostech dotační podpory a celkové výši alokace z EAFRD na rozdíl od poskytované národní podpory. Vliv na vysoký zájem žadatelů, kteří využili možnosti vyhlášených dotačních titulů krajem, lze přisoudit decentralizaci, kdy kraje dokázaly lépe identifikovat potřeby mikroregionu a obcí, které promítly do vyhlášených titulů. Na druhé straně výše krajských prostředků vyčleněných na oblast venkova byla nízká a lze konstatovat, že vyčleněné finanční prostředky určené na venkov z krajských rozpočtů nepokryly celkovou poptávku žadatelů

o dotace. Dále z analýzy vyplývá, že ČR se na národní úrovni neangažuje svou podporou v takovém rozsahu, než jak je tomu u podpory EU. V programu Leader ČR je nízká poptávka přisuzována sníženému zájmu žadatelů a vlivu vytvoření nové možnosti podpory, jež nabízí právě Program rozvoje venkova ČR 2007-2013.

Z komparace krajů vyplývá, že mezi nejlepší kraje v čerpání dotačních prostředků určené na venkovský prostor patřil kraj **Středočeský**, ve kterém byla schválena dotace o objemu **9,87 mld. Kč** a **8 345 schválených žádostí**, další kraj **Vysočina** (7,6 mld. Kč a 9 638 schválených žádostí) a v neposlední řadě kraj **Jihočeský** (7,5 mld. Kč a 10 295 žádostí). **Moravskoslezský kraj** čerpal prostředky ve výši **3,39 mld. Kč** (9. místo) s celkovým počtem **3 487 schválených žádostí**. Všechny kraje získaly nejvíce finančních prostředků z Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013.

Mezikrajské srovnání čerpání finančních prostředků na podporu rozvoje venkova bylo provedeno také dle **ukazatele dotace na obec a dotace na obyvatele**. Z hlediska dotace na počet obcí patřily mezi nejlepší kraje v čerpání finančních prostředků, **Karlovarský kraj**, kterému bylo přiděleno **1 810 420 Kč/obec**. Mezi další úspěšné kraje patřil **Moravskoslezský** (1 776 480 Kč/obec) a **Jihočeský kraj** (1 612 084 Kč/obec). Dle ukazatele dotace na počet obyvatel čerpal nejlépe finanční prostředky kraj **Vysočina**, ve kterém připadalo **4 162 Kč/obyvatele**. **Jihočeský** (3 629 Kč/obyvatele) a **Karlovarský kraj** (3 462 Kč/obyvatele) jsou rovněž úspěšnými kraji v čerpání podpory v oblasti venkova. Na Moravskoslezský kraj připadá **1 894 Kč/obyvatele** (8. místo).

Hlavním faktorem, který měl vliv na výši čerpání finančních prostředků na venkovské oblasti, bylo stanovení kritéria hranice venkovského obyvatelstva, která se dle dotačních titulů různila. Kraje s příznivou velikostní strukturou vysokého počtu venkovských obcí a venkovského obyvatelstva měly větší možnost využít těchto dotačních možností oproti krajům s menším počtem venkovských obcí a počtem venkovského obyvatelstva. Dalším faktorem je podíl zaměstnaných v zemědělství. Kraj Vysočina a Jihočeský kraj, patří ke krajům s největším podílem zaměstnaných v primárním sektoru.

Diplomová práce vycházela z **hypotézy**, že v období let 2007-2014 byla podpora rozvoje venkovského prostoru v krajích ČR z evropských dotačních zdrojů vyšší než z národních zdrojů. Vzhledem k širšímu záběru v možnostech dotační podpory na rozdíl od národních podpor a

vysokému počtu schválených žádostí, výši finančních prostředků a výši celkové alokace z tohoto fondu prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013 je možné potvrdit, že z EAFRD bylo poskytnuto více prostředků a dělá z něj rozhodující programovou podporu v oblasti podpory venkovského prostoru. Hypotézu formulovanou v úvodu diplomové práce je tedy možné **potvrdit**.

Další stanovená **hypotéza** diplomové práce vycházela z předpokladu, že Moravskoslezský kraj je na základě čerpání dotačních prostředků krajem s nejvyšší podporou rozvoje venkovského prostoru. Na základě celkové výše schválené dotace na úrovni jednotlivých krajů v absolutním vyjádření a ukazatele dotace na obyvatelstvo, Moravskoslezský kraj nepatřil ke krajům s nejvyšším objemem finanční podpory a počtem schválených žádostí. Při použití ukazatele dotace na počet obcí, byl Moravskoslezský kraj krajem s druhou nejvyšší alokací dotačních prostředků na podporu rozvoje venkova. Hypotézu formulovanou v úvodu diplomové práce **nelze** proto **potvrdit**. Významný vliv na čerpání dotačních prostředků má velikostní struktura Moravskoslezského kraje, který má nejvyšší podíl spíše venkovského obyvatelstva v obcích nad 3 000 než do 3 000 obyvatel.

Z výsledků diplomové práce vyplývá, že podpora venkovského prostoru je pro kraje ČR přínosná a pomáhá realizovat a rozvíjet přirozený potenciál venkovských oblastí, což by do budoucna mohlo mít vliv na postavení jednotlivých krajů v rámci ekonomické výkonnosti ČR.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

1. BINEK, Jan et al. *Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
2. BINEK, Jan et al. *Synergie ve venkovském prostoru. Paradoxy rozvoje venkova: kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2011. 64 s. ISBN 978-80-904308-6-0.
3. BOHÁČKOVÁ, Ivana a Marie HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
4. EUROPEAN COMMISSION. *Rural Development in the EU - Statistical and Economic Information - Report 2013*. 1st ed. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. 358 s. ISBN 978-92-79-34798-6.
5. FOJTÍKOVÁ, Lenka a Marian LEBIEDZIK. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.
6. FOJTÍKOVÁ, Lenka et al. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. 390 s. ISBN 978-80-248-3333-0.
7. HUDEČKOVÁ, H., M. LOŠŤÁK a A. ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistka, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. 1.vyd. Praha; Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006. 193 s. ISBN 80-213-1413-3.
8. MAJEROVÁ, Věra et al. *Sociální kapitál a rozvoj regionu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 224 s. ISBN 978-80-247-4093-5.
9. Malý sociologický slovník, 1. vyd. Praha: Nakladatelství Svoboda Praha, 1970. 614 s.
10. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Venkovy a venkované*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 11 s. ISBN 978-80-87147-27-6.
11. NAVRÁTIL, B., R. KAŇA a B. ZLÝ. *Evropská unie a integrační procesy. Terminologický slovník (aktualizovaný po Lisabonské smlouvě)*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. 178 s. ISBN 978-80-248-2904-3.
12. PETRUSEK, M., H. MAŘÍKOVÁ a A. VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 2 sv. 1 627 s. ISBN 80-7184-311-3.

13. PĚLUCHA, Martin et al. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. 1. vyd. Praha: IREAS, 2006. 162 s. ISBN 80-86684-42-3.
14. PĚLUCHA, Martin. *Venkov na prahu 21. století*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 319 s. ISBN 978-80-87197-49-3.
15. TOMŠÍK, Karel. *Vývoj a perspektivy evropského venkova: aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 208 s. ISBN 978-80-7357-495-6.

Příspěvek ve sborníku

16. DUŠEK, Jiří a Ladislav SKOŘEPA. Finanční plánování a rozpočet Evropské unie. In: *Sborník z XI. mezinárodního kolokvia o regionálních vědách v Pavlově 18.-20. 6. 2008*. Brno: Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy, 2008. 393 s. ISBN 978-80-210-4625-2.
17. MAŘÍKOVÁ, Pavlína. KDE je venkov? (vymezení hranic venkova v podmínkách ČR). In: *Sborník příspěvků z mezinárodní konference. Venkov je náš svět*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006. 568 s. ISBN 80-213-1539-3.

Elektronické dokumenty

18. BRUSTMANOVÁ, Jana. *Program obnovy venkova a jeho význam pro vybrané obce nebo mikroregiony*. Brno, 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra regionální ekonomie a správy.
19. ČESKÁ SPOŘITELNA. *Víceletý finanční rámec EU 2014–2020* [online měsíčník]. Prosinec 2013, č. 123 [20. 2. 2015]. ISSN on-line: 1801–5042. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_vfr_2014-2020.pdf
20. EUROSTAT. *A revised urban-rural typology. Eurostat regional yearbook 2010* [online]. 2010 [1. 7. 2014]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5726181/KS-HA-10-001-15-EN.PDF/5499ee07-b61e-4615-9631-ed76e2a31f81?version=1.0>
MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 (verze prosinec 2006)*. Praha [online]. 2006 [28. 2. 2015]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/26839/Narodni_strategicky_plan_rozvoje_venkova.pdf

21. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Výroční zpráva LEADER ČR*. Praha [online]. 2007 [28. 3. 2015]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/41188/Vyrocní_zprava_2007_LEADER_CR.pdf
22. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2008a). *Závěrečná zpráva o Programu LEADER ČR ze dne 31. 12. 2008*. Praha [online]. 2008 [28. 2. 2015]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/297808/Zaverecna_zprava_o_Programu_LEADER_CR.pdf
23. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2008b). *Výroční zpráva LEADER ČR*. Praha [online]. 2008 [28. 3. 2015]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/41179/Vyrocní_zprava_2008_LEADER_CR.pdf
24. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2009a). *Závěrečná zpráva o Programu SAPARD v ČR ze dne 29. 11. 2009*. Praha [online]. 2009 [28. 2. 2015]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/1128/Zvren_zprava_SAPARD_web.pdf
25. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2013a). *Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013. (verze červen 2013)*. Praha [online]. 2013 [28. 2. 2015]. Dostupné z: http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Feafrd%2F1393415127062.pdf
26. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2014a). *Program rozvoje venkova na období 2014-2020 (schválená verze vládou ČR ze dne 9. 7. 2014)* Praha [online]. 2014 [28. 2. 2015]. Dostupné z: http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fprv2014%2F1406290520363.pdf

Internetové zdroje

27. BYDŽOVSKÁ, Marie. *Zemědělství. Inflow: Euroskop* [online]. 2015 [26. 2. 2015]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>
28. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Postavení venkova v krajích ČR* [online]. 2009 [7. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/postaveni_venkova_v_krajich_cr_kartogramy
29. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Klasifikace územních statistických jednotek ČR* [online]. 2011 [7. 3. 2015]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickyh_jednotek_\(cz_nuts\)_2011](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickyh_jednotek_(cz_nuts)_2011)

30. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistický lexikon obcí - 2013* [online]. 2013 [28. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/4116-13-n_2013-06
31. DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY. Národní strategický plán rozvoje venkova. *Inflow: Deník veřejné zprávy* [online]. 26. 5.2006 [26. 3. 2015]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6223779>
32. EUROPEAN COMMISSION. *Rozvoj venkova 2014-2020* [online]. 2014. Luxembourg: European Commision. [1. 7. 2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_cs.htm
33. EUROPEAN COMMISSION. *European Parliament votes in favour of the EU's budget Framework 2014–2020* [online]. 2015 [20. 2. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/newsroom/144_en.htm
34. EVROPSKÁ SÍŤ ROZVOJE VENKOVA (2015a). *Přehled politiky rozvoje venkova. Osy a opatření* [online]. 2015 [20. 2. 2015]. Dostupné z: http://enrd.ec.europa.eu/cs/policy-in-action/rural-development-policy-overview/axes-and-measures/axes-and-measures_cz
35. EVROPSKÁ SÍŤ ROZVOJE VENKOVA (2015b). *Přehled politiky rozvoje venkova. Obecné strategické zásady pro rozvoj venkova EU* [online]. 2015 [20. 2. 2015]. Dostupné z: <http://enrd.ec.europa.eu/cs/policy-in-action/rural-development-policy-overview/eu-strategic-approach>
36. JIHOČESKÝ KRAJ. *Program obnovy venkova* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: <http://pov.kraj-jihocesky.gov.cz/archiv.aspx>
37. JIHOMORAVSKÝ KRAJ. *Archiv dotací* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=177207&TypeID=1>
38. KARLOVARSKÝ KRAJ. *Odbor regionálního rozvoje - schválené dotace Karlovarského kraje* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/schvalene/schv-region/dotace_RR.aspx
39. KRAJ VYSOČINA. *Program obnovy venkova* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/program-obnovy-venkova/ds-300941/p1=7052>

40. KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ. *Program obnovy venkova* [online]. 2015 [13. 3. 2015].
Dostupné z:
<http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?pgid=125&conn=647&pg=2>
41. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dotace a programy* [online]. 2015 [15. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Programy-Dotace>
42. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2008c). *Zpravodajství z Programu rozvoje venkova* [online]. 2008 [5. 4. 2015]. Dostupné z:
https://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova?year=2008&lyt=w3zpravy&STATUS=-1&LOGGER=cz.szif.web2.logging.LoggingTracing%4078db3c4b&isarchiv=true&ino=1&ACTIVE_VIEW=class+cz.szif.w3.app.cm.NavigationView
43. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2009b). *Zpravodajství z Programu rozvoje venkova* [online]. 2009 [7. 4. 2015]. Dostupné z:
https://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova?year=2009&lyt=w3zpravy&STATUS=-1&LOGGER=cz.szif.web2.logging.LoggingTracing%407a1b3b00&isarchiv=true&ino=1&ACTIVE_VIEW=class+cz.szif.w3.app.cm.NavigationView
44. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpravodajství z Programu rozvoje venkova* [online]. 2010 [7. 4. 2015]. Dostupné z:
https://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova?year=2010&lyt=w3zpravy&STATUS=-1&LOGGER=cz.szif.web2.logging.LoggingTracing%402cc4cddc&isarchiv=true&ino=1&ACTIVE_VIEW=class+cz.szif.w3.app.cm.NavigationView
45. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpravodajství z Programu rozvoje venkova* [online]. 2011 [7. 4. 2015]. Dostupné z:
https://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova?year=2011&lyt=w3zpravy&STATUS=-1&LOGGER=cz.szif.web2.logging.LoggingTracing%4087f7bf6&isarchiv=true&ino=1&ACTIVE_VIEW=class+cz.szif.w3.app.cm.NavigationView
46. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Zpravodajství z Programu rozvoje venkova* [online]. 2012 [7. 4. 2015]. Dostupné z:
https://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova?year=2012&lyt=w3zpravy&STATUS=-1&LOGGER=cz.szif.web2.logging.LoggingTracing%4065b54477&isarchiv=true&ino=1&ACTIVE_VIEW=class+cz.szif.w3.app.cm.NavigationView

47. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2013b) *Stav implementace* [online]. 2013 [5. 4. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace/stav-implementace/>
48. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2013c). *Zpravodajství z Programu rozvoje venkova* [online]. 2013 [7. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova?year=2013&lyt=w3zpravy&STATUS=-1&LOGGER=cz.szif.web2.logging.LoggingTracing%40538eb480&isarchiv=true&ino=1&ACTIVE_VIEW=class+cz.szif.w3.app.cm.NavigationView
49. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2014b). *Zpravodajství z Programu rozvoje venkova* [online]. 2014 [7. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova?year=2014&lyt=w3zpravy&STATUS=-1&LOGGER=cz.szif.web2.logging.LoggingTracing%4072f34e6f&isarchiv=true&ino=1&ACTIVE_VIEW=class+cz.szif.w3.app.cm.NavigationView
50. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015a). *Společný strategický rámec* [online]. 2015 [20. 2. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/spolecny-strategicky-ramec/>
51. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015b). *Celostátní síť pro venkov* [online]. 2015 [27. 2. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/o-celostatni-siti-pro-venkov/>
52. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015c). *Horizontální plán rozvoje venkova* [online]. 2015 [27. 2. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/horizontalni-plan-rozvoje-venkova-hrdp/>
53. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015d). *Operační program zemědělství 2005-2006*. [online]. 2015 [27. 2. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/operacni-program-zemedelstvi-2004-2006/>
54. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015e). *Závěrečná zpráva o OP zemědělství*. [online]. 2015 [27. 2. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/operacni-program-zemedelstvi-2004-2006/hodnoceni-a-monitoring/zaverecna-zprava-op-zemedelstvi-fond-1.html>

55. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015f). *Úspěšné projekty* [online]. 2015 [15. 3. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/krajske-a-regionalni-site/moravskoslezsky-kraj/uspesne-projekty-prv/x018-naucna-stezka-grun-bily-kriz.html>
56. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ (2015g). *Úspěšné projekty* [online]. 2015 [15. 3. 2015]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/uspesne-projekty-prv/cely-seznam/moravskoslezsky-kraj/x005-vystavba-automaticke-kotelny.html>
57. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Dotace* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/granty.html>
58. NÁRODNÍ ORGÁN PRO KOORDINACI FONDŮ EU. Integrovaný regionální operační program. *Inflow: Bulletin Ministerstva pro místní rozvoj ČR Národního orgánu pro koordinaci fondů EU* [online]. 2. 4. 2015 [2. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/15fb8dc2-bd98-48b6-871c-7b4f115b9f3f/c-1_2015_v17_FIN.pdf?ext=.pdf
59. PARDUBICKÝ KRAJ. *Program obnovy venkova* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/program-obnovy-venkova>
60. POSTRÁNECKÝ, Josef. Možnosti a limity podpory rozvoje venkova v programovacím období 2014–2020. *Inflow: Deník veřejné zprávy* [online]. 30. 10. 2013 [26. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6618759>
61. STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Program obnovy venkova* [online]. 2015a [13. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.kr-stredocesky.cz/web/regionalni-rozvoj/projekty-programy/obnova-venkova;jsessionid=F99058450FFD8101C7B6EB40BD552C07.liferay_s1
62. STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Středočeský fond rozvoje obcí a měst* [online]. 2015b [13. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/regionalni-rozvoj/stredocesky-fond-rozvoje-obci-a-mest>
63. TOMAN, Miroslav. Editorial. *Inflow: Venkov* [online]. Listopad – prosinec 2013, č. 14 [26. 3. 2015]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/279530/VENKOV_c6_2013.pdf
64. ÚSTECKÝ KRAJ. *Dotační tituly* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.kr-ustecky.cz/dotacni-tituly-usteckeho-kraje/ds-98359/p1=204752>
65. ZLÍNSKÝ KRAJ. *Archiv ukončených výzev* [online]. 2015 [13. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/a-r-c-h-i-v-u-k-o-n-c-e-n-y-c-h-v-y-z-e-v-cl-758.html>

Interní zdroje

66. Odbor strategického rozvoje kraje, územního plánování a stavebního řádu Olomouckého kraje. *Přehled Programu obnovy venkova Olomouckého kraje za roky 2007-2014*. Březen, 2015, interní materiál Odboru strategického rozvoje kraje, územního plánování a stavebního řádu.
67. Odbor regionálního rozvoje Plzeňského kraje. *Program stabilizace a obnovy venkova Plzeňského kraje 2007-2014*. Březen, 2015, interní materiál, Odboru regionálního rozvoje.

Seznam zkratek

CF	Cohesion Fund Fond soudržnosti
ČR	Česká republika
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	European Agricultural Guarantee Fund Evropský zemědělský záruční fond
EC	European Commission Evropská komise
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMFF	European Marine and Fisheries Fund Evropský námořní a rybářský fond
EP	European Parliament Evropský parlament
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESIF	European Structural and Investment Fund Evropské strukturální a investiční fondy
EU	European union Evropská unie
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance Finanční nástroj na podporu rybolovu
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade Všeobecná dohoda o clu a obchodu
HDP	Hrubý domácí produkt
HPRV	Horizontální plán rozvoje venkova
IPA	Instrument for Pre-accession Assistance Nástroj předvstupní pomoci
IPARD	Instrument for Pre-Accession Assistance in Rural Development Nástroj předvstupní pomoci na rozvoj venkova

ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession Nástroj předvstupních strukturálních politik
LAU	Local administrative unit Místní samosprávná jednotka
LFA	Less Favourite Areas Méně příznivé zemědělské oblasti
MAS	Místní akční skupina
MSK	Moravskoslezský kraj
NSPRV	Národní strategický plán rozvoje venkova
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organisation for Economic Co-Operation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
OPRVMZ	Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
OPŽP	Operačního programu Životní prostředí
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SZIF	Státní zemědělský a intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
WTO	World Trade Organization Světové obchodní organizace

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Graf 4.1: Počet obcí (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (stav k 31. 10. 2013).....	50
Graf 4.2: Podíl počtu obcí (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (v %)	50
Graf 4.3: Počet obyvatel v obcích (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (stav k 31. 10. 2013).....	51
Graf 4.4: Podíl venkovského obyvatelstva (do 3 000 obyvatel) v krajích ČR (v %).....	52
Graf 4.5: Celkový počet schválených žádostí financovaných z jednotlivých programů s uvedeným celkovým počtem schválených žádostí v rámci všech programů v období 2007-2014.....	70
Graf 4.6: Celková výše dotací z jednotlivých programů s uvedenou celkovou výší dotace v rámci všech programů v období 2007-2014 (v tis. Kč).....	71
Graf 4.7: Celková výše dotací na počet obcí z jednotlivých programů s uvedenou celkovou výší dotace na počet obcí v rámci všech programů v období 2007-2014 (v Kč).....	72
Graf 4.8: Celková výše dotací na počet obyvatel z jednotlivých programů s uvedenou celkovou výší dotace na počet obyvatel v rámci všech programů v období 2007-2014 (v Kč).....	72
Graf 4.9: Počet schválených projektů v oblasti podpory rozvoje venkova ČR v období 2007-2014.....	74
Graf 4.10: Celková výše dotace poskytnutá z jednotlivých programů pro rozvoj venkova za 2007-2014 (v tis. Kč).....	75
Obr. 2.1: Programování politiky rozvoje venkova EU v období 2007–2013	22
Obr. 2.2: Struktura politiky rozvoje venkova EU 2007–2013	23
Obr. 2.3: Programování politiky rozvoje venkova EU 2014–2020.....	27
Obr. 3.1: Vymezení venkovského a městského prostoru v ČR.....	34
Obr. 3.2: Typologie OECD na základě kritéria hustoty osídlení v ČR.....	35
Obr. 3.3: Městsko-venkovská typologie, podle regionů NUTS 3 v ČR.....	36
Tab. 3.1: Klasifikace NUTS ČR.....	33
Tab. 3.2: Počet obyvatel a rozloha – venkovské a městské obce.....	34
Tab. 3.3: Typologie OECD na základě kritéria hustoty osídlení v ČR.....	35
Tab. 3.4: Městsko-venkovská typologie, podle regionů NUTS 3 v ČR.....	36
Tab. 3.5: Osy a jejich cíle NSPRV ČR 2007-2013	42

Tab. 3.6: Finanční plán Program rozvoje venkova 2007- 2013 podle os (v EUR).....	43
Tab. 3.7: Osy a opatření Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013	44
Tab. 3.8: Plánovaný roční příspěvek EU (EUR).....	48
Tab. 4.1: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci Podpory obnovy venkova v členění dle krajů ČR v období 2007-2010	55
Tab. 4.2: Výše schválené dotace na počet obcí a výše dotace na obyvatele z Podpory obnovy venkova (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2007-2010.....	56
Tab. 4.3: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci Podpory obnovy a rozvoje venkova v členění dle krajů ČR v období 2011-2014	57
Tab. 4.4: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů z Podpory obnovy venkova (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2011-2014	58
Tab. 4.5: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů v období let 2007-2011	59
Tab. 4.6: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů v období let 2012-2014.....	60
Tab. 4.7: Výše schválené dotace na počet obcí a výše schválené dotace na obyvatele z podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2007-2011	61
Tab. 4.8: Výše schválené dotace na počet obcí a výše schválené dotace na obyvatele z podpory venkovského prostoru z krajských rozpočtů (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2012-2014	61
Tab. 4.9: Přehled čerpání Programu Leader ČR v období 2004-2008	62
Tab. 4.10: Výše schválené dotace a počet podpořených projektů v rámci Programu Leader ČR v členění dle krajů ČR v období 2007-2008	63
Tab. 4.11: Výše schválené dotace na počet obcí a výše schválené dotace na obyvatele z programu Leader ČR (v Kč) v členění dle krajů ČR v období 2007-2008.....	64
Tab. 4.12: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2007-2008.....	65
Tab. 4.13: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2009-2010.....	66
Tab. 4.14: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2011-2012.....	66

Tab. 4.15: Výše požadované dotace a počet schválených žádostí o dotaci v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období 2013-2014.....	67
Tab. 4.16: Celková výše požadované dotace a počet schválených žádostí v rámci Programu rozvoje venkova ČR v členění dle krajů ČR v období let 2007-2014.....	68
Tab. 4.17: Výše požadované dotace na počet obcí a výše požadované dotace na počet obyvatel z Programu rozvoje venkova ČR (v Kč) dle krajů ČR v období 2007-2011	68
Tab. 4.18: Výše požadované dotace na počet obcí a výše požadované dotace na počet obyvatel z Programu rozvoje venkova ČR (v Kč) dle krajů ČR v období 2012-2014	69

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24. dubna 2015

Bc. Karolína Jandová

Seznam příloh

Příloha 1

Nová městsko-venkovská typologie a původní typologie OECD pro definování venkovských oblastí

Příloha 2

Struktura Programu rozvoje venkova ČR 2014–2020

Příloha 3

Počet obcí a obyvatel v krajích ČR podle velikostní kategorie obcí (stav k 31. 10. 2013)

Příloha 4

Výše dotace a počet podpořených projektů v rámci Podpory obnovy venkova u jednotlivých dotačních titulů v členění dle krajů ČR v období 2007-2010

Příloha 5

Výše dotace a počet podpořených projektů v rámci Podpory obnovy a rozvoje venkova u jednotlivých dotačních titulů v členění dle krajů ČR v období 2011-2014

Příloha 6

Výše dotace a počet podpořených projektů v rámci Podpory venkovských oblastí z krajských rozpočtů u jednotlivých dotačních titulů pro jednotlivé kraje ČR v období 2007-2014

Příloha 7

Příklad projektu realizovaného v rámci Programu LEADER ČR v roce 2007

Příloha 8

Příklad projektu realizovaného v rámci Programu LEADER ČR v roce 2008

Příloha 9

Příklad projektu realizovaného v rámci Programu rozvoje venkova ČR v roce 2007

Příloha 10

Příklad projektu realizovaného v rámci Programu rozvoje venkova ČR v roce 2007

Příloha 11

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I a III) v roce 2007 v členění dle krajů

Příloha 12

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I, II, III, IV) v roce 2008 v členění dle krajů

Příloha 13

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I, II, III, IV) v roce 2009 v členění dle krajů

Příloha 14

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I, II, III, IV) v roce 2010 v členění dle krajů

Příloha 15

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I, II, III, IV) v roce 2011 v členění dle krajů

Příloha 16

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I, II, III, IV) v roce 2012 v členění dle krajů

Příloha 17

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I, II, III, IV) v roce 2013 v členění dle krajů

Příloha 18

Výše dotace a počet schválených žádostí v Programu rozvoje venkova (osa I, III, IV) v roce 2014 v členění dle krajů